

MA 199554

การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

นายจักรกฤษ ภิรมย์



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร  
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา  
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2563

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม



ใบอนุมัติวิทยานิพนธ์  
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายจักรกฤษ ภิรมย์ แล้ว  
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์



  
ประธานกรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ)

  
กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์)

  
กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรณคำ)

  
กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษกนก ดวงชาทม)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร  
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ว่าที่ร้อยโท    
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐชัย จันทุม) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรณคำ)  
คณบดีคณะครุศาสตร์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....ปี.....



ชื่อเรื่อง : การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์  
ผู้วิจัย : นายจักรกฤษ ภิรมย์  
ปริญญา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการการศึกษา)  
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษกนก ดวงชาทม  
ปีการศึกษา : 2563

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ มีขอบเขตเนื้อหาวิจัย 1) คุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2) หลักสูตรอาชีวศึกษา 3) การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา 4) การบริหารจัดการ 5) นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย โดยผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม จำนวน 18 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำในรอบแรก และใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในรอบที่ 2 สถิติที่ใช้พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน

ผลการศึกษา พบว่า 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่าการดำเนินงานของ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ( $\bar{X} = 3.41$ ) ซึ่งมีความสอดคล้องอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา พบว่าการดำเนินงานของ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ( $\bar{X} = 3.12$ ) ซึ่งมีความสอดคล้องอยู่ในระดับ ปานกลาง 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา พบว่าการดำเนินงานของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ( $\bar{X} = 2.91$ ) ซึ่งมีความสอดคล้องอยู่ในระดับ ปานกลาง 4) ด้านการบริหารจัดการ พบว่าการดำเนินงานของ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ( $\bar{X} = 3.33$ ) ซึ่งมีความสอดคล้องอยู่ในระดับ ปานกลาง 5) ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย พบว่าการดำเนินงานของ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ( $\bar{X} = 3.17$ ) ซึ่งมีความสอดคล้องอยู่ในระดับ ปานกลาง 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่าการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 18 ท่าน มีผู้เห็นด้วย 17 ท่าน = 93.78% และ มีผู้ไม่เห็นด้วย 1 ท่าน = 6.22% 2) ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา พบว่าการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 18 ท่าน มีผู้เห็นด้วย 16 ท่าน = 85.52% และ มีผู้ไม่เห็นด้วย 2 ท่าน = 14.48% 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา พบว่าการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 18 ท่าน มีผู้เห็นด้วย 17 ท่าน = 94.40% และ มีผู้ไม่เห็นด้วย 1 ท่าน = 5.60% 4) ด้านการบริหารจัดการ พบว่าการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 18 ท่าน มีผู้เห็นด้วย 17 ท่าน = 94.40% และ มีผู้ไม่เห็นด้วย 1 ท่าน = 5.60% 5) ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย พบว่าการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 18 ท่าน มีผู้เห็นด้วย

17 ท่าน = 94.40% และ มีผู้ไม่เห็นด้วย 1 ท่าน = 5.60% สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 18 ท่าน 5 หัวข้อใหญ่ มีผู้เห็นด้วย 17 ท่าน = 92.50% และ มีผู้ไม่เห็นด้วย 1 ท่าน = 7.50% นั่นก็หมายความว่าถ้ามีผู้เห็นด้วยค่าร้อยละ เกิน 70% ขึ้นไป แสดงว่าสมรรถนะนั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2546, น. 34-35) 80% ถือว่าบรรลุวัตถุประสงค์การทำวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

**Title** : The future of educational management in the next decade,  
vocational institutions

**Author** : Mr. Jakkrit Phirom

**Degree** : M.Ed (Education Management)  
RajabhatMahaSarakham University

**Advisors** : Asst. Prof. Dr. Kritkanok Duangchathom

**Year** : 2020

## ABSTRACT

The purpose of this research To study the future image of educational management in the next decade, vocational institutions by using EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research: EDFR has scope of research content 1) Moral, Ethics and Desirable Characteristics 2) Vocational Courses 3) Vocational Education Management 4) Management 5) Innovation, inventions, creative work, research The researcher selected Purposive Sampling. The key informants were 18 experts in 3 groups by using the open interview form and not the guideline in the first round. And using the 5 level rating scale questionnaire in the second round. The statistics used to consider the appropriateness and consistency of expert opinions are percentage, median, mode, and the difference between mode and secondary. And the range between the quartiles.

The study found that 1) Morality, ethics and desirable characteristics Found that the operation of vocational education in Kalasin province as a whole (= 3.41) which has a moderate level of consistency 2) Vocational education program It was found that the operation of vocational education in Kalasin province as a whole (= 3.12) was consistent at a moderate level. 3) Vocational teaching and learning management It was found that the operation of vocational education in Kalasin province as a whole (= 2.91) was consistent at a moderate level. 4) Management It was found that the operation of vocational education in Kalasin province as a whole (= 3.33) was consistent at a moderate level. 5) In terms of innovation, invention and creative work, the research found that the operation of vocational education in Kalasin as a whole (= 3.17) was at a moderate level. 1) Morality, ethics and desirable characteristics It was found that the interviews of 18 experts had 17 agree = 93.78% and 1 disagreement = 6.22% . 2) Vocational education program It was



found that the interviews of 18 experts had 16 agree = 85.52% and 2 disagreed = 14.48%. 3) Vocational teaching and learning management It was found that the interviews of 18 experts had 17 agree = 94.40% and 1 disagreed = 5.60%. 4) Management It was found that the interviews of 18 experts had 17 agreed = 94.40% and 1 disagreed = 5.60%. 5) In terms of innovation, invention and creative work, the research found that the interview of 18 experts with 17 people = 94.40% and 1 disagreement = 5.60%. Summary of the interview with all 18 experts, 5 big topics with 17 agree = 92.50% and 1 disagreement = 7.50%. That means that if the percentage of more than 70% agree, show That the competencies of the experts are consistent (Chompon Poolphattharachewin, 2003, pp. 34-35) 80% considered that the objectives of this thesis



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาตม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ท่าน ได้กรุณาให้ คำแนะนำตลอดจนให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ ประธานคณะกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความ อนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษา แนะนำในเรื่องที่เป็นประโยชน์และตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณและสำนึกในพระคุณอย่างยิ่งสำหรับคุณพ่อคุณแม่และ ขอบพระคุณครอบครัว “ภริมย์” ทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำ วิทยานิพนธ์จนสำเร็จได้ด้วยดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นายจักรกฤษ ภริมย์

## สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ .....	ก
ABSTRACT .....	ค
กิตติกรรมประกาศ .....	จ
สารบัญ .....	ฉ
สารบัญตาราง .....	ช
สารบัญภาพ .....	ณ
บทที่ 1 บทนำ .....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา .....	1
1.2 คำถามการวิจัย .....	3
1.3 วัตถุประสงค์การศึกษา.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย .....	4
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย .....	5
1.6 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย .....	5
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ .....	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม.....	7
2.1 บริบทของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.....	7
2.2 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์.....	16
2.3 การจัดการอาชีวศึกษา .....	43
2.4 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้.....	71
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	96
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย .....	101

หัวข้อเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	102
ระยะที่ 1 การศึกษา องค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์.....	102
ระยะที่ 2 การศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีองค์ประกอบที่เหมาะสม ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ .....	104
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	113
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา .....	113
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	117
5.1 สรุป .....	117
5.2 อภิปรายผล .....	118
5.3 ข้อเสนอแนะ .....	119
บรรณานุกรม .....	120
ภาคผนวก .....	124
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล .....	125
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ .....	132
ภาคผนวก ค รูปภาพสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ .....	135
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ .....	154
ประวัติผู้วิจัย .....	160

## สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัย.....	4
3.1	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยสถานภาพ .....	105
4.1	สรุป ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการดำเนินงานของ การพัฒนาแนวทางการจัด การศึกษา ของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ทั้ง 6 สถานศึกษา ภายใน (อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์) .....	113
4.2	สรุป การดำเนินงานตอบแบบสอบถาม ของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ .....	114
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการดำเนินงานของ การพัฒนาแนวทางการจัด การศึกษา ของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม (การยืนยันของผู้เชี่ยวชาญ) .....	114
4.4	แบบสัมภาษณ์เพื่อยืนยันของผู้ทรงคุณวุฒิ 18 คน ของ การพัฒนาแนวทางการจัด การศึกษา ของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม (การยืนยันของผู้เชี่ยวชาญ) .....	115



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



## สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 รูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน .....	19
2.2 แผนภาพพื้นฐานแนวคิด SU Model มาจากการพัฒนาสามเหลี่ยมมุมบน.....	49
2.3 รูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน .....	57
2.4 ไตรยางค์การจัดการเรียนรู้.....	77
2.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด .....	78
2.6 หลัก 3S's ในการสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน .....	80
2.7 หลัก 3S's ในการสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน .....	81
2.8 การวิเคราะห์ SWOT.....	81
2.9 ตัวอย่างการวิเคราะห์ต้นทุนชุมชน.....	82
2.10 หลักการหาจุดร่วมระหว่าง การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของสถานศึกษากับต้นทุนชุมชน SWOT Mapping with Community Capital.....	84
2.11 หลักการมอบหมายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบรายชี้ (RASI).....	86
2.12 สรุปองค์ประกอบการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ .....	94
2.13 กรอบแนวคิดในการวิจัย .....	101
ค.1 สัมภาษณ์นายลำปาง พันธุ์เพชร ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ .....	136
ค.2 สัมภาษณ์นายสุรีย ศรีชะตา ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยสารพัดช่างกาฬสินธุ์ .....	137
ค.3 สัมภาษณ์นายบรรดล ชันธุแสง ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการอาชีพคำม่วง .....	138
ค.4 สัมภาษณ์ว่าที่ร้อยตรี ณรงค์ ยอดวงษ์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการอาชีพห้วยผึ้ง .....	139
ค.5 สัมภาษณ์นางสาวมุกดา ดลเจือ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการอาชีพหนองกุงศรี .....	140
ค.6 สัมภาษณ์นายสุวินันท์ สีลาโคตร ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยเทคนิคเขาวง .....	141
ค.7 สัมภาษณ์นายสมใจ เขาวงพานิชย์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสภาสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 .....	142

ภาพที่	หน้า
ค.8 สัมภาษณ์ว่าที่พันตรีวาทิต พิมพะนิตย์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถาบัน การอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 .....	143
ค.9 สัมภาษณ์นายสุคนธ์ นาเมืองรักษ์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 .....	144
ค.10 สัมภาษณ์ นายดำรงค์เดช สุรียา ตำแหน่ง รักษาราชการแทน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 .....	145
ค.11 สัมภาษณ์ นายสุพัฒน์ หรดี ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญการจัดการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 .....	146
ค.12 สัมภาษณ์ นายวิบูลย์ พันธุ์สะอาด ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนายุทธศาสตร์ และความร่วมมืออาชีวศึกษาและผู้อำนวยการสำนักพัฒนามากิจการนักศึกษา และกิจการพิเศษ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 .....	147
ค.13 สัมภาษณ์ นายวิศวาชาติ สุวรรณราช ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ .....	148
ค.14 สัมภาษณ์ นายวาทีช ผ่านสำแดง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยสารพัดช่างกาฬสินธุ์ ....	149
ค.15 สัมภาษณ์ นายณัฐฐวรรณ สุวรรณศรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพคำม่วง ...	150
ค.16 สัมภาษณ์นายจักรกฤษณ์ พุนดี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพห้วยผึ้ง .....	151
ค.17 สัมภาษณ์นายบัณฑิต สมจิตร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยการอาชีพหนองสูงศรี ....	152
ค.18 สัมภาษณ์นายบุญช่วย ก้าวศรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคเขาวง .....	153

# บทที่ 1

## บทนำ

### 1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนางานด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ที่ทันสมัย มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 1) การศึกษาถือว่าเป็นพลังทางปัญญาสำหรับประชาชนในการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง ซึ่งโลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นสังคม เศรษฐกิจ ฐานความรู้ที่แข่งขันกันด้วยปัญญา ใช้ความรู้เป็นฐานในการทำงาน และให้ความสำคัญ สามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องดำเนินการ การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพทุกด้าน และเป็นไปตามเจตนารมณ์ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย) พุทธศักราช 2560 มาตรา 80 (3) กำหนดให้รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นกฎหมายเพื่อใช้พัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบ วินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2559, น. 23-24 ) เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงให้มีการประกาศใช้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม) (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 โดยกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรู้ความสามารถ เป็นคนดี อยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาตาม (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา) พุทธศักราช 2551 ซึ่งกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวการปฏิบัติการจัดการศึกษาตั้งแต่ประกาศนียบัตรวิชาชีพถึงอุดมศึกษาเป็นระบบช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษา และสามารถสนองนโยบายของรัฐได้อย่างดียิ่ง สิ่งที่สนับสนุนการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ คือ การบริหารงานวิทยาลัย 4 ฝ่าย คือการบริหารงาน ทรัพยากร บริหารงานแผนงานและความร่วมมือ บริหารงานพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา และ บริหารงานวิชาการ ซึ่งการบริหารงานบุคคลนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารจัดการ เพื่อเป็นการ



วางรากฐานทางการศึกษาให้แก่เยาวชน ให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีภูมิปัญญา มีความพร้อมในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรู้จักนำความรู้ไปใช้ได้เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาอาชีวศึกษา, 2557, น. 1) ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงมีส่วนสำคัญในการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐ

ปัญหาของการบริหารจัดการการศึกษาอาชีวศึกษาและนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐได้ก่อให้เกิดการปฏิรูปการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา (คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา, 2557, น. 31-35) ได้กำหนดเป็นข้อเสนอยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการอาชีวศึกษา และฝึกอบรม เพื่อให้สถานศึกษาของรัฐได้มีกรอบแนวคิดให้การจัดการอาชีวศึกษาเกิดประสิทธิภาพ ตามแผนการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการจัดการอาชีวศึกษาเกิดประสิทธิภาพตามแผนการพัฒนาประเทศที่ เพื่อการแข่งขันได้ สินค้าไทยจะต้องมีคุณภาพ มีความโดดเด่นทางคุณลักษณะ และนวัตกรรม ดังนั้น แรงงานไทยจะต้องเป็นแรงงานคุณภาพ คือมีทั้งฝีมือและความรู้ เพื่อการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ลดการสูญเสียยกระดับให้สามารถแข่งขันได้ทั้งทางด้านคุณภาพสินค้าและคุณภาพแรงงานในตลาดโลก ดังนั้น สิ่งที่ทำหายในอนาคต คือ การจัดหากำลังคนภาคอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพ และสมรรถนะในการทำงานสูง เพื่อศักยภาพในการแข่งขันได้ ในตลาดแรงงานโลก จากรายงานของคณะอนุกรรมการอาชีวศึกษาในคณะกรรมการการศึกษาฯ ภูมิภาค กล่าววาระระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รายได้หลักของประชากรยังต้องพึ่งอุตสาหกรรมบริการและธุรกิจส่งออกเป็นส่วนใหญ่ ในอดีตบริษัทข้ามชาตินิยมมาลงทุนสร้างฐานการผลิตในประเทศไทย ด้วยเหตุผลด้านแรงงานราคาถูก ประเทศไทยมีแรงงานที่มีฝีมืออยู่ในระดับเดียวกับประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศที่กำลังพัฒนา อีกทั้งกฎเกณฑ์ต่างเกี่ยวกับคุณลักษณะของสินค้ายังมีไม่มาก แต่ปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมในประเทศจีน อินเดีย และเวียดนามมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ประกอบกับต้นทุนการผลิต ค่าจ้างแรงงาน และวัตถุดิบในประเทศไทยไม่ได้ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านอย่างเมื่อก่อนส่งผลให้ประเทศไทยต้องสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน มีการย้ายฐานการผลิตจากประเทศไทยไปยังประเทศดังกล่าว ส่งผลให้แรงงานไทยถูกเลิกจ้าง

ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย คือสภาวะการขาดแคลนแรงงานไทยมีคุณภาพตามความต้องการของสถานประกอบการ อย่างไรก็ตามรัฐบาลไทยได้มีความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา แก่ประชากรในประเทศมาโดยตลอด จาก (แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12) (พ.ศ. 2560-2564) ที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยยึด “คน” เป็นศูนย์กลางพัฒนา รวมไปถึงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2562) ที่ว่า “คนไทยต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน แต่จากการศึกษาพบว่า ศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยในปัจจุบัน คนไทยยังประสบปัญหาการพัฒนาด้านการศึกษา



และสังคมไทยโดยเฉพาะนักเรียนไทยมีค่านิยมการจบปริญญาสูง ทำให้เยาวชนส่วนใหญ่มีเป้าหมายที่จะศึกษาต่อให้ได้ปริญญา ส่งผลให้การอาชีวศึกษาไม่สามารถผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ ประกอบกับการจ้างงานในตลาดแรงงาน และระบบราชการกำหนดค่าจ้างตามวุฒิการศึกษามากกว่า สรรณะความสามารถ ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาได้ค่าตอบแทนต่ำกว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รวมไปถึงภาพลักษณ์ของผู้เรียน อาชีวศึกษาในเรื่องพฤติกรรม ทำให้ผู้ประกอบการและนักเรียนขาดความมั่นใจว่านักเรียนจะมีความปลอดภัยและได้รับความรู้อย่างแท้จริง (ดวงนภา มกรานุรักษ์, 2554, น. 2-10)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อให้วิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและผู้เรียนตลอดจนสังคมและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน การศึกษาอนาคตภาพการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการศึกษาเพื่อกระตุ้นให้สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา เพื่อหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้ประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพมีความก้าวหน้าและเป็นประโยชน์ เพื่อเป็นปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

## 1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์มีองค์ประกอบอะไรบ้าง

1.2.2 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์มีองค์ประกอบที่เหมาะสม ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิอย่างไรบ้าง

## 1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

1.3.2 เพื่อศึกษาแนวทาง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีองค์ประกอบที่เหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

## 1.4 ขอบเขตการวิจัย

### 1.4.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาทและเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ และ สถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัย

สถานภาพ	จำนวน
1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการด้านการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	6 ท่าน
2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาระดับ สถาบันอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3	6 ท่าน
3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	6 ท่าน

### 1.4.2 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ด้าน ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ระดับอาชีวศึกษา จาก (ราชกิจจานุเบกษา) เล่ม 135 ตอนพิเศษ 228 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ณ วันที่ 21 มิถุนายน 2561 พ.ศ. 2561 เรื่องมาตรฐานการอาชีวศึกษา 2561

1.4.2.1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์

1.4.2.2 การจัดการอาชีวศึกษา

1.4.2.3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

## 1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษา องค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ มีองค์ประกอบที่เหมาะสม ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงอนาคต (Ethnographic Delphi Future Research : EDFR) เป็นระเบียบวิธีวิจัยโดยการสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1.3.1 วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาแบบสอบถาม รอบที่ 1 เพื่อหาค่าความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้สถิติร้อยละ มัชยฐาน (Median)

1.3.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาแบบสัมภาษณ์ รอบที่ 2 เพื่อยืนยันหาค่าความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้สถิติร้อยละ

## 1.6 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย สิงหาคม 2562 – มีนาคม 2563

## 1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

“การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์” หมายถึง ข้อเสนอแนะที่เป็นไปได้ตามความคิดเห็นที่ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้มีฉันทามติตามกรอบการวิจัย 3 ด้าน 1.คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ 2.การจัดการอาชีวศึกษา 3.การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

“การจัดการศึกษา” หมายถึง การดำเนินงานสถานศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 3 ด้าน

1. คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ หมายถึง การจัดการอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะและการประยุกต์ใช้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ การศึกษา และมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์



2. การจัดการอาชีวศึกษา หมายถึง สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา และ จำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ บริหารจัดการ ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของ หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา

3. การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย

“นักวิชาการด้านการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา” หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการศึกษาระดับสถาบันการอาชีวศึกษา

“ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา” หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงด้านการจัดการศึกษา ระดับสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ3

“ผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัด จังหวัดกาฬสินธุ์” หมายถึง ผู้อำนวยการ หรือ รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาสถานศึกษาใน อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

“สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา” หมายถึง สถานศึกษาของรัฐบาลที่จัดการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา ระดับ ปวช.- ปวส.- ป.ตรี ในจังหวัดกาฬสินธุ์

## 1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ และ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ3 นำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ใช้เป็นข้อมูลประกอบในการกำหนดแนวทางและวางแผนการผลิตกำลังคน รวมถึงการจัดการอาชีวศึกษา ให้สามารถผลิตกำลังคนสายอาชีพที่มีคุณภาพสนองตอบความต้องการของประเทศ

1.8.2 ผลการวิจัยเป็นการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสถานศึกษาของในทศวรรษหน้า สถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยในประเภทอื่นๆ ต่อไป ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาหลักสูตร และการวางแผนการจัดการเรียนการสอน วางแผนการประสานความร่วมมือกันหน่วยงานต่างๆ รวมไปถึงการพัฒนาครู เพื่อให้สามารถผลิตนักเรียนสายอาชีพให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สามารถสนองตอบความต้องการตลาดแรงงานได้

1.8.3 ได้ความรู้เกี่ยวกับ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการต่อยอดการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เจาะลึกในแต่ละด้านต่อไป



## บทที่ 2

### การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัย เรื่องอนาคตภาพการจัดการศึกษาในทศวรรษหน้าสถาบันการอาชีวศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บริบทของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์
3. การจัดการอาชีวศึกษา
4. การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

#### 2.1 บริบทของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

##### 2.1.1 ประวัติความเป็นมา

แนวคิดการจัดการศึกษาอาชีวได้มีมาตั้งแต่ยุคสมัยที่ประเทศไทยเริ่มมีอาชีพหัตถกรรมมากขึ้น นอกเหนือไปจากอาชีพ กสิกรรม การ อาชีวศึกษา เริ่มอย่างเป็นระบบเมื่อได้รับการบรรจุในโครงการศึกษา พ.ศ. 2441 เป็นการศึกษาพิเศษซึ่งหมายถึง การเรียนวิชา เฉพาะ เพื่อให้เกิด ความชำนาญ โดยในปี พ.ศ. 2452 การจัดการศึกษา ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ โรงเรียน สามัญศึกษา สอนวิชา สามัญ และโรงเรียน วิสามัญศึกษาสอนวิชาเพื่อออกไปประกอบอาชีพ เช่น แพทย์ วิศวกรรม ภาษาอังกฤษ พาณิชยการ ครู เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2453 ได้จัดตั้ง โรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งแรก คือ โรงเรียนพาณิชยการที่วัดมหาพฤฒาราม และวัดราชบูรณะ ปี พ.ศ. 2456 จัดตั้งโรงเรียน เพาะช่าง และปี พ.ศ. 2460 จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรม

แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้มีผลต่อการกำหนดการศึกษาอาชีวให้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2475 ได้กำหนดว่าวิสามัญศึกษา ได้แก่ การศึกษาวิชาชีพซึ่งจัดให้เหมาะสมกับ ภูมิประเทศ เช่น กสิกรรม หัตถกรรม และพาณิชยการ เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับประกอบ การเกษตรกรรมและ อุตสาหกรรมต่าง ๆ และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2479 ได้ ปรากฏคำว่า "อาชีวศึกษา" เป็นครั้งแรกในระบบการศึกษาของประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ อาชีวศึกษา ชั้นต้น กลาง และสูง รับนักเรียนจากโรงเรียนสามัญศึกษาของทุกระดับประโยค

ปี พ.ศ.2481 พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการในสังกัดกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบัน) ให้จัดตั้งกรมใหม่ขึ้น 2 กรม คือ

1. กรมสามัญศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาสายสามัญ
2. กรมวิชาการ มีหน้าที่จัดการศึกษาสายอาชีพ

โดยแบ่งออกเป็น 4 กอง 1) สำนักงานเลขานุการกรม 2) กองตำรา 3) กองสอบไล่ 4) กองอาชีวศึกษา ซึ่งกองอาชีวศึกษามีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดโรงเรียนอาชีวศึกษา

ปี พ.ศ.2484 ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2484 ซึ่งตราขึ้นเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2484 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ วันที่ 19 สิงหาคม 2484 กระทรวงธรรมการได้เปลี่ยนชื่อเป็น กระทรวงศึกษาธิการ และตั้งกรมอาชีวศึกษาขึ้นแทนกรมวิชาการ ส่วนกองวิชาการเป็นกอง ๆ หนึ่งในกรมอาชีวศึกษา ดังนั้น กรมอาชีวศึกษา จึงได้ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2484

การแบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 กอง คือ 1.สำนักงานเลขานุการกรม 2.กองโรงเรียน ทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินการโรงเรียนอาชีวศึกษา 3. กองวิชาการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตรแบบเรียน ทะเบียน การสอบไล่ และการออกประกาศนียบัตร ช่วงระหว่างมหาสงครามเอเซียบูรพา การอาชีวศึกษาได้รับผลกระทบจากภัยสงคราม ก่อให้เกิดการขาดแคลนอุปกรณ์ การสอน นักเรียนต้องหลบภัย จำนวนครูและนักเรียนน้อยลง จนกระทั่งภาวะสงครามสงบลง รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น โดยในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2494 การอาชีวศึกษาได้ถูกแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษา ตอนปลาย และมัธยมศึกษาชั้นสูง โดยในแต่ละระดับ กำหนดเวลา เรียนไม่เกิน 3 ปี

ปี พ.ศ. 2495 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการในกรมอาชีวศึกษา แบ่งส่วนราชการออกเป็น 7 กอง คือ 1) สำนักงานเลขานุการกรม 2) กองโรงเรียนการช่าง 3) กองโรงเรียนพาณิชย์และอุตสาหกรรม 4) กองโรงเรียนเกษตรกรรม 5) กองวิทยาลัยเทคนิค 6) กองส่งเสริมอาชีพ และ 7) กองออกแบบและก่อสร้าง

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ.ดังกล่าวได้ริเริ่มจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคหลัก 4 แห่งทั่วประเทศ คือ วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ (2495) วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ - สงขลา (2497) วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ-นครราชสีมา (2499) และวิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือ- เชียงใหม่(2500)

ปี พ.ศ. 2499 การอาชีวศึกษาได้ถูกพัฒนาขึ้นเป็นลำดับโดยโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลายแห่ง ได้รับอนุมัติให้เปิดสอนในระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง และโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงเฉพาะวิชาอีกหลายแห่ง ได้จัดตั้งขึ้น เพื่อรับนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 สายสามัญเข้าศึกษาต่อ



ปี พ.ศ.2501 กรมอาชีวศึกษาได้รับความช่วยเหลือจากองค์การ SEATO โดยมหาวิทยาลัย ฮาวาย ในการปรับปรุง หลักสูตรตามโครงการฝึกช่างฝีมือ และฝึกอบบรมครูวิชาช่างก่อสร้าง ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ และช่างเชื่อมโลหะ โดยมีโรงเรียน การช่าง 18 แห่ง เข้าร่วมโครงการ ใน ระยะแรกแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2503 จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปี ที่ 1-3 มีจำนวน ลดลง แต่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 จำนวนนักเรียนในประเภทช่าง อุตสาหกรรมมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งต้องเปิด การเรียนการสอนใน 2 ผลัด

ปี พ.ศ.2508 กรมอาชีวศึกษาได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ใน การก่อตั้งวิทยาลัยเทคนิค ขอนแก่น

ปี 2509 ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การยูนิเซฟในการปรับปรุงโรงเรียนการช่างสตรี จำนวน 35 แห่ง ทั้งในด้านหลักสูตร การเรียนการสอนและครุภัณฑ์ โดยเฉพาะ

ปี พ.ศ.2510 กรมอาชีวศึกษาได้มีหน่วยงานโครงการเงินกู้ธนาคารโลกเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา มีหน้าที่ประสานงานระหว่างโรงเรียนในโครงการประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม รวม 25 แห่งกับกรมอาชีวศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ

ปี พ.ศ.2512 ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศออสเตรเลียในการจัดตั้งโรงเรียนเทคนิคสัทธิบ จังหวัดชลบุรี สถานศึกษาหลายแห่งได้รับการพัฒนาและเปิดสอนจนถึงระดับ ปวส. โดยในปี พ.ศ. 2512 ได้รับการยกฐานะจาก โรงเรียนเป็น วิทยาลัย ซึ่งแห่งแรกคือวิทยาลัยพณิชยการพระนคร จนถึงปี พ.ศ.2522 กรมอาชีวศึกษามีวิทยาลัยอยู่ในสังกัด จำนวน 90 แห่ง ในจำนวนสถานศึกษา ทั้งสิ้น 159 แห่ง

ปี พ.ศ.2513 รวมโรงเรียนการช่างสตรีและโรงเรียนการช่าง 4 จังหวัด คือ อ่างทอง ราชบุรี บุรีรัมย์ และพัทลุง ปี พ.ศ.2514 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า โดยรวม วิทยาลัยเทคนิคธนบุรี วิทยาลัย เทคนิค พระนครเหนือ วิทยาลัยโทรคมนาคม และวิทยาลัยช่าง ก่อสร้างในสังกัดกรมอาชีวศึกษาไปรวมเป็นสถาบัน และเปิดสอน ถึงระดับปริญญาตรี ประกาศคณะ ปฏิวัติฉบับที่ 217 พ.ศ. 2515 ให้โอนโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ 36 แห่ง ของกรมอาชีวศึกษาไป กรมสามัญ

### 2.1.2 การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการ

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 172 พ.ศ.2515 ได้แบ่งส่วนราชการในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ออกเป็น 9 กองคือ

1. สำนักงานเลขานุการกรม
2. กองวิทยาลัย
3. กองโรงเรียน
4. กองแผนงาน



5. กองการเจ้าหน้าที่
6. กองคลัง
7. กองออกแบบและก่อสร้าง
8. กองบริการเครื่องจักรกล
9. หน่วยศึกษานิเทศก์

ปี พ.ศ.2516-2520 มีโครงการเงินกู้ ADB เพื่อพัฒนาวิทยาลัยเทคนิค 4 แห่ง (กรุงเทพฯ สงขลา เชียงใหม่ และ นครราชสีมา) ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ พัฒนาครู และอาคารสถานที่ใน 6 สาขาวิชา คือ อิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า ก่อสร้าง เครื่องกล เทคนิคโลหะ และช่างยนต์

ปี พ.ศ.2518 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาขึ้นโดยแยกวิทยาลัย 28 แห่งออกจาก กรมอาชีวศึกษา เปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี และได้โอนศูนย์ฝึกต่อเรือหนองคายของสำนักงานพลังงานแห่งชาติมาอยู่ในสังกัด กรมอาชีวศึกษา โดยเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนอุตสาหกรรมต่อเรือหนองคาย

ปี พ.ศ.2519 รวมโรงเรียนเทคนิค โรงเรียนอาชีวศึกษา โรงเรียนการช่างใน 65 วิทยาเขต และยกฐานะโรงเรียน เกษตรกรรม 12 แห่งเป็นวิทยาลัย

ปี พ.ศ.2520 จัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรม 10 แห่ง ปี พ.ศ.2521-2527 มีโครงการเงินกู้ ธนาคารโลก จัดตั้งศูนย์ฝึกวิชาชีพ 12 แห่งในแต่ละเขตการศึกษา

ปี พ.ศ.2522-2523 พบว่ามีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการดำเนินการแยกวิทยาเขตต่างๆ ออกเป็นอิสระ

ปี พ.ศ. 2522 ได้มีการโอนวิทยาลัยเกษตรเจ้าคุณทหารไปสังกัดสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ประกาศใช้หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) และจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาอาชีวศึกษา ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค(ปวท.) รับนักเรียนผู้จบมัธยมศึกษา ตอนปลาย โปรแกรมวิชาสามัญเข้าเรียนวิชาชีพ เป็นเวลา 2 ปี

ปี พ.ศ.2523 ได้มี "พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรม อาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2523 " กำหนดให้มี 10 หน่วยงาน ให้เกิดหน่วยงานใหม่จากเดิม คือ กองวิทยาลัย และกองโรงเรียนเป็นกองใหม่ คือ

1. กองวิทยาลัยเกษตรกรรม
2. กองวิทยาลัยเทคนิค
3. กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา

ปี พ.ศ.2524 ได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ.2524 ปี พ.ศ. 2527 ได้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2527 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค พ.ศ.2527

ปี พ.ศ. 2528 ส่งเสริมแนวคิด"การอาชีวศึกษา ครบวงจร" และได้มีการจัดตั้ง "สำนักงานโครงการพิเศษ" เป็นหน่วยงานภายในมีหน้าที่ประสานงานกับสำนักงานโครงการพิเศษและรับผิดชอบ งานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและงานพัฒนาชนบท และปี พ.ศ.2530 ได้มีการจัดตั้ง "วิทยาลัยการอาชีพ" ในพื้นที่จังหวัด มุกดาหาร และแม่ฮ่องสอน โดยมีเป้าหมายที่จะจัดการศึกษาทุกประเภทวิชาชีพและทุกหลักสูตร ทั้งในและนอกระบบการศึกษา

ปี พ.ศ. 2531 ได้รับความช่วยเหลือจากเยอรมันเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาทวิภาคี

ปี 2532-2533 UNDP ให้ความช่วยเหลือจัดตั้ง สถาบันพัฒนา ครูอาชีวศึกษา

ปี พ.ศ. 2533 รัฐบาลเดนมาร์กได้ให้ความช่วยเหลือเงินกู้ยืมเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาเกษตรตลอดจนประเทศอื่น ในแถบทวีปยุโรป เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ออสเตรีย อังกฤษ และอิตาลี ในการช่วยเหลือสถานศึกษาประเภทช่างอุตสาหกรรม นอกจากนี้หน่วยงานหรือองค์กรอื่นต่างประเทศที่ได้ให้ความช่วยเหลือ เช่น The United Nation Development Programme (UNDP) International Labour Organization (ILO), UNESCO เป็นต้น รวมถึงการได้รับความช่วยเหลือจากประเทศออสเตรเลีย ญี่ปุ่น คานาดา องค์กร CIDA และการได้รับอาสาสมัครจากออสเตรเลีย เยอรมนี ญี่ปุ่น และอังกฤษ ในการให้ความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อการพัฒนา และแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านอาชีวศึกษา และในปี 2533 ได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตร ครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.)

ปี พ.ศ. 2533-2535 นี้มีผู้สนใจเรียนอาชีวศึกษามาก จึงจัดตั้งสถานศึกษาเพิ่ม 20 แห่ง พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2535 ได้ถูกประกาศและกำหนด ใช้งบประมาณปัจจุบัน แบ่งส่วนราชการออกเป็น 11 หน่วยงาน โดยเพิ่มสถาบันพัฒนาครูอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานอิสระระดับกอง

ปี พ.ศ. 2535-2539 ได้มีโครงการจัดตั้งวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 93 แห่ง เฉพาะโครงการจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพ ระดับ อำเภอ 60 แห่ง วิทยาลัยสารพัดช่าง 25 แห่ง และอีก 8 แห่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพไปสู่ท้องถิ่น สนับสนุน การพัฒนาชนบท เพื่อผลิตกำลังคนด้านวิชาชีพในระดับช่างฝีมือ และช่างเทคนิค ให้ตรงกับความต้องการ ของตลาด แรงงาน และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ปี พ.ศ. 2536-2543 ได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลญี่ปุ่น พัฒนาการผลิตกำลังคนสาขาวิชาแมคคาทรอนิกส์ ที่วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน ปี พ.ศ.2537 มีโครงการเงินกู้กองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจโพ้นทะเลแห่งญี่ปุ่น (Overseas Economic Cooperation Fund, JAPAN) โดยได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2537 เพื่อพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ และ บุคลากร ในสถานศึกษา 20 แห่ง



ปี พ.ศ. 2538 กรมอาชีวศึกษาได้พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ของกรมอาชีวศึกษาและการจัดการเรียน การสอนอาชีวศึกษาระบบทางไกล

ปี พ.ศ. 2537-2539 ได้รับความช่วยเหลือ จากรัฐบาลเบลเยียม พัฒนาการผลิตกำลังคน สาขาวิชาเทคนิค การผลิตและพัฒนาสื่อการสอน

ปี พ.ศ. 2540 การอาชีวศึกษา ได้รับความสนใจอย่างมากโดยรัฐบาลให้การสนับสนุน จัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพ 70 แห่ง วิทยาลัยเทคนิค 19 แห่ง และวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว 2 แห่ง ในปัจจุบันได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) กำหนดให้ สถาบัน เทคโนโลยีปทุมวันเป็นส่วนราชการของกรมอาชีวศึกษา และกำหนดอำนาจหน้าที่ให้กรมอาชีวศึกษาจัดและส่งเสริม การศึกษาวิชาชีพ ในระดับปริญญาตรี อนุปริญญา ประกาศนียบัตรหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรพิเศษ รวมถึงพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน

ปี พ.ศ. 2541 ได้กำหนดให้สถาบันเทคโนโลยีปทุมวันมีอำนาจจัดการศึกษาระดับ ปริญญาตรี ด้านวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี และสถานศึกษาที่จัดหลักสูตรระดับปริญญาหรือเทียบเท่า ได้แก่ หลักสูตร ประกาศนียบัตรครูวิชาชีพชั้นสูง (ปทส.) และ ปริญญาตรี ในการเปิดสอนเป็นไปตามเกณฑ์ มหาวิทยาลัยกำหนด

ปี พ.ศ. 2542 ได้รับโครงการเงินยืมจากรัฐบาลเดนมาร์กเพื่อพัฒนาอาชีวเกษตรตามโครงการปรับปรุงรูปแบบ โครงสร้างสถานศึกษาเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะ ปฏิบัติ และจัดหาเครื่องมือ-อุปกรณ์ เครื่องจักรกล และเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้นักเรียน นักศึกษา ในการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร รวมถึงการ ขยายผลให้แก่ เกษตรกรท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาบุคลากร หลักสูตรการจ้ดอาชีวศึกษาเกษตร การพัฒนาอาชีวศึกษาได้พัฒนา เป็นลำดับ โดยพิจารณาถึงระบบการประกันคุณภาพอาชีวศึกษา การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การเทียบโอนหน่วยกิตสะสม การขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนและการพัฒนาบุคลากร ครู อาจารย์อาชีวศึกษา ตลอดจนการส่งเสริม ความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐและเอกชนรวมถึง ต่างประเทศ

วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

### 2.1.3 วิสัยทัศน์และพันธกิจ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ดำเนินการในการผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อสนองตอบความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศ โดยในปี 2551 ได้สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับ การอาชีวศึกษา เพื่อสร้างความนิยมในการเรียนวิชาชีพให้กับสังคม มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มปริมาณผู้เรียน ในขณะเดียวกันได้ใช้กิจกรรมการบริการสังคมในโครงการและวาระพิเศษต่างๆเพื่อให้สังคมได้รับรู้ถึง



ศักยภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษา และเป็นการสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียนทั้งในด้านการฝึกงาน วิชาชีพและปลูกฝังสำนึกการบริการสังคม นอกจากนี้ได้เน้นเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้ เข้ามาร่วมรับผิดชอบและมีบทบาทในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกันมากขึ้น ผลการดำเนินการ ดังกล่าวในปี 2551 ช่วยทำให้การอาชีวศึกษาเป็นที่รู้จักกับสังคมมากขึ้น และกลุ่มเป้าหมายต่าง ต้องการเข้าสู่ระบบอาชีวศึกษา ดังนั้นในปี 2552 นี้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึง ต้องการที่จะพัฒนาด้านคุณภาพให้เพิ่มขึ้นควบคู่ไปกับปริมาณผู้เรียน และขยายบทบาทการจัดการ อาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้มีงานทำแล้ว ผู้ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพ และผู้ที่กำลังหางานทำให้ มากขึ้น และให้ความสำคัญกับการค้นหา พัฒนา เผยแพร่ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อสร้าง และพัฒนา อาชีพให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ จึงได้กำหนดแผนปฏิบัติราชการในปีงบประมาณ 2552 ไว้ดังนี้

#### 2.1.3.1 วิสัยทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นองค์กรหลักที่มุ่งมั่นผลิตและพัฒนา กำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

#### 2.1.3.2 พันธกิจ

จัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้มีคุณภาพมาตรฐาน ขยายโอกาสทาง การศึกษาวิชาชีพ อย่างทั่วถึงและเสมอภาค วิจัย สร้างนวัตกรรม พัฒนาองค์ความรู้ เพื่อการพัฒนา อาชีพ

#### 2.1.4 ภารกิจและนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคน อาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555-2569 คณะกรรมการการ อาชีวศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังนี้

##### 2.1.4.1 ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานโดย

- 1) รักษาเป้าหมายผู้เรียนในระดับ ปวช. การเพิ่มปริมาณผู้เรียนในระดับ ปวส.
- 2) ลดปัญหาการออกกลางคัน โดยวางเป้าหมายให้ลดลงร้อยละ 5 ด้วยการป้องกัน/ดูแลรายบุคคล การวิจัยพัฒนา แก้ปัญหา รายวิทยาลัย/รายสาขาวิชา การวิเคราะห์แก้ปัญหาเชิงระบบ กลุ่มเป้าหมายใน 50 วิทยาลัยที่มีปัญหาการออกกลางคันสูง
- 3) จัดการเรียนการสอนในระดับพื้นที่และภาพรวมตามความต้องการในแต่ละสาขา
- 4) เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าเรียนสายอาชีพด้วยระบบโควตา
- 5) เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนสำคัญต่อการเลือกเรียนอาชีวศึกษาในเชิงรุก ซึ่งได้แก่ นักเรียน และผู้ปกครอง

#### 2.1.4.2 ด้านการขยายโอกาสในการเรียนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

- 1) จัดอาชีวศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่ สาขาอาชีพ การขยายกลุ่มเป้าหมาย
- 2) จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาในรูปแบบกลุ่มจังหวัด 18 กลุ่มจังหวัดและกรุงเทพมหานคร รวม 19 สถาบัน และสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคละ 1 แห่ง จำนวน 4 แห่ง
- 3) จัดตั้งสถานศึกษาอาชีวะอำเภอในกลุ่มอำเภอชั้นหนึ่ง
- 4) ส่งเสริมการจัดอาชีวะชายแดนใต้สู่สันติสุข ศูนย์ฝึกอบรมอาชีวะ อาชีวะสองระบบ และการจัดหลักสูตรอาชีวะท้องถิ่น และ สนับสนุนทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส
- 5) มุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงานสาขาที่เป็นนโยบายรัฐบาล และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการจัดอาชีวศึกษาเฉพาะทาง อาทิ ปีโตรเคมี การสร้างเขตรุ่นใหม่ คริวไทยสู่ครัว โลก พลังงานทดแทน โลจิสติกส์/รถไฟความเร็วสูง อัญมณียานยนต์ ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ท่องเที่ยว/โรงแรม ฯลฯ
- 6) ขยายกลุ่มเป้าหมายอาชีวะในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวะเพื่อคนพิการ อาชีวะวัยแรงงาน อาชีวะสูงวัย อาชีวะเพื่อสตรีอบรมระยะสั้น/ตลาดนัดอาชีพ ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน เทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์ เพื่อต่อยอดและพัฒนาทักษะทั้ง Upgrade Skills และ Re Skills ร่วมจัดอาชีวศึกษาในสถานพินิจ เรือนจำ ค่ายทหาร และ อปท. ฯลฯ
- 7) สนับสนุนให้หน่วยงาน/องค์กร ร่วมจัดอาชีวศึกษาซึ่งได้แก่ สถานประกอบการ อปท. และภาคเอกชนจากสาขาอาชีพต่างๆ ฯลฯ
- 8) จัดอาชีวะทางเลือก อาชีวะทายาท วิทยาลัยอาชีวศึกษาฐานวิทยาศาสตร์ อาชีวะอินเตอร์ และอาชีวะเทียบโอนประสบการณ์
- 9) เพิ่มช่องทางการเรียนอาชีวศึกษาด้วย อาชีวะทางไกล และเครือข่ายวิทยุเพื่อการศึกษาและพัฒนาอาชีพ (R-radio network)

#### 2.1.4.3 ยกระดับคุณภาพการจัดอาชีวศึกษา

- 1) ระดับสถานศึกษา และระดับห้องเรียน ส่งเสริมคุณภาพและสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัด อาชีวศึกษาโดย - พัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Constructionism, Project Based Learning Authentic Assessment, การเพิ่มพูนทักษะ ประสบการณ์จากการเรียนในสถานที่จริง/สถานการณ์จริง อาทิ Fix It Center และกรณีภัยพิบัติ - พัฒนาระบบนิเทศ การจัดการความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์จากครูรุ่นที่สู่ครู รุ่นใหม่ (นิเทศภายใน) และการนิเทศทางไกล - สร้างความเข้มแข็งการประกันคุณภาพภายใน สนับสนุนให้ทุกวิทยาลัย ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกระดับดีมาก และ เตรียมพร้อมรับการประเมินระดับสากล - ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก ให้เป็นตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ตามความต้องการของพื้นที่และการให้บริการ กลุ่มเป้าหมายพิเศษ อาทิคนพิการ, วัยทำงาน, สูงวัย, สตรี ฯลฯ - ใช้ ICT



เพื่อการเรียนการสอน สนับสนุนความพร้อมในด้าน Hardware สื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการประกวดสื่อ/สื่อออนไลน์ และจัดตั้งวิทยาลัยต้นแบบการใช้ ICT เพื่อการเรียนการสอน - พัฒนาครู สร้างเครือข่ายครู Social Media และ Network สนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ - จัดหาสื่อ/หนังสือ วัสดุฝึก อุปกรณ์การเรียนการสอน ที่ทันสมัยและเพียงพอ

2) ระดับผู้เรียน ยกกระดับความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษามีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ (Function Competency) โดยใช้ V-NET การประเมินด้าน มาตรฐานวิชาชีพ และการประเมินระดับห้องเรียน สร้างเสริมทักษะอาชีพในอนาคตด้วยกิจกรรมองค์การวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วิถีประชาธิปไตย ความมีวินัย เสริมสร้างทักษะชีวิต ความสามารถด้าน นวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ การเป็นผู้ประกอบการ พัฒนา ทักษะการคิดบนพื้นฐาน Competency Based Technology Based Green Technology และ Creative economy รวมทั้งการ แก้ปัญหาด้านพฤติกรรมและการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ อาทิสุภาพบุรุษอาชีพะ ลูกเสือ กีฬา และการป้องกัน/แก้ไขการทะเลาะวิวาท

3) เตรียมผู้เรียนสู่การเป็นประชาคม ASEAN โดยการเพิ่มจำนวนสถานศึกษา English Program (EP) Mini English Program (MEP) ทุกจังหวัด ใช้หลักสูตร/สื่อต่างประเทศ สนับสนุนการฝึกงานต่างประเทศ/บริษัทต่างประเทศและในประเทศ ยกกระดับทักษะด้าน ภาษาอังกฤษ ในงานอาชีพ ส่งเสริม การเรียนรู้ภาษาประเทศคู่ค้า จัดระบบ Sister School ทุกประเทศใน ASEAN

#### 2.1.4.4 ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

1) ด้านบริหารทั่วไป ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ ได้แก่ Web Portal, E-office และ Data based รวมทั้งการปรับภาพลักษณ์เชิงบวก

2) ด้านงบประมาณ ใช้แนวทาง Strategic Performance, Based Budgeting: SPBB และ Formula Funding โดยการจัด งบประมาณตามความจำเป็นพื้นฐาน ความเสมอภาค และตามนโยบาย, การกระจายอำนาจจัดซื้อจัดจ้าง, จัดหางบประมาณค่า สาธารณูปโภคและค่าจ้าง ครูให้เพียงพอ

3) ด้านบริหารงานบุคคล สร้างเครือข่ายครู/สมาคมวิชาชีพ จัดหาลูกจ้าง พนักงานราชการให้เพียงพอ รวมทั้งการพัฒนา ระบบ บริหารงานบุคคลของสถาบันการอาชีวศึกษา

4) ด้านการสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อพัฒนา การจัดอาชีวศึกษา ดังนี้ - องค์กร/สมาคมวิชาชีพ สภาอุตสาหกรรม สภาหอการค้า กระทรวง แรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ ในการจัด อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การฝึกงาน ฯลฯ - ประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในกลุ่มอาเซียน - องค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ VOCTECH, CPSC /APACC, SEARCA และ UNIVOC ฯลฯ - ประเทศต่างๆในภูมิภาคของโลก ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อิสราเอล ญี่ปุ่น เดนมาร์ก เยอรมัน ฯลฯ



## 2.2 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์

การจัดการอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาให้มีความรู้มีทักษะและการประยุกต์ใช้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ การศึกษาและมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

### 2.2.1 ด้านความรู้

2.2.1.1 ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ตามหลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียน หรือทำงาน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎี และหรือข้อเท็จจริง เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

วุฒิชัย กปิลกาญจน์ (2559) ได้กล่าว การศึกษาเป็นหัวใจของชาติ เป็นการสร้างและพัฒนาเพื่ออนาคตของประเทศ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องผลักดันเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" โดยภาพรวมของการศึกษาไทยในปัจจุบันยังเป็นปัญหา มาก โดยเฉพาะภาพสะท้อนคุณภาพของเด็กไทย เป็นความจำเป็นเร่งด่วนต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคน พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ ระบบการศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องมีเป้าหมายชัดเจนเพื่อสร้างคนไทยและสังคมไทยให้เข้มแข็ง มีคุณภาพ

โดยการจัดการศึกษา สามารถจัดได้หลายๆ รูปแบบ หลายๆ แนวทางให้เป็นกลไกของการแสวงหาความรู้สิ่งต่าง ๆ และบ่มเพาะให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเรียนรู้ตลอดชีวิต

หลักสูตรการศึกษาควรต้องปรับปรุง พัฒนาและนำไปใช้ให้เกิดผลผลิตตรงตามเป้าหมาย โดยหลักสูตรแต่ละระดับตั้งแต่เล็กจนโต ควรให้มีความต่อเนื่องกัน ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย เมื่อจบการศึกษาแล้วมีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้

หลักสูตรการศึกษาควรกำหนดวิชาเรียน ให้น้อยลงให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เน้นการเรียนที่มีคุณภาพ ไม่เน้นปริมาณ ผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ มุ่งการผลิตกำลังคนสายอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สอดรับกับทิศทางการพัฒนาประเทศ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เน้นการสร้างคนให้มีความสามารถ มีทักษะในการทำงาน สร้างอาชีพและรายได้ จูงใจให้คนเข้าสู่ระบบการศึกษาและหันมาเรียนสายอาชีพมากขึ้น ปรับภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาให้ได้รับการยอมรับ สนับสนุนให้ผู้ประกอบการทำข้อตกลงความร่วมมือจัดการศึกษาแบบทวิภาคี หรือสหกิจศึกษา ปฏิรูปการอุดมศึกษาในด้านการผลิตกำลังคนของประเทศ ที่นำไปสู่คุณภาพของคนให้ชัดเจน

มหาวิทยาลัยทั้งในระบบและนอกระบบควรวางแผนการผลิตกำลังคนในแต่ละปีตามปริมาณและสาขาความต้องการของตลาดแรงงาน แต่ละแห่งควรมีอัตลักษณ์หรือมีความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพที่เป็นเรื่องเฉพาะ รวมถึงมีการนำเทคโนโลยีในวิชาชีพต่างๆ เข้ามาใช้ในการ

จัดการศึกษาตลอดจนส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาต่อยอดให้เกิดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ในทุกระดับการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาของประเทศไทยมีการประยุกต์ใช้ระบบการจัดการศึกษาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นส่วนใหญ่ แต่เงื่อนไขและแนวทางการดำเนินการบางอย่างของประเทศไทย ยังประสบปัญหาและยังไม่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษา ที่ต้องประสบปัญหาในการผลิตนักเรียนอาชีวศึกษา ที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการ จึงเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบการเรียนการสอนอาชีวศึกษาที่มุ่งผลิตผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะและเป็นที่ต้องการของภาคอุตสาหกรรม

ซึ่งในประเทศญี่ปุ่น มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพ ที่สถาบันเทคโนโลยีแห่งชาติ, (National Institute of Technology : NIT) จึงได้มีความร่วมมือโดยได้เปิดศูนย์ KOSEN Liaison Office เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานของสถาบันโคเซ็น (KOSEN) เพื่อใช้เป็นสำนักงานประสานงานและส่งเสริมการศึกษาแบบโคเซ็น (KOSEN) ในประเทศไทย เช่น การพัฒนาครู เทคนิคการสอน และรูปแบบการสอนแบบโมโนซุกุริ (Monozukuri) ซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มาบูรณาการกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบ Project-Based Learning โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้เลือกพัฒนาต้นแบบที่วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์ และวิทยาลัยเทคนิคสุรนารี สาขาวิชาแมคคาทรอนิกส์ มาระยะหนึ่งแล้วนั้น

จึงเป็นที่น่าศึกษาว่า รูปแบบที่ดำเนินการสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยหรือไม่ เพราะรูปแบบการจัดการศึกษา KOSEN ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเน้นผู้เข้ารับการศึกษาต้องมีความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เป็นอย่างดี

แต่จากข้อมูลของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) พบว่า ในประเทศไทย นักเรียนอาชีวศึกษามีพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จึงเป็นประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาในการนำรูปแบบ KOSEN มาใช้ในประเทศไทย ว่าจะต้องมีการประยุกต์อย่างไรให้สอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษาระบบอาชีวศึกษาของไทยในอนาคต แนวทางประยุกต์รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Monozukuri ในระบบ KOSEN ของประเทศญี่ปุ่นให้สอดคล้องกับระบบอาชีวศึกษาของไทยนั้น มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่สำคัญอันนำไปสู่แนวทางการขับเคลื่อนระบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศไทยให้มีคุณภาพและสามารถผลิตกำลังคนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ดังนี้<sup>1)</sup> กระทรวงศึกษาธิการควรส่งเสริมสถานศึกษาที่มีความพร้อม และมีความตั้งใจที่จะนำแนวคิดโมโนซุกุริ (Monozukuri) ในระบบ KOSEN ของญี่ปุ่นมาใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนทางด้านช่างอุตสาหกรรม เช่น สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โรงเรียนจุฬารัตน์ราชวิทยาลัย วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี วิทยาลัยเทคนิคสุรนารี ฯลฯ โดยต้องสนับสนุนทั้ง



บุคลากรและงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวให้เป็นรูปธรรม

2.2.1.2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรปรับปรุงการจัดการศึกษา โดยเฉพาะทางด้านอุตสาหกรรม โดยนำแนวคิดโมโนซูกูริ (Monozukuri) ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีทักษะ มีคุณธรรมและจริยธรรม สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่ดีและมีคุณภาพ และตอบสนองนโยบายของรัฐบาล ในเรื่อง Thailand 4.0 ได้

2.2.1.3 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรพัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการทำงานในภาคอุตสาหกรรม ยึดมั่นในค่านิยมหลัก คือ คิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้ด้วยตนเองได้ มีใจรักและทุ่มเทในการสร้างผลงานที่ดีที่สุด มีการพัฒนาปรับปรุงผลงานอย่างต่อเนื่อง

2.2.1.4 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีกระบวนการคัดเลือกผู้เข้าเรียนสาขาช่างอุตสาหกรรมของสถาบันอาชีวศึกษา โดยทดสอบพื้นฐานความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และกำหนดให้มีการเรียนปรับพื้นฐานสำหรับผู้มีความรู้ก่อนเปิดภาคการศึกษา

2.2.1.5 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนทางด้านวิชาชีพ และครูผู้สอนทางสายสามัญ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบ Problem Based Learning และ Project-Based Learning โดยครูผู้สอน ต้องมีความสามารถในการบูรณาการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการทำงานจริงได้

2.2.1.6 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรพัฒนาครูให้สามารถวัดและประเมินผลการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยเน้นการประเมินสมรรถนะ มีรูปแบบการวัดและการประเมินผลที่มีความหลากหลาย ยึดหยุ่นตามลักษณะบริบทของงานที่มีความแตกต่างกันในแต่ละสาขาอาชีพ ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอน โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลงาน/ชิ้นงาน ที่มีมาตรฐานและมีความชัดเจน เพื่อให้สามารถประเมินผลงานที่มีความหลากหลายได้อย่างยุติธรรม

2.2.1.7 ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสนใจที่จะเข้าเรียน ควรมีการจัดหา วัสดุ ครุภัณฑ์ที่เหมาะสม และพอเพียงกับการใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำไปประยุกต์กับการปฏิบัติงานจริงได้ และต้องให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และดิจิทัลเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน

2.2.1.8 ครูผู้สอนทางช่างอุตสาหกรรม ต้องตระหนักถึงความสำคัญในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพให้กับสถานประกอบการ จึงต้องใส่ใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้และศึกษาในสิ่งใหม่ๆ มีความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และดิจิทัลเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์

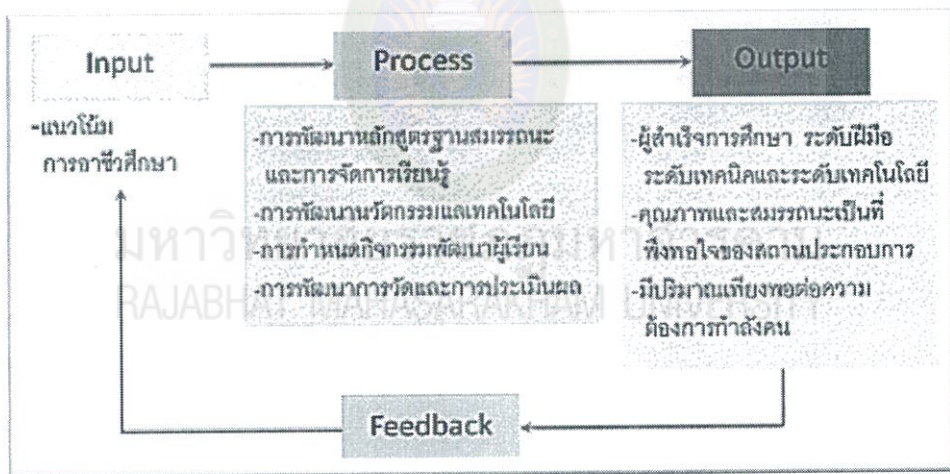


การจัดการศึกษา มีหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระดับใด แต่ละรูปแบบพัฒนาขึ้นจากองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ตลอดไปจนถึงการเมืองของประเทศนั้นๆ และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

ในส่วนของประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันแบ่งการศึกษาเป็นสายสามัญและสายวิชาชีพ ก็เช่นเดียวกัน ที่มีการปรับเปลี่ยนตลอดมา แต่ส่วนใหญ่จะเป็นในส่วนของโครงสร้างการบริหาร ทำให้เกิดข้อข้องใจในคุณภาพการศึกษาของผู้ที่จบการศึกษาสาขาต่างๆ ตลอดมา รวมถึงขาดแคลนกำลังคนในบางสาขาวิชา เช่น อาชีวศึกษาทางด้านอุตสาหกรรม ฯลฯ

จึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบอย่างรีบด่วนเพื่อสนองตอบต่อความต้องการกำลังคนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการพัฒนาประเทศในโลกยุคดิจิทัลและการสื่อสารที่ไร้พรมแดน (อนันท์ งามสะอาด, ม.ป.ป.)

หากพิจารณาถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษา ในเชิงระบบสามารถแสดง ดังแสดงในภาพที่ 2.1



ภาพที่ 2.1 รูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน

จากภาพที่ 2.1 แสดงรูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

1. ปัจจัย (Input) ได้แก่ แนวโน้มการอาชีวศึกษาประกอบ ด้วยการปฏิรูปการศึกษา ทศวรรษที่สอง (2552–2561) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 และภารกิจของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

2. กระบวนการ (Process) ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้การพัฒนา นวัตกรรมและเทคโนโลยี การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาการวัดและการประเมินผล

3. ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค ระดับเทคโนโลยี มีคุณภาพและสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของสถานประกอบการ และมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการกำลังคน

จากรูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน สามารถอธิบายได้ ดังนี้

#### 2.2.1.9 แนวโน้มการอาชีวศึกษา

1) การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (2552 – 2561) ให้ความสำคัญกับการปรับคุณภาพ ค่านิยมและมาตรฐานการอาชีวศึกษา เนื่องจากการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการผลิตและพัฒนากำลังคน ในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ไปทำงานในสถานประกอบการและประกอบอาชีพอิสระ

2) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 การจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้โดยรูปแบบ ดังต่อไปนี้

2.1) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาการวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2.2) การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

2.3) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลโดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษา ตามวรรคหนึ่งในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

2.4) ภารกิจของสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีภารกิจในการผลิตกำลังคนระดับช่างฝีมือ ระดับช่างเทคนิค และระดับเทคโนโลยี โดยเน้นให้มีทักษะที่หลากหลาย (Multi Skill) เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมฐานความรู้ (Social Knowledge Based) เพื่อการพัฒนาประเทศ ตระหนักในความสำคัญของการสร้างคุณภาพโอกาสความร่วมมือ และขับเคลื่อนให้การอาชีวศึกษามีความพร้อมรองรับการเปิดเสรีทางการศึกษา พ.ศ.2558 มุ่งเน้นการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาทั้งปริมาณ และคุณภาพ มีสมรรถนะ ทักษะฝีมือ เป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการ สอดคล้องกับความต้องการ



กำลังคนด้านอาชีวศึกษา ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ เน้นการศึกษาในระบบ นอกระบบ การศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง (ปวส.) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะร่วมกับสถานประกอบการ ตอบสนองความต้องการกำลังคน ในประเภทวิชาอุตสาหกรรม ประเภทวิชาพาณิชยกรรม/ บริหารธุรกิจ ประเภทวิชาคหกรรม ประเภทวิชา ศิลปกรรม ประเภทวิชาเกษตรกรรม ประเภทวิชา ประมง ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทวิชา อุตสาหกรรมสิ่งทอและประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยมีรูปแบบเชิงระบบในการ จัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรการอาชีวศึกษาในปัจจุบัน ประกอบด้วย

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546)
2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546
3. หลักสูตรระยะสั้น พุทธศักราช 2551

เมื่อพิจารณาแนวโน้มสภาพตลาดแรงงานในปัจจุบัน จำนวนแรงงานอาชีวศึกษามีความ ขาดแคลน และไม่ตรงสาขา ในแต่ละอุตสาหกรรม ในภาพรวมทั้งประเทศควรพิจารณา ดังนี้

เนื่องจากจากหลักสูตร ไม่สอดคล้องสภาพความต้องการแรงงานตามสาขาวิชาชีพ สถานศึกษา อาชีวศึกษาควรดำเนินการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สังคม และสถานประกอบการ โดยจัดทำความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อพัฒนาหลักสูตรฐาน สมรรถนะ ของแต่ละอาชีพ โดยเชิญตัวแทนผู้เชี่ยวชาญในอาชีพแต่ละกลุ่มอาชีพและครูผู้สอนที่มี ความเชี่ยวชาญสาขาอาชีพมาร่วมดำเนินการ ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการสอดคล้อง กับงาน อาชีพที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้ง่าย สอดคล้องกับการ ประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก

#### 2.2.1.10 การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการเทคโนโลยีการบริหารจัดการการ อาชีวศึกษา ควรพิจารณา ดังนี้

- 1) ใช้อยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์กลางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสาร (พ.ศ. 2553-2556)
- 2) สนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาทั้งการเรียนการสอน การฝึกอบรมและการ บริหารจัดการ อาทิ การจัดหาและพัฒนาระบบ Virtual Classroom การจัดการระบบ Learning System Management : LMS โดยการจัดการเรียนการสอน Cyber Community ผ่านเครือข่าย ระบบอินเทอร์เน็ต จัดการเรียนการสอน e-Learning การเรียนการสอนบนเว็บ (WBI) การฝึกอบรม บนเว็บ (WBT) การส่งเสริมการเรียนการสอนบนโทรศัพท์ เคลื่อนที่ การจัดตั้งห้องปฏิบัติการ Cyber ปลายทางในสถานศึกษาและ แหล่งเรียนรู้เครือข่าย จัดหาและพัฒนาสื่อ ICT เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้



ให้ครอบคลุมสาขาวิชาชีพหลัก และหลักสูตรแกนวิชาชีพ รวมทั้ง วิชาเลือกจัดหาและพัฒนาเพื่อเผยแพร่ความรู้

### 2.2.2 ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้

ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทักษะวิชาชีพและทักษะชีวิต เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้ ในการปฏิบัติงาน และการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีสุขภาวะที่ดี

ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 : LIFE AND CAREER SKILLS (รัน ธีรบุญ, ม.ป.ป.)

ทักษะชีวิตและอาชีพในวันนี้ ต้องการมากไปกว่าทักษะการคิด และ ความรู้ด้านเนื้อหา ความสามารถที่จะนำพาชีวิตและอาชีพที่สลับซับซ้อน ในยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่มีการแข่งขันระดับโลก ต้องอาศัยความตั้งใจในการพัฒนาทักษะด้านชีวิตและอาชีพอย่างเพียงพอ (The Partnership for 21st Century Learning, 2015) ประกอบด้วย

#### 2.2.2.1 ความยืดหยุ่น และ การปรับตัว (Flexibility and Adaptability)

1) การปรับตัว (Adapt to Change) ปรับไปตามบทบาท งาน ความรับผิดชอบ ตาราง และสภาพแวดล้อม ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในสภาพที่คลุมเครือ ลำดับความสำคัญเกิดการเปลี่ยนแปลง

2) ความยืดหยุ่น (Flexible) ให้ข้อเสนอแนะอย่างมีประสิทธิภาพ ดูแลด้วยทัศนคติเชิงบวกต่อคำยกย่อง ความล้มเหลว และ คำวิจารณ์

#### 3) การริเริ่ม และ นำพาตนเอง (Initiative and Self-direction)

4) บริหารจัดการเป้าหมาย และ เวลา (Manage Goals and Time) ตั้งเป้าหมายความสำเร็จทั้งที่จับต้องได้ และ จับต้องไม่ได้ จัดสมดุลทั้งเป้าหมายระยะสั้น (Tactical) และ ระยะยาว (Strategic) จัดสรรเวลาและจัดการปริมาณงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5) ทำงานได้อย่างอิสระ (Work Independently) ตรวจสอบ กำหนดจัด ความสำคัญ และความสมบูรณ์ในงาน โดยปราศจากการควบคุมดูแลโดยตรง

6) เป็นผู้เรียนที่นำพาตนเอง (Be Self-directed Learners) ข้ามพ้นการเรียนรู้แบบพื้นฐานของทักษะหรือหลักสูตร เพื่อที่จะสำรวจและขยายการเรียนรู้ของตนเอง และ สร้างโอกาสสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญ ริเริ่มระดับทักษะขั้นสูงเพื่อไปสู่ระดับมืออาชีพ มีพันธสัญญาในการเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong) สะท้อนเชิงวิพากษ์ต่อประสบการณ์ในอดีตเพื่อเป็นข้อมูลให้กับพัฒนาการในอนาคต

#### 2.2.2.2 ทักษะทางสังคมและความต่างในวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills)

1) ปฏิสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพกับผู้อื่น (Interact Effectively with Others) รู้ว่าเมื่อไหร่ควรฟัง เมื่อไหร่ควรพูด ให้ความเคารพ เป็นมืออาชีพ

2) ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในทีมที่มีความหลากหลาย (Work Effectively in Diverse Teams) เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม และ ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม ตอบสนองอย่างเปิดใจในความแตกต่างของแนวคิดและคุณค่า ผลักดันความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมให้เกิดแนวคิดใหม่และเพิ่มทั้งนวัตกรรมและคุณภาพในงาน

3) ผลิตผลและความสำนึกรับผิดชอบ (Productivity and Accountability) บริหารจัดการโครงการ (Manage Projects) ตั้งเป้า ถึงแม้จะเผชิญกับอุปสรรค และ แรงกดดันทางการแข่งขัน จัดลำดับความสำคัญ วางแผน บริหารจัดการงานให้สำเร็จตั้งเป้าที่ตั้งใจ

4) ผลการผลิต (Produce Results) แสดงให้เห็นลักษณะเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าคุณภาพสูงรวมถึงความสามารถที่จะทำงานเชิงบวก และมีจริยธรรม บริหารจัดการเวลาและโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานได้หลายอย่าง มีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน น่าเชื่อถือ ตรงต่อเวลา นำเสนอตัวเองอย่างมืออาชีพ และ ด้วยมารยาทที่เหมาะสม ประสาน และ ร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพกับทีม เคารพและชื่นชมความหลากหลายของทีม รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

#### 2.2.2.3 ภาวะผู้นำ และ ความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility)

1) ให้แนวทางและนำผู้อื่น (Guide and Lead Others) ใช้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ ทักษะการแก้ปัญหา ที่จะเป็นอิทธิพลและแนวทางให้ผู้อื่นบรรลุเป้าหมาย ผลักดันจุดแข็งของผู้อื่นให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายร่วม สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้ใช้ศักยภาพสูงสุดผ่านตัวอย่าง และการเสียสละ แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ซื่อตรง มีจริยธรรม

2) รับผิดชอบต่อผู้อื่น (Be Responsible to Others) กระทำอย่างรับผิดชอบต่อผู้อื่นด้วยความสนใจในชุมชนที่ใหญ่กว่าในความคิดจิตใจ

การนำหลักการจัดการมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

หลักการจัดการ หมายถึง การบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การโดยผ่านบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ (the achievement of organizational objectives through people and other resources)

การนำหลักการจัดการมาใช้ในชีวิตประจำวันสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันดังนี้ คือ การนำความรู้ที่ได้จากการเรียนหลักการจัดการมาประยุกต์ใช้ในการทำงานของเรา คือ การนำทักษะด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดการการทำงาน

1. ทักษะด้านเทคนิค หมายถึงความสามารถของผู้บริหารในการเข้าใจและใช้เทคนิคความรู้และเครื่องมือที่จำเป็นในการทำงานในหน่วยงานหรือแผนกนั้น ๆ ทักษะด้านเทคนิคจำเป็นสำหรับหัวหน้างานหรือผู้จัดการระดับล่างซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับพนักงานระดับปฏิบัติการซึ่งต้องใช้



เครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ หรือเกี่ยวข้องกับพนักงานขายซึ่งต้องอธิบายรายละเอียดด้านเทคนิคของผลิตภัณฑ์ของบริษัทแก่ลูกค้า ทักษะด้านเทคนิคนี้มีความสำคัญน้อยลงเมื่อผู้จัดการระดับนี้เลื่อนขั้นไปเป็นผู้จัดการในระดับที่สูงขึ้น

2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึงทักษะที่เกี่ยวข้องกับบุคคล เป็นความสามารถของผู้จัดการหรือผู้บริหารในการทำงานกับหรือโดยผ่านบุคคลอื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสาร การนำบุคคลอื่น

ให้ทำตาม รวมถึงการจูงใจพนักงานให้ปฏิบัติงานให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและบุคคลอื่นภายนอกหน่วยงานของตนนอกจากนี้ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ยังหมายรวมถึงความสามารถในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ทำให้สมาชิกในองค์การอุทิศตนอย่างเต็มความสามารถเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ทักษะนี้ถือเป็นทักษะทางการบริหารที่จำเป็นในทุกระดับ

ทักษะด้านความคิด หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการมองเห็นองค์การในภาพรวมหรือในเชิงบูรณาการเห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ในองค์การและสามารถเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของส่วนใดส่วนหนึ่งจะมีผลต่อองค์การในภาพรวมอย่างไร ทักษะด้านความคิดจะเกี่ยวข้องกับความสามารถของนักบริหารในการมองภาพรวมขององค์การผ่านการรวบรวม วิเคราะห์ และแปลผลข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับองค์การ ทักษะในลักษณะนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อนักบริหารระดับสูงซึ่งต้องพัฒนาแผนสำหรับทิศทางในอนาคตขององค์การ ถึงแม้ว่านักบริหารจะให้ความสำคัญกับหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งขององค์การ เช่น ด้านการผลิต นักบริหารที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องเข้าใจถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ของฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ฝ่ายการเงิน ฝ่ายการตลาด ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ และฝ่ายประชาสัมพันธ์

#### 2.2.2.4 ทักษะในการทำงานเพื่อการดำรงชีวิต (WisdomMax)

ทักษะเพื่อพัฒนาการทำงาน หมายถึง การนำความรู้ ความสามารถ เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในงานที่ทำมีทักษะในกาวิเคราะห์งานมีการวางแผนในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถแก้ปัญหาได้มีความคิดริเริ่มมีความสามารถในการบริหารงานสามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นและสถานที่ได้เป็นอย่างดีที่สำคัญ จะต้องสามารถเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้เพื่อการทำงานให้เกิดประประสิทธิ ภาพสูงสุด ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีการและพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่องซึ่งทักษะเพื่อพัฒนาการทำงานที่สำคัญ มีดังนี้

##### 1) ทักษะการแสวงหาความรู้

การทำงานให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง การแข่งขัน ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีการแสวงหา



ความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา เพื่อนำความรู้มาใช้และพัฒนาการทำงานต่าง ๆ ทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานร่วมกับผู้อื่นในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาการทำงานเป็นการศึกษาหาความรู้ การฝึกฝนเพื่อการทำงานการทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้งานได้ วิธีการแสวงหาความรู้ มีดังนี้

1.1) การสังเกต โดยเฝ้าดูสิ่งที่เราพบเห็นอย่างใส่ใจ แล้วนำมาวิเคราะห์หรือหาความสัมพันธ์สิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งอื่นๆ

1.1.1) การฟัง โดยการรับฟังผู้อื่นด้วยใจที่เปิด ไม่คิด เพื่อฟังรับข้อมูลต่างๆ แล้วนำมาประมวลผลความคิดเป็นของตนเองเป็นการสังเคราะห์ความรู้ให้กับผู้ฟังได้เป็นอย่างดีแหล่งข้อมูลในการฟังที่ดี เช่น เข้าร่วมฟังบรรยาย เข้าร่วมอบรมความรู้ต่างๆ

1.1.2) การซักถาม เมื่อมีการรับฟังข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ แล้ว เมื่อมีข้อสงสัยก็ให้ซักถามแต่การซักถามนั้นจะต้องมีการ

1.1.3) การอ่าน โดยการศึกษาความรู้จากเอกสาร ตำรา สื่อต่าง ๆ ที่มีมากมายการอ่านเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทำให้เป็นคนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ก้าวทันสถานการณ์เป็นการพัฒนาด้านอารมณ์ ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น การอ่านนวนิยาย

1.1.4) การศึกษาค้นคว้า โดยการแสวงหาข้อเท็จจริงในข่าวสาร ข้อมูล ความเข้าใจ ความคิดเห็นในรูปแบบต่างๆ ด้วยตนเองทั้งตำรา เอกสารทางวิชาการ แหล่งการเรียนรู้จากครอบครัว ชุมชน เป็นต้น

1.1.5) การสัมภาษณ์ โดยการสนทนาคู่คุยกับบุคคลต่างๆ อย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อค้นหาความรู้ ความจริงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า และนำความรู้ที่ได้ไปประโยชน์ในการรวบรวม เผยแพร่ต่อไป

1.1.6) การรวบรวมและบันทึกข้อมูล วิธีการดำเนินการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการแสวงหาความรู้ และบันทึกข้อมูลนั้นให้อยู่ในรูปแบบต่างๆ เช่น บันทึกในแฟ้มเอกสาร บันทึกลงสมุดไว้คอมพิวเตอร์ จัดทำเป็นฐานข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น

## 2) ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน

ในการทำงานใด ๆ ก็ตามต้องพบกับปัญหาและจะต้องมีการตัดสินใจ การแก้ปัญหาจึงเป็นกระบวนการของความพยายามในการทำงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นมาสามารถหาแนวแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งคุณสมบัติเด่นของนักแก้ปัญหา คือ จะต้องมองเห็นปัญหาตั้งแต่ที่ยังเป็นปัญหาเล็ก ๆ อยู่มีมุมมองต่างๆ ที่กว้างไกล กล้าเผชิญกับปัญหา และพยายามหาหนทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาอย่างไม่ย่อท้อ ฉับไว แก้ปัญหาได้อย่างเด็ดขาดและท่วงที โดยทั่วไปแล้วกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงานมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจปัญหา ค้นหาสาเหตุ ทำความเข้าใจสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น และตระหนักในปัญหานั้น
2. วิเคราะห์ปัญหา เป็นการนำปัญหามาวิเคราะห์หารายละเอียดปลีกย่อย เพื่อแยกแยะประเด็นปัญหาเหล่านั้น และจัดลำดับความสำคัญว่ามีเรื่องใดบ้างที่ต้องแก้ไขปัญหา
3. สร้างทางเลือก เป็นโอกาสในการแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่าง หลากหลายโดยคิดว่าสามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยวิธีใดบ้างซึ่งอาจมีการค้นคว้าทดลองตรวจสอบ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบ
4. ประเมินทางเลือก ทำการเปรียบเทียบทางเลือกของการแก้ปัญหาที่มีอย่าง หลากหลายว่าทางเลือกใดพอจะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้บ้าง
5. วางแผนปฏิบัติ โดยจะต้องมีการกำหนดไว้ก่อนว่าจะต้องทำอะไร และมีการ แบ่งงานว่าใครมีหน้าที่รับผิดชอบงานใดหรือกระบวนการทำงานใด รวมทั้งมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง ซึ่งในการทำงานจะต้องมีการวางแผนในการปฏิบัติเพื่อการทำงานจะได้ดำเนินการ และใช้เป็นข้อมูล ในการกำหนดแนวทางแก้ปัญหาในครั้งต่อไป
6. ประเมินผลการแก้ปัญหา เป็นการติดตามการแก้ปัญหาตามแนวทางที่ ปฏิบัติเพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ และใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทาง แก้ปัญหาในครั้งต่อไป

### 2.2.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิริยาสำนึกที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตาม บทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะ และมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

#### 2.2.3.1 คุณธรรมและจรรยาบรรณของครู

##### 1) ความหมายของคุณธรรม

คุณธรรม ตามรูปศัพท์แปลว่า สภาพของคุณงามความดีซึ่งพระปิฎก (ป.อ.ปยุโต, 2538, น. 34) อธิบายความหมายไว้ว่า คุณธรรมคือ ธรรมที่เป็นคุณ ความดีงาม สภาพที่เกื้อกูล

พระเทพวิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ, 2529, น. 90) อธิบายไว้ว่าคุณธรรมหมายถึง คุณสมบัติฝ่ายดี เป็นที่ตั้งหรือเป็นประโยชน์แก่สันติภาพหรือสันติสุข คุณธรรมเป็นส่วนที่ต้องอบรม โดยเฉพาะ หรือให้เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมกับที่ต้องการ

คุณธรรม (Ethics) ตามแนวคิดในวงการการศึกษาตะวันตกนั้นมีลักษณะเป็น สหวิทยาการ (Interdisciplines) คือเป็นแนวคิดทั้งในลักษณะวิชาปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยาและ



การศึกษาแนวความคิดของนักวิชาการตะวันตกก่อนข้างหลากหลายและมีพื้นที่ของศาสตร์การศึกษาที่แตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน

Stumpf (1977, p. 3) อธิบายความหมายของคุณธรรมในเชิงวิชาปรัชญาว่า คุณธรรมเป็นการประพฤติปฏิบัติเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรียกว่าถูกหรือผิด ดีหรือเลว ฟังประสงค์หรือไม่ฟังประสงค์ มีคุณค่าหรือไร้ค่า นอกจากนี้คุณธรรมยังเกี่ยวข้องกับความรักผิชอบ หน้าที่ พฤติกรรมที่ยอมรับนับถือต่างๆของแต่ละบุคคลอีกด้วย อย่างไรก็ตามก็ตีพิมพ์อธิบายว่าในเรื่องทฤษฎีคุณธรรมของลัทธิปรัชญานั้น จะไม่ใช่ตอบคำถามว่าคุณธรรมใดดีกว่า หรือถูกต้องกว่า

Porter (1980, p. 233) ชี้แจงว่าคุณธรรมเป็นปัจจัยการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม คนส่วนใหญ่ดำรงชีวิตในสังคมนั้นไม่ใช่แต่การมีชีวิตอยู่เพียงเท่านั้น แต่ต้องประเมินและเลือกวิถีชีวิตที่แต่ละคนคิดว่าน่าจะดีกว่าหรือควรดีกว่า ปัจจัยในการเลือกนั้นย่อมเกี่ยวข้องกับระบบคุณธรรมทั้งระบบคุณธรรมของสังคมและส่วนบุคคล คุณธรรมของสังคมนำส่งผลกระทบต่อบุคคลด้วย อย่างไรก็ตามก็ตีพิมพ์คุณธรรมของคนในสังคมหนึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องดีหรือเป็นสิ่งที่ถูกต้องในอีกสังคมหนึ่งก็ได้จากความหมายดังกล่าวนี้ อาจกล่าวได้ว่าคุณธรรมของครูคือ สภาพที่เกื้อกูลครูพระเทพวิสุทธิ

เมธี (พุทธธาตุนิกาย, 2529, น. 91) อธิบายว่า คุณธรรมของครูคือสภาพของครูที่สมบูรณ์ด้วยสิทธิและหน้าที่ของครูนั่นเอง

## 2) ความหมายของจริยธรรม

จริย แปลว่า กิริยา ความประพฤติ การปฏิบัติ ฉะนั้นจริยธรรมจึงหมายถึงแนวทางการปฏิบัติสำหรับมนุษย์เพื่อให้บรรลุถึงสภาพชีวิตที่พึงประสงค์

พระเทพวิสุทธิเมธี (พุทธศาสนิก, 2529, น. 215) อธิบายว่า จริยธรรมหมายถึงตัวของกฎที่ต้องปฏิบัติ ส่วนจริยศาสตร์ คือเหตุผลสำหรับใช้อธิบายกฎที่ต้องปฏิบัติ มีลักษณะเป็นปรัชญา และเมื่อรวมทั้งสองส่วนเข้าด้วยกันจะเรียกว่าจริยศึกษา

พจนานุกรม Collin Coluield (1987, p. 937) อธิบายว่าจริยธรรมมีความหมาย 2 นัยคือ

1. โดยนัยที่เป็นภาวะทางจิตใจ (Idea) นั้น จริยธรรมแปลว่า ความคิดที่ว่าบางพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ถูกต้องและควรทำและเป็นที่ยอมรับและบางพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ผิดหรือเลว ทั้งนี้เป็นไปได้โดยความคิดเห็นของแต่ละบุคคลและโดยความคิดเห็นของสังคม นอกจากนี้จริยธรรมยังเป็นคุณภาพหรือสถานะในการดำเนินชีวิตอยู่อย่างถูกต้อง

2. จริยธรรมเป็นระบบของลักษณะการและคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ซึ่งโดยทั่วไปแล้วเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือเฉพาะกลุ่มคน

จริยธรรม แปลว่า สิ่งที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ หรือกฎที่ควรปฏิบัติในทางที่ดีที่ควรกระทำเพื่อให้เกิดสิ่งที่ดีหรือมีสันติสุขในสังคม ในการเทศนาสั่งสอนของพระสงฆ์ในศาสนาพุทธ



นั้นมีสองแบบคือเทศนาธรรม หมายถึงการบอกหรือการอธิบายข้อความต่างๆ ว่าคืออะไร เป็นอย่างไร มีประโยชน์หรือเป้าประสงค์อย่างไร ส่วนเทศนาจริยะคือ การอบรมและการอธิบายสิ่งที่พึงกระทำ หรือบอกถึงพฤติกรรมปฏิบัติในทางที่ดี

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2524, น. 3) อธิบายว่า จริยธรรม (Morality) หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมลักษณะต่างๆ ด้วยลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติสองประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการกับลักษณะสังคมไม่ต้องการ ให้อยู่ในตัวสมาชิกของสังคมนั้นๆ พฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกพฤติกรรมที่สังคมไม่นิยมหรือไม่ต้องการให้สมาชิกมีอยู่เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามจัดและผู้กระทำพฤติกรรมนั้นรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและสมควร

ลักษณะเชิงจริยธรรมของมนุษย์นั้น จำแนกได้หลายลักษณะ ได้แก่ ความรู้เชิงจริยธรรม ทศนคติเชิงจริยธรรม การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ เป็นต้น

ความรู้เชิงจริยธรรม หมายความว่า ในสังคมของตนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดดีควรทำ และการกระทำชนิดใดควรงดเว้น ลักษณะพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมเพียงใด ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนี้นั้นขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษาและพัฒนาการทางสติปัญญาของแต่ละบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนาส่วนใหญ่

ทศนคติเชิงจริยธรรม คือ ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นๆเพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทศนคติแตกต่างไปจากค่านิยมของแต่ละบุคคล

เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึงการที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่จะกล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆของบุคคล

พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายความว่า การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น ตัวอย่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม และการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก การโกงสิ่งของเงินทอง การลักขโมย การกล่าวเท็จ เป็นต้น พฤติกรรมจริยธรรมเป็นพฤติกรรมที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความผาสุกและความวุ่นวายของส่วนรวม

คุณธรรมกับจริยธรรมเป็นเรื่องเดียวกันเกี่ยวพันกัน อาจกล่าวได้ว่า คุณธรรมเป็นธรรมฝ่ายดีที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล การแสดงออกของคุณธรรมให้ประจักษ์นั้นเรียกว่าจริยธรรมนั่นเอง

ส่วนคำว่าจริยศาสตร์คือเหตุผลที่อธิบายสำหรับข้อหรือกฎที่ต้องปฏิบัติเป็นหลักเกณฑ์ทางวิชาปรัชญาที่เกี่ยวกับส่วนที่เรียกว่าจริยธรรม

### 3) ความหมายของจรรยาบรรณ (Moral Codes)

Feldman (1978, p. 67) กล่าวว่าจรรยาบรรณคือกลุ่มของกฎกติกาที่สมบูรณ์ที่ครอบคลุมแนวประพฤติปฏิบัติ ในทุกๆสภาวะการณ์

จรรยาบรรณ ตามรูปศัพท์นั้นคือ จรรยา กับ บรรณ คำว่าจรรยา มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่าจริย ซึ่งหมายถึง กิริยาซึ่งควรปฏิบัติ สิ่งพึงปฏิบัติ หรือว่าสิ่งที่ต้องปฏิบัติ ในวงการวิชาชีพต่างๆ นั้นนิยมใช้คำว่า จรรยาซึ่งแปลว่า กิริยาที่ควรปฏิบัติในหมู่คณะ ส่วนคำว่าบรรณ แปลว่าหนังสือ เมื่อรวมคำขึ้นใหม่ว่าจรรยาบรรณ จึงหมายถึงความประพฤติที่ผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ กำหนดขึ้นเพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติคุณของวิชาชีพนั้นๆ โดยบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

จรรยาบรรณจึงเป็นกฎเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติโดยกำหนดไว้เป็นหนังสือที่ชัดเจนสำหรับเป็นกติกาของหมู่คณะในวงการเดียวกัน เป็นกฎที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนก็จะถูกรังเกียจหรือต่อต้าน อันเป็นการลงโทษทางสังคม สำหรับวิชาชีพชั้นสูงหลายสาขาอาชีพมักมีกฎหมายรองรับด้วย ฉะนั้นเมื่อผู้ประกอบวิชาชีพคนใดผิดจรรยาบรรณ จึงถูกลงโทษตามกฎหมายด้วย

อาจสรุปความเกี่ยวพันระหว่างคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณได้ว่า คุณธรรมเป็นหลักเกณฑ์ฝ่ายดีที่เป็นสำนึกที่เกิดขึ้นในจิตใจมนุษย์ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนแล้ว ส่วนจริยธรรมเป็นกฎของการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง ที่ควรเป็นที่ยอมรับ ส่วนจรรยาบรรณนั้นเป็นข้อกติกาเพื่อกำหนดให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มต้องประพฤติในสภาวะการณ์ต่าง ๆ นั้นเอง

### 4) จรรยาบรรณวิชาชีพในอดีตกาล

พัฒนาการของจรรยาบรรณวิชาชีพนั้นมีมาตั้งแต่สังคมมนุษย์ตั้งแต่อดีตกาลแล้วยังอาชีพที่ต้องใช้วิชาความรู้ที่เฉพาะเจาะจงในการประกอบการ ในอดีตนั้นมักจะถ่ายทอดกันทางสายเลือดเป็นการถ่ายทอดให้กับทายาทหรือผู้สืบสกุล เช่นวิชาชีพปุโรหิต วิชาชีพแพทย์ วิชาชีพช่างบางแขนง เป็นต้น

ตามความหมายที่ว่าจรรยาบรรณคือกฎหรือข้อบังคับที่ควรปฏิบัติในหมู่คณะนั้น จรรยาบรรณอาชีพมีการกำหนดและใช้กันในหมู่ผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกันมาตั้งแต่อดีตกาล ดังจะเห็นได้จากเรื่องราวชีวิตของหมอชีวกโกมารภัจจ์ ที่อุทิศตนรักษาผู้ป่วยไม่ว่าเศรษฐีหรือยาก แม้เมื่อรักษาโรคของพระเจ้าพิมพิสารผู้เป็นพระเจ้าแผ่นดินจนหาย เมื่อทรงพระราชทานค่าตอบแทนจำนวนมาก หมอชีวกกลับกราบทูลว่าตนรักษาโดยถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น (พระธรรมปิฎก, 2538, น. 57)



ส่วนหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรนั้น มีหลักฐานเก่าแก่ที่เรียกว่าคำสาบานของฮิปโปเครติสซึ่งเป็นหลักฐานที่เก่าแก่ที่สุดที่หลงเหลืออยู่

#### 5) จรรยาบรรณวิชาชีพในปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและระบบเศรษฐกิจของมนุษย์จากยุคเกษตรกรรมมาสู่ยุคอุตสาหกรรมนั้น มีผลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์อย่างมาก การจัดระบบระเบียบทางสังคมถูกกระทบและค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไป วงการอาชีพต่างๆ มีการปรับตัว ปรับกิจกรรม และวิธีประกอบการ โดยเฉพาะอาชีพหลายอาชีพที่มีผลต่อความสงบสุข สันติสุขและความก้าวหน้าของสังคม จำเป็นจะต้องมีการจัดการควบคุม ตลอดจนการประกันมาตรฐานการให้บริการแก่สังคม นักปรัชญาได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับคุณค่าและคุณธรรมสังคม เสนอแนวคิดเรื่องจริยธรรมในการประกอบอาชีพขึ้นในลักษณะกลุ่มความคิดต่างๆ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพหลายสาขาต่างก็รับไปดำเนินการในลักษณะการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพหรือสถาบันวิชาชีพขึ้น แล้วจึงตรากติกาเป็นข้อประพฤติปฏิบัติตนของสมาชิกผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกัน และได้ใช้ข้อกำหนดต่างๆ เหล่านี้กำกับดูแลการประพฤติตลอดจนมาตรฐานการประกอบวิชาชีพของมวลสมาชิก

ไพพรรณ เกียรติโชติชัย (2536, น. 128) สรุปความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อควบคุมมาตรฐาน ประกันคุณภาพ และปริมาณที่ถูกต้องในการประกอบวิชาชีพ
2. เพื่อส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพและปริมาณที่ดี มีคุณค่าและเผยแพร่ให้รู้จักเป็นที่นิยมเชื่อถือของผู้รับผิดชอบ
3. เพื่อควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ ช่วยให้มี ความมั่นคง ความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม ฯลฯ
4. เพื่อส่งเสริมคุณธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพอาชีพ ให้มีเมตตา กรุณา เห็นอกเห็นใจสามัคคีกัน ฯลฯ
5. เพื่อลดปัญหาการประพฤติผิดต่างๆ ลดปัญหาการคดโกง ฉ้อฉล เอาัดเอาเปรียบ โดยใช้ข้อบังคับลดการเห็นแก่ได้ ตลอดจนความมั่งง่าย ความใจแคบไม่เสียสละ ฯลฯ
6. เพื่อเน้นภาพลักษณ์ที่ดีของผู้ประกอบวิชาชีพในด้านการมีจริยธรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ดารเห็นประโยชน์ของส่วนรวม การรับผิดชอบในหน้าที่การงานและอาชีพอย่างแท้จริง ฯลฯ
7. เพื่อพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพตามกฎหมาย และควบคุมวิชาชีพให้ดำเนินตามครรลองครองธรรม



ลักษณะของจริยธรรมดังกล่าวเป็นข้อกำหนดที่เขียนไว้เป็นจรรยาบรรณของวิชาชีพที่เน้นถึงความดีงาม ที่ผู้ประกอบวิชาชีพปฏิบัติ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่สำคัญและจำเป็นต่อการครองชีวิตของผู้ประกอบวิชาชีพนั้นๆ ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักการทางวิชาชีพซึ่งจำแนกออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1. การประกอบกร ต้องซื่อสัตย์ รักษาความลับ ไม่ใช้อำชีพเพื่อประโยชน์ส่วนตน

2. การครองตน ซึ่งหมายถึงการปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีไม่ประพฤติตนไปในทางที่เสื่อมเสียการเป็นคนดี

3. การดำรงไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์และมาตรฐานวิชาชีพ ด้วยกรประพฤติตามจรรยาบรรณไม่ใช้วิชาชีพเป็นเครื่องมือหากิน พัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนทางวิทยาการสังคมปัจจุบันมีการเรียกร้องให้ผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงต่างๆ คำนึงถึงจรรยาบรรณวิชาชีพค่อนข้างมากขึ้น อาจจะเป็นไปได้ว่าจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ยุคนี้เบี่ยงเบนไปจากหลักการหรือระบบคุณธรรมที่เคยยึดถือกันมา ผลกระทบจากการไม่เคร่งครัดต่อจรรยาบรรณวิชาชีพไม่ว่าจะเป็นวิชาชีพแพทย์ นักการเมือง นักการเมือง นักการเงินการธนาคาร วิศวกร หรือแม้แต่ครู ทำให้เกิดความเสื่อมเสียและทำให้สังคมไม่เป็นสุขทั้งสิ้น

#### 6) ความเป็นมาของจรรยาบรรณครูไทย

จรรยาบรรณครู หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติหรือการปฏิบัติตนของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของความเป็นครู จรรยาบรรณของครูไทยนั้นได้มีการพระราชบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรและมีกฎหมายรับรองเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2506 โดยอาศัยอำนาจบังคับของ พ.ร.บ ครู พ.ศ. 2488 ที่กำหนดให้ครูสภาเป็นสถาบันผู้ออกระเบียบบังคับได้ เรียกว่าระเบียบประเพณีของครูว่าด้วยจรรยาบรรณครู 10 ข้อ ระเบียบทั้งสองฉบับนี้มีผลบังคับตามกฎหมายแต่การแยกระเบียบเป็นจรรยาบรรณทบทวนวินัยทำให้ยุ่งยากในการใช้บังคับ สืบสนทั้งผู้ใช้และผู้ปฏิบัติ ภายหลังครูสภาจึงได้ปรับปรุงยุบรวมระเบียบทั้งสองฉบับ แล้วกำหนดขึ้นใหม่เมื่อ พ.ศ.2526 เรียกว่าระบบครูสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณทบทวนวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526 จนปี พ.ศ. 2539 ครูสภาได้ปรับปรุงข้อบังคับเกี่ยวกับจรรยาบรรณของครูขึ้นใหม่ในอีกครั้งโดยตัดข้อความที่มีลักษณะเป็นวินัยออกไปเหลือเพียงบทบัญญัติที่มีลักษณะที่เป็นจริยธรรมหรือจรรยาบรรณละมีเพียง 9 ข้อ เรียกว่าระเบียบครูสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539

## 7) จรรยาบรรณครูไทยในปัจจุบัน

คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาประกาศใช้ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 ขึ้นเพื่อใช้แทนระเบียบคุรุสภาว่า ด้วยจรรยาบรรณครูและระเบียบประเพณีของครูฉบับเดิม และประกาศใช้ ณ วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 มีทั้งหมด 9 ข้อดังนี้

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการเรียนการสอนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา และจิตใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางการ สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์
5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติ เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

จรรยาบรรณทั้ง 9 ข้อของคุรุสภานั้น อาจจำแนกเป็น 3 กลุ่ม ข้อ 1-5 เป็น บทบัญญัติที่ค่อนข้างเข้มงวด เป็นจรรยาบรรณส่วนที่มุ่งกำหนดข้อปฏิบัติของครูต่อศิษย์โดยตรงเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของครูต่อศิษย์ ต่อวิชาชีพและสังคม เป็นคุณลักษณะของครูที่สังคมประสงค์นั่นเอง ส่วนข้อ 6 และข้อ 7 เป็นจรรยาบรรณครูที่เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับวิชาชีพ ให้เหมาะสมกับวิชาชีพครู ส่วนข้อที่ 8 และ 9 เป็นจรรยาบรรณที่ครูพึงปฏิบัติต่อสภาพแวดล้อมอันได้แก่ เพื่อนครู ชุมชน และท้องถิ่น ที่ครูดำรงตนอยู่ร่วมกัน

อย่างไรก็ดีบทบัญญัติจรรยาบรรณทั้ง 9 ข้อนี้ บังคับใช้ตามพระราชบัญญัติครู พ.ศ. 2488 มีผลกับครูซึ่งเป็นสมาชิกของคุรุสภาเท่านั้น กล่าวคือ ตามมาตรา 24 ของ พ.ร.บ. ครูพ.ศ. 2488 กำหนดให้มีครูเพียง 4 กลุ่มเท่านั้นได้แก่ (1) ข้าราชการครู คือ ข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการซึ่งบรรจุและแต่งตั้ง พ.ร.บ. ข้าราชการครู พ.ศ. 2533 (2) พนักงานครูเทศบาล คือพนักงานเทศบาลต่างๆ ทั้งประเทศเฉพาะพนักงานผู้ดำรงตำแหน่งผู้สอนในสถานศึกษาของ



เทศบาล (3) ข้าราชการกรุงเทพมหานคร คือข้าราชการกรุงเทพมหานครที่สังกัดสถานศึกษาของ กรุงเทพมหานคร และ (4) ผู้สอนในโรงเรียนเอกชนซึ่งอยู่ในการกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ โดยต้องได้รับเงินเดือนประจำ ผู้ประกอบวิชาชีพครูในสังกัดอื่นๆ ยังมีอีกมากมาย ได้แก่ ผู้สอนใน มหาวิทยาลัยต่างๆ ผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงกลาโหม ผู้สอนในสังกัดของกระทรวง สาธารณะสุขตลอดจนผู้สอนในสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงอื่นๆ หรือรัฐวิสาหกิจอีกด้วย ฉะนั้นการ กำหนดจรรยาบรรณครูสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูอย่างเป็นกิจจะลักษณะที่ครอบคลุมที่ครอบคลุม ทั้งวงการครูจึงยังไม่มีองค์กรหรือสถาบันใดจัดขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึงจัด สัมมนาเรื่องจรรยาบรรณครูสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2523 และสรุปเป็นรายงานโดย แยกเป็นประเด็นเป็น 3 หมวดคือ หมวดที่ 1 ว่าด้วยอุดมการณ์ของครู หมวดที่ 2 ว่าด้วยเอกลักษณ์ ของครูและหมวดที่ 3 ว่าด้วยมาตรฐานการปฏิบัติตนของครู

#### 8) จรรยาบรรณครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับ จรรยาบรรณครู ในหมวดที่ 3 ว่าด้วยมาตรฐานการปฏิบัติตนของครูนั้น กำหนดว่าทบัญญัติในหมวด นี้เป็นสิ่งที่ครูต้องถือปฏิบัติมี 12 ข้อได้แก่

- 8.1) ต้องรักษาความสามัคคี ชื่อเสียงของหมู่คณะ และสถานศึกษาที่ กำหนดอยู่
- 8.2) ต้องไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนา
- 8.3) ต้องรักษาชื่อเสียงมิให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติชั่ว
- 8.4) ไม่ละทิ้งการสอน อุทิศเวลาให้แก่ศิษย์ และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ
- 8.5) ต้องรักษาความลับของศิษย์ เพื่อนร่วมงาน และสถานศึกษา
- 8.6) ต้องถือปฏิบัติแบบธรรมเนียมที่ดีของศาสนา
- 8.7) ต้องประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและเที่ยงธรรมโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์อันมิชอบ
- 8.8) ต้องไม่ปิดบังอำพราง หรือบิดเบือนเนื้อหาสาระทางวิชาการ
- 8.9) ต้องไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามเพื่อนร่วมงาน และบุคคลใดๆ เชื่อฟังและไม่กระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งการในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา
- 8.10) ต้องไม่เบียดเบียนใช้แรงงานหรือนำผลงานของศิษย์ไปเพื่อประโยชน์

8.11) ต้องไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ

8.12) ต้องไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นผลงานของตนเอง  
จรรยาบรรณครูของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติไม่มีกฎหมายรับรองอย่างเป็นทางการ จึงยังไม่มีที่สิ้นสุดในการนำไปใช้ในวงการครูทั่วไป

9) คุณธรรมและจรรยาบรรณที่พึงประสงค์ของครูคืออะไร

คุณธรรม ซึ่งหมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้อง ซึ่งมีอยู่ภายในใจของบุคคลช่วยให้พร้อมที่จะทำพฤติกรรมต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

คุณธรรม เป็นหลักที่มนุษย์ถือเป็นแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต เป็นหลักแห่งความประพฤติปฏิบัติและความรู้ความคิดที่ตงามั่นตนเอง

คุณธรรมของครู หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้องเหมาะสมซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของผู้เป็นครูและเป็นแรงผลักดันให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูกระทำหน้าที่ของครูได้อย่างสมบูรณ์

ทัศนคติเชิงจริยธรรม คือ ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นๆ เพียงใด ทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทัศนคติแตกต่างไปจากค่านิยมของแต่ละบุคคล

เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่จะกล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล

พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น ตัวอย่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม และการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก การโกงสิ่งของเงินทอง การลักขโมย การกล่าวเท็จ เป็นต้น พฤติกรรมจริยธรรมเป็นพฤติกรรมที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความผาสุกและความวุ่นวายของส่วนรวม

คุณธรรมกับจริยธรรมเป็นเรื่องเดียวกันเกี่ยวพันกัน อาจกล่าวได้ว่า คุณธรรมเป็นธรรมฝ่ายดีที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล การแสดงออกของคุณธรรมให้ประจักษ์นั้นเรียกว่าจริยธรรมนั่นเอง

ส่วนคำว่าจริยศาสตร์คือเหตุผลที่อธิบายสำหรับข้อหรือกฎที่ต้องปฏิบัติเป็นหลักเกณฑ์ทางวิชาปรัชญาที่เกี่ยวกับส่วนที่เรียกว่าจริยธรรม

10) จรรยาบรรณครูไทยในปัจจุบัน



คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาว่า ด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพและวินัยตามระเบียบประเพณีของครูฉบับเดิม และได้ประกาศ ณ วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 มีทั้งหมด 9 ข้อดังนี้

10.1) ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษา เล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า

10.2) ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

10.3) ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนอย่างเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา และจิตใจ

10.4) ครูต้องไม่ทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์

10.5) ครูต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช่ศิษย์กระทำการใดๆอันเป็นการหาผลประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ

10.6) ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ

10.7) ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู

10.8) ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์

10.9) ครูพึงปฏิบัติ เป็นผู้นำในทางอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

จรรยาบรรณทั้ง 9 ข้อของคุรุสภานั้น อาจจำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือข้อ 1-5 เป็น บทบัญญัติที่ค่อนข้างเข้มงวด เป็นจรรยาบรรณส่วนที่มุ่งกำหนดข้อปฏิบัติของครูต่อศิษย์โดยตรง เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของครูต่อศิษย์ ต่อวิชาชีพ และต่อสังคม เป็นคุณลักษณะของครูที่สังคมประสงค์นั่นเอง ส่วนข้อ 6 และข้อ 7 เป็นจรรยาบรรณครูเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาตนเองให้เหมาะกับวิชาชีพครู ส่วนข้อ 8 และ 9 เป็นจรรยาบรรณที่ครูพึงปฏิบัติต่อสภาพแวดล้อมอันได้แก่ เพื่อนครู ชุมชน และท้องถิ่นที่ครูดำรงอยู่ร่วมด้วย

อย่างไรก็ดีบทบัญญัติจรรยาบรรณครูทั้ง 9 ข้อนี้ บังคับใช้ใช้ตามพระราชบัญญัติครู พ.ศ. 2488 มีผลเฉพาะกับครูซึ่งเป็นสมาชิกของคุรุสภาเท่านั้น กล่าวคือ ตามมาตรา 24 ของ พ.ร.บ.ครู พ.ศ. 2488 กำหนดให้มีครูเพียง 4 กลุ่มเท่านั้นได้แก่ (1) ข้าราชการครู คือข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการซึ่งบรรจุและแต่งตั้ง พ.ร.บ.ข้าราชการครู พ.ศ. 2533 (2) พนักงานครูเทศบาล คือพนักงานเทศบาลต่างๆ ทั้งประเทศเฉพาะพนักงานผู้ดำรงตำแหน่งผู้สอนในสถานศึกษาของเทศบาล (3) ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร คือราชการกรุงเทพมหานครที่สังกัดสถานศึกษาของ

กรุงเทพมหานคร และ (4) ผู้สอนในโรงเรียนเอกชนซึ่งอยู่ในกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการโดยต้องได้รับเงินเดือนประจำ ผู้ประกอบวิชาชีพครูในสังกัดอื่นๆ ยังมีอีกมากมายได้แก่ ผู้สอนในมหาวิทยาลัยต่างๆ ผู้สอนในสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงอื่นๆ หรือรัฐวิสาหกิจอีกด้วย ฉะนั้นการกำหนดจรรยาบรรณครูสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูอย่างเป็นกิจลักษณะที่ครอบคลุมทั้งวงการครูยังไม่มียุติหรือสถาบันใดจัดทำขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึงจัดสัมมนาเรื่องจรรยาบรรณสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2523 และสรุปเป็นรายงานโดยแยกประเด็นเป็น 3 หมวดคือ หมวดที่ 1 ว่าด้วยอุดมการณ์ของครู หมวดที่ 2 ว่าด้วยเอกลักษณ์ของครู และหมวดที่ 3 ว่าด้วยมาตรฐานการปฏิบัติตนของครู

#### 11) จรรยาบรรณครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับจรรยาบรรณครูในหมวดที่ 3 ว่าด้วยมาตรฐานการปฏิบัติตนของครูนั้น กำหนดว่าบทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นสิ่งที่ครูต้องถือปฏิบัติมี 12 ข้อได้แก่

- 11.1) ต้องรักษาความสามัคคี ชื่อเสียงของหมู่คณะ และสถานศึกษาที่สังกัดอยู่
- 11.2) ต้องไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนา
- 11.3) ต้องรักษาชื่อเสียงมิให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติชั่ว
- 11.4) ไม่ละทิ้งการสอน อุทิศเวลาให้แก่ศิษย์ และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ

ความเสียสละ

- 11.5) ต้องรักษาความลับของศิษย์ เพื่อนร่วมงาน สถานศึกษา
- 11.6) ต้องถือปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมที่ดีของสถานศึกษา
- 11.7) ต้องประพฤติและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและเที่ยงธรรม

โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์โดยมิชอบ

- 11.8) ต้องไม่ปิดบังอำพราง หรือบิดเบือนเนื้อหาทางวิชาการ
- 11.9) ต้องไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามเพื่อนร่วมงาน และบุคคลใดๆ เชื้อพंग และ

ไม่กระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งการในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา

- 11.10) ต้องไม่เบียดบังใช้แรงงานหรือนำผลงานของศิษย์ไปเพื่อประโยชน์

ส่วนตัว

- 11.11) ต้องไม่นำ หรือยอมให้นำงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริต

หรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ

- 11.12) ต้องไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน



จรรยาบรรณครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติไม่มีกฎหมายรองรับ  
อย่างเป็นทางการ จึงยังไม่เป็นที่สิ้นสุดในการนำไปใช้ในวงการครูทั่วไป

12) จรรยาบรรณครูกับจรรยาบรรณวิชาชีพต่าง ๆ

กุหลยา ตันติผลาชีวะและคณะ (2529,น.104-105) สรุปผล การศึกษาเปรียบเทียบ  
จรรยาบรรณของวิชาชีพครูกับวิชาชีพครูกับวิชาชีพอื่นอีก 7 สาขา คือ วิชาชีพแพทย์ พยาบาล  
ทนายความ ตุลาการ สถาปัตยกรรม วิศวกรรม และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตโดยการศึกษารวบรวมข้อมูล  
จากเอกสารที่เป็นบทบัญญัติทางวิชาชีพ และสนทนากับผู้รู้ในสาขาวิชาชีพนั้นๆ พบว่าจรรยาบรรณ  
วิชาชีพดังกล่าวเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนที่แตกต่างกันจะเป็นส่วนของจรรยาบรรณที่เน้น  
ความจำเพาะ ตามเอกลักษณ์ของวิชาชีพแต่ละวิชาชีพเท่านั้น ว่ามีข้อควรปฏิบัติและข้อละเว้นเป็น  
อย่างไรในทางวิชาชีพและได้สรุปลักษณะตรงกันหรือร่วมกันของแต่ละวิชาชีพที่ศึกษาทั้ง 7 สาขาว่ามี  
ลักษณะจรรยาบรรณเหมือนกันอยู่ 5 ประการคือ

12.1) ความซื่อสัตย์ในการประกอบอาชีพ

12.2) การดำรงไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์แห่งวิชาชีพ ด้วยการปฏิบัติอย่างถูก  
ทำนองคลองธรรมและต้องด้วยกฎหมาย

12.3) ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ในแง่ของการปฏิบัติทางวิชาชีพ การปฏิบัติ  
ส่วนตนซึ่งหมายถึงการครองชีวิต และการครองตนที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นที่เชื่อถือได้ทางวิชาชีพ  
พร้อมกันนั้นจะต้องเป็นผู้รู้จักที่จะพัฒนาตนเองทั้งทางด้านครอบครัว และความก้าวหน้าทางวิชาการ

12.4) การรักษาความลับของผู้รับบริการทางวิชาชีพ

12.5) ไม่อวดอ้าง ไม่โฆษณาชวนเชื่อ หรือประกาศคุณสมบัติความสามารถ  
ทางวิชาชีพจนเกินกว่าเหตุ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพของคน

การศึกษาดังกล่าวเป็นการเปรียบเทียบโดยใช้จรรยาบรรณครูฉบับเดิมของครู  
สภาเป็นหลัก อย่างไรก็ตามขณะนี้สถาบันวิชาชีพดังกล่าวหลายสถาบันได้ปรับปรุงจรรยาบรรณ  
วิชาชีพใหม่ให้เหมาะกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สาระและหลักการสำคัญของจรรยาบรรณแต่  
ละวิชาชีพก็ไม่แตกต่างจากเดิมมากนัก

13) คุณธรรมและจรรยาบรรณที่พึงประสงค์ของครู

คุณธรรมซึ่งหมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้องที่อยู่ภายในจิตใจของ  
บุคคล ช่วยให้พร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

คุณธรรมเป็นหลักที่มนุษย์ถือเป็นแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต เป็นหลัก  
แห่งความประพฤติปฏิบัติและความคิดที่ต้งามั่นเอง

คุณธรรมของครู หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้องเหมาะสมที่มีอยู่ภายในจิตใจของผู้เป็นครูและเป็นแรงผลักดันให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูกระทำหน้าที่ของครูได้อย่างสมบูรณ์ความสำคัญของคุณธรรมในการประกอบวิชาชีพครู

ไพพรรณ เกียรติโชคชัย (2526, น. 141-142) สรุปความสำคัญของคุณธรรมต่อผู้ประกอบวิชาชีพครูไว้ 4 ด้านดังนี้คือ

1. ด้านตัวครู คุณธรรมมีบทบาทต่อผู้ปฏิบัติดังนี้
  - 1.1 ทำให้ครูมีความเจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคงในงานอาชีพ
  - 1.2 ได้รับความยกย่องสรรเสริญจากบุคคลทั่วไป เป็นที่เคารพเชื่อฟังของศิษย์
  - 1.3 มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ไร้ภัยอันตรายใดๆ เพราะแวดล้อมด้วยความรักนับถือจากศิษย์และประชาชนทั่วไป
  - 1.4 ครอบครัวยังมีความอบอุ่นมั่นคง ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ฝืดเคือง
2. ด้านสถาบันวิชาชีพครู คุณธรรมมีบทบาท ดังนี้
  - 2.1 ทำให้ชื่อเสียงของคณะครูเป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสของประชาชน
  - 2.2 งานวิชาชีพครูมีความเจริญก้าวหน้า เพราะครูอาจารย์ทำงานเต็มกำลังความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ใหม่ๆ
  - 2.3 สถานศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ เพราะได้รับความช่วยเหลือจากประชาชนเต็มที่
3. ด้านสังคมและชุมชน คุณธรรมมีบทบาท ดังนี้
  - 3.1 สมาชิกของสังคมเป็นคนดีมีคุณธรรมสูง รู้จักสิทธิและหน้าที่อย่างถูกต้อง
  - 3.2 สังคมมีสันติสุข เพราะสมาชิกของสังคมได้รับการสั่งสอนจากผู้มีคุณธรรม
  - 3.3 สังคมได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าในทุกๆด้านเพราะสมาชิกมีคุณธรรม
4. ด้านความมั่นคงของชาติ คุณธรรมมีบทบาทต่อความมั่นคงของชาติ ดังนี้
  - 4.1 สถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความมั่นคง เพราะประชาชนมีความรักความเข้าใจและเห็นความสำคัญอย่างแท้จริง
  - 4.2 ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ มีความมั่นคงถาวร เพราะครูอาจารย์ได้อบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม คุณธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู



เนื่องจาก ครูจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำสังคม ดังนั้นคุณธรรมจึงนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการที่ครูจะต้องยึดถือปฏิบัติอย่างจริงจัง อันจะเป็นแม่แบบในการดำเนินชีวิตให้แก่สมาชิกในสังคมคมได้ หลักคุณธรรมที่สำคัญที่ผู้ประกอบอาชีพครูจะยึดถือปฏิบัติอย่างจริงจัง

#### 14) คุณธรรมของครูตามข้อเสนอของคุรุสภา

คุรุสภาได้จัดประชุมสัมมนาวิชาชีพครู ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 27-28 เมษายน พ.ศ. 2532 ได้ผลสรุปว่าบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพครูควรมีลักษณะพื้นฐาน 4 ประการคือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรมจรรยาบรรณ และมุ่งมั่นพัฒนา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2534, น. 6-9)

ในเฉพาะส่วนที่เป็นข้อคุณธรรมจรรยาบรรณนั้นมีข้อคุณธรรมที่คุรุสภาได้เสนอไว้ 9 ข้อ โดยแต่ละข้อได้ระบุพฤติกรรมของครู ทั้งพฤติกรรมหลักและพฤติกรรมบ่งชี้ แสดงการมีคุณธรรมดังกล่าวด้วย สาระสำคัญมีดังต่อไปนี้

14.1) มีความเมตตากรุณา พฤติกรรมหลักคือ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและสังคม มีความสนใจและห่วงใยเรื่องการเรียน และความประพฤติของนักเรียน ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือ ไม่นิ่งดูดายและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ ให้ความรักความเอาใจใส่ช่วยเหลือดูแลเด็กให้ได้รับความสุขและพึงทุกข์ เป็นกันเองกับนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้สึกเปิดเผยไว้วางใจและเป็นที่พักพิงของนักเรียนได้

14.2) มีความยุติธรรม พฤติกรรมหลักคือ มีความเป็นธรรมต่อนักเรียน และมีความเป็นกลาง ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือ เอาใจใส่ต่อนักเรียนทุกคนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง ตัดสินปัญหาของนักเรียนด้วยความเป็นธรรม ยินดีช่วยเหลือนักเรียน ผู้ร่วมงานและบริหารโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

14.3) มีความรับผิดชอบ พฤติกรรมหลักคือ มุ่งมั่นในผลงาน ใช้เวลาอย่างมีคุณค่าและปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือ มีวิธีการที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ วางแผนการใช้เวลาให้เหมาะสมและปฏิบัติงานได้ทันเวลาใช้เวลาคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ มีความรอบคอบระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้าน ปฏิบัติภารกิจทุกด้านได้ครบตามความสามารถ และประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

14.4) มีวินัย พฤติกรรมหลักคือ มีวินัยในตนเอง และปฏิบัติตามกฎระเบียบ ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือ ควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม มีวิธีทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นขั้นตอน

14.5) มีความขยัน พฤติกรรมหลักคือ มีความตั้งใจและความพยายาม ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือ กระตือรือร้นและปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถอย่างสม่ำเสมอ ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคในการทำงาน และมีความพยายามที่จะสอนเด็กให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

14.6) มีความอดทน พฤติกรรมหลักคือ อดทนเมื่อเกิดอุปสรรค มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือ ปฏิบัติงานเต็มที่ไม่ว่าทั้งช่วงกลางคืน ไม่โกรธง่าย และสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสม และอดทนอดกลั้นต่อคำวิจารณ์

14.7) มีความประหยัด พฤติกรรมหลักคือ รู้จักประหยัดและออม และใช้ของให้คุ้มค่า ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือ ช่วยรักษาและใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดเกินฐานะของตน รู้จักเก็บออมทรัพย์ เพื่อความมั่นคงของฐานะ และรู้จักเก็บรักษาของอย่างถูกวิธี

14.8) มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู พฤติกรรมหลักคือ เห็นความสำคัญของอาชีพครู และรักษาชื่อเสียงวิชาชีพครู ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือ สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพครู เข้าร่วมกิจกรรมวิชาชีพครู ร่วมมือและส่งเสริมให้มีการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดีและเกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ รักษาความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่การงานปกป้องและสร้างความเข้าใจอันดีต่อสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพครู

14.9) ความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต พฤติกรรมหลักคือ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือ เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของข้อโต้แย้งของผู้อื่น ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดที่มีเหตุผล โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักและใช้หลักการและเหตุผลในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา

หลักคุณธรรมจรรยาบรรณของครูสภาทั้ง 9 ประการนี้ครูสภายายามทำให้เป็นรูปธรรมเชิงพฤติกรรมและเผยแพร่ให้สมาชิกครูสภาทราบ ซึ่งโดยเนื้อแท้แล้วก็เป็นส่วนหนึ่งของคุณธรรมตามหลักศาสนาต่างๆดังกล่าวนั่นเอง

#### 15) คุณธรรมที่พึงประสงค์ของครูไทย

คุณธรรมที่พึงประสงค์ของครูไทยนั้น อาจยึดหลักปฏิบัติธรรมที่สำคัญของศาสนาที่ตนนับถือก็ได้ อย่างไรก็ตามสำหรับคุณธรรมของครูไทยในแนวทางพุทธศาสนานั้น ครูแต่ละคนควรศึกษาและปฏิบัติตามคำสอนเรื่องทางสายกลางที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา ซึ่งแปลว่าทางสายกลางแห่งข้อปฏิบัติฝึกลงใจในทางที่ชอบ คำว่าทางสายกลางนั้น หมายถึงการดำเนินทางใจหรือข้อปฏิบัติบำเพ็ญทางใจที่ทำให้พ้นจากกิเลสอันเป็นข้าศึกทางสายกลางดังกล่าวก็คือ อริยมรรค อันมีองค์ 8 นั่นเอง คุณธรรมข้อนี้ถือว่า เป็นธรรมขั้นสูงในศาสนาพุทธอันได้แก่

15.1) สัมมาทิฐิ การเห็นชอบ หมายถึง การเห็นด้วยใจด้วยปัญญา เห็นถูก เห็นผิดตลอดจนการเห็นในฝ่ายดีทั้งหลายที่เรียกว่า การเห็นชอบตามทำนองครองธรรม พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ, 2539, น. 30) กล่าวว่า สัมมาทิฐิเป็นรุ่งอรุณแห่งทางพ้นทุกข์ หรืออาจพูดว่า การเห็นชอบเป็นแสงสว่างส่องทางให้พ้นทุกข์ ครูทั้งหลายหากมีสัมมาทิฐิและถือปฏิบัติเป็นอย่างดีย่อมเป็นครูที่มีความเป็นครู กล่าวคือผู้นั้นจะเป็นครูที่เข้าใจอาชีพครูอย่างถูกต้อง เห็น



อุดมการณ์ของความเป็นครู ทำให้เลือกปฏิบัติอย่างถูกต้องว่าเป็นคนรับจ้างสอนหนังสือหรือเป็นครูจริยบุคคลนั่นเอง

15.2) สัมมาสังกัปปะ การดำริชอบ หมายถึงการคิดอย่างฉลาด รอบคอบ รู้จักไตร่ตรองเป็นผู้มีวิีคิด รู้จักใช้ความคิดในทางที่ถูกต้องดีงาม คิดในทางสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ ทั้งต่อตนเอง ต่อศิษย์ และต่อสังคม ครูผู้มีความคิดไม่เบียดเบียน ไม่มุ่งร้าย ไม่อาฆาตเคັน ย่อมเป็นครูที่มีความสมบูรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครู

15.3) สัมมาวาจา การพูดจาชอบ หมายถึงการไม่พูดจาใส่เสียด ไม่เพื่อเจ้า ไม่พูดคำหยาบ และไม่พูดปดพูดเท็จ ครูต้องใช้คำพูดกับลูกศิษย์อยู่ตลอดเวลาทั้งในห้องเรียนและนอกเวลาเรียน การพูดและวิธีพูดของครูมีผลต่อความรู้ ความรู้สึก และจิตใจของศิษย์อยู่เสมอ ครูพูดด้วยความจริงใจ อ่อนโยน ไพเราะ ย่อมทำให้ศิษย์มีความเคารพและรักนับถือ

15.4) สัมมากัมมันตะ การทำกรงานชอบ หมายถึงการกระทำกิจการงานต่างๆด้วยความเต็มใจและตั้งใจอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้เกิดผลดีต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย การกระทำกรใดๆด้วยความมุ่งมั่น อดทน ขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์ และรอบคอบ ครูผู้มีคุณธรรมข้อนี้ ย่อมเป็นครูผู้กล่าวเชชญกับกิจการงานทั้งปวง

15.5) สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพดีชอบ หมายถึงทำอาชีพสุจริตและไม่ผิดกฎหมายทั้งหลาย ธรรมข้อนี้สำหรับครูนั้นหมายรวมถึงความพยายามเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว โดยวิธีการที่ถูกต้องชอบธรรม ไม่เบียดเบียนเวลาในการสอนหรือเวลาตามหน้าที่ครู ตลอดจนการใช้เวลาว่างเพื่อเลี้ยงดูตนเองโดยแบ่งเวลาเป็นเวลาสำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อใช้สอนศิษย์ การใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนและสุขภาพ

15.6) สัมมาวายะมะ การเพียรชอบ หมายถึงการมุ่งมั่นพยายามในทางฝ่ายดีทั้งหลาย ครูควรมีความเพียร คือครูผู้พยายามศึกษาความรู้อยู่เสมอ มีมานะพยายามสร้าง ความก้าวหน้าในชีวิตและหน้าที่กรงานตามทำนองครองธรรม มีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติหน้าที่กรงาน

15.7) สัมมาสติ การระลึกชอบ หมายถึงการพิจารณาไตร่ตรองสภาพสิ่งแวดล้อมในทางที่ถูก การไตร่ตรองว่าสิ่งนั้นคืออะไร เป็นอย่างไร เพื่ออะไร และโดยวิธีใด ย่อมทำให้จิตใจผู้ไตร่ตรองสงบและเป็นสุข ทั้งสติปัญญาที่จะเฉียบแหลมรอบคอบในการผจญปัญหาใด ๆ ครูผู้ระลึกชอบย่อมเป็นครูผู้มีสติ ไม่เสียดสติและอยู่ในทำนองครองธรรมไม่ออกนอกกลุ่มนอกรทาง

15.8) สัมมาสมาธิ ความตั้งใจมั่นชอบ หมายถึงการตั้งอยู่ในความสงบไม่วอกแวกโลเลไม่ปล่อยให้กิเลสทั้งหลายมาหลอกล่อให้หลงผิด ครูผู้มีความตั้งใจมั่นชอบย่อมเป็นครูผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินอาชีพครู เพราะจะเป็นครูที่ไม่มีจิตใจฝักใฝ่ในทางอื่นที่มีใช้ทางแห่งวิชาชีพของตนไม่พยายามหาเลี้ยงชีพโดยวิธีอื่น ๆ ไม่คิด ไม่เห็น ไม่นอกกลุ่มนอกรทางของความเป็นครู

อริยมรรคนี้จำแนกได้เป็น 3 กลุ่มคือ สัมมาทิฏฐิกับสัมมาสังกัปปะเป็นเรื่องของปัญญาหรือความสว่าง กล่าวคือ ผู้มีความสว่างหรือมีปัญญานั้น ย่อมเห็น ย่อมรู้ และย่อมคิดในทางที่ถูกต้อง ในทางที่ดี ในทางกลับกันผู้คิดดี ผู้เห็นดีตามทำนองครองธรรมย่อมเป็นผู้มีปัญญา

ส่วนสัมมาวาจา สัมมากัมมัฏตะ และสัมมาอาชีวะ เป็นกลุ่มธรรมเกี่ยวกับการรักษาศีลหรือความสะอาด ผู้มีศีลธรรมเหล่านี้ย่อมห่างจากความสับสน วุ่นวาย ทะเลาะเบาะแว้ง แข่งขัน ชิงดีชิงเด่นทั้งหลาย

ส่วนสัมมาวายามะ สัมมาสติและสัมมาสมาธิ เป็นธรรมที่เกี่ยวกับสมาธิหรือความสงบ ไม่วอกแวกโลเล หรือลู่ไหลไปในทางที่เสื่อมทั้งหลาย

#### 16) สรุปเนื้อหา คุณธรรมและจรรยาบรรณของครู

คุณธรรมของครูเป็นคุณลักษณะหรือองค์ประกอบส่วนสำคัญที่สุดในความเป็นครูของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพราะเป็นสิ่งที่เกื้อกูลให้ครูปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้เป็นที่เคารพนับถือของสังคม ส่วนจรรยาบรรณครูนั้นเป็นกฎกติกาที่กำหนดให้ผู้ที่อยู่ในวงการวิชาชีพครูประพฤติปฏิบัติตนเพื่อให้สังคมยอมรับ และยังเป็นการควบคุมให้ผู้ประกอบวิชาชีพใช้วิชาชีพเพื่อเอื้อเพื่อประโยชน์ต่อสังคมให้มากที่สุดนั่นเอง ทั้งคุณธรรมและจรรยาบรรณเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของครู อันเป็นสิ่งที่ทำให้ครูปฏิบัติหน้าที่ครูเพื่อหน้าที่ที่ได้สมบูรณ์ มีความรับผิดชอบต่อศิษย์ต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ และต่อสังคม

จรรยาบรรณวิชาชีพครู คือ กฎแห่งความประพฤติสำหรับสมาชิกวิชาชีพครู ซึ่งองค์กรวิชาชีพครูเป็นผู้กำหนด และสมาชิกในวิชาชีพทุกคนต้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด หากมีการละเมิดจะมีการลงโทษความสำคัญ

จรรยาบรรณวิชาชีพครู มีความสำคัญต่อวิชาชีพครูเช่นเดียวกับที่จรรยาบรรณวิชาชีพ มีความสำคัญต่อวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งสรุปได้ 3 ประการ คือ

1. ปกป้องการปฏิบัติงานของสมาชิกในวิชาชีพ
2. รักษามาตรฐานวิชาชีพ
3. พัฒนาระบบวิชาชีพ

ลักษณะของจรรยาบรรณวิชาชีพครู จรรยาบรรณวิชาชีพครู จะต้องมีลักษณะ 4 ประการ คือ

1. เป็นคำมั่นสัญญาหรือพันธะผูกพันต่อผู้เรียน
2. เป็นคำมั่นสัญญาหรือพันธะผูกพันต่อสังคม
3. เป็นคำมั่นสัญญาหรือพันธะผูกพันต่อวิชาชีพ
4. เป็นคำมั่นสัญญาหรือพันธะผูกพันต่อสถานปฏิบัติงาน



### 17) คุณธรรมของครูเป็นคุณลักษณะหรือองค์ประกอบ

ส่วนสำคัญที่สุดในความเป็นครูของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพราะเป็นสิ่งที่เกื้อกูลให้ครูปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้เป็นที่เคารพนับถือของสังคม ส่วนจรรยาบรรณครูนั้นเป็นกฎกติกาที่กำหนดให้ผู้ที่อยู่ในวงการวิชาชีพครูประพฤติปฏิบัติตนเพื่อให้สังคมยอมรับ และยังเป็น การควบคุมให้ผู้ประกอบวิชาชีพใช้วิชาชีพเพื่อเอื้อเพื่อประโยชน์ต่อสังคมให้มากที่สุดนั่นเอง ทั้งคุณธรรมและจรรยาบรรณเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของครู อันเป็นสิ่งที่ทำให้ครูปฏิบัติหน้าที่ครู เพื่อหน้าที่ได้สมบูรณ์ มีความรับผิดชอบต่อศิษย์ ต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ และต่อสังคม

## 2.3 การจัดการอาชีวศึกษา

สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา และจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบริหารจัดการ ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของ หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

### 2.3.1 ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา

สถานศึกษาใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สถานประกอบการ ตลาดแรงงาน มีการปรับปรุงรายวิชาเดิม หรือกำหนดรายวิชาใหม่ หรือกลุ่มวิชาเพิ่มเติมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงาน โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กาญจนา คุณารักษ์ (2540, น. 14) กล่าวว่า “หลักสูตร” หมายถึง โครงการหรือแผนข้อกำหนดอันประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง กิจกรรมและวัสดุต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนมีความสามารถและเกิดการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้เอกลักษณ์บุคคลไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง

Taba (1962, p. 10) กล่าวว่า “หลักสูตร” หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้น เพื่อระบุเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรอันเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายใหม่ที่วางไว้

จากนิยามข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า “หลักสูตร” หมายถึง ศาสตร์ที่เรียนรู้เพื่อนำไปกำหนดวิถีทางที่นำไปสู่การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้

### 2.3.1.1 ความหมายทฤษฎี

ทฤษฎี (Theory)” มาจากภาษากรีกว่า Theoria หมายความว่า การตื่นตัวของจิตใจ ดังนั้นทฤษฎีเป็นลักษณะของการมองความจริงอันบริสุทธิ์

ราชบัณฑิตยสถาน (2542, น. 504) ให้ความหมายคำว่า “ทฤษฎี” หมายถึง ความเห็น การเห็นด้วยใจ ลักษณะที่คิดคาดเอาตามหลักวิชา เพื่อเสริมเหตุผลและรากฐานให้แก่ปรากฏการณ์ หรือข้อมูลในภาคปฏิบัติ ซึ่งเกิดขึ้นมาอย่างมีระเบียบ

Kaplan (1964) กล่าวว่า “ทฤษฎี” เป็นแนวทางที่ช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ที่ทำให้วิตกกังวลด้วยการกระทำอย่างมีประสิทธิภาพในการทำความเข้าใจจากปรากฏการณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การละทิ้งหรือปรับเปลี่ยนสถานการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันและทดแทนด้วยสถานการณ์ใหม่ที่ต้องการ

### 2.3.1.2 ขั้นตอนการสร้างทฤษฎี

ในการสร้างทฤษฎีมีกฎพื้นฐาน 2 ประเด็นที่ควรคำนึงถึง ได้แก่

1) การนิยาม หรือการทำความเข้าใจเกี่ยวกับ “คำเฉพาะ” ถ้อยคำที่นำมาสร้างทฤษฎีต้องมีความกระชับชัดเจน ในการนิยามต้องมีความสอดคล้องกัน

2) การจัดหมวดหมู่ โดยนักทฤษฎีจะรวบรวมเนื้อหาสาระให้เป็นระบบระเบียบ และรวบรวมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

### 2.3.1.3 การสร้างทฤษฎีหลักสูตร

Beauchamp (1981, p. 77) ได้เสนอว่าทฤษฎีหลักสูตรแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ทฤษฎีการออกแบบหลักสูตร (Design theories) และทฤษฎีวิศวกรรมหลักสูตร (Engineering theories)

#### 1) ทฤษฎีการออกแบบหลักสูตร (Design theories)

การออกแบบหลักสูตร (Curriculum design) หมายถึง การจัดส่วนประกอบ หรือองค์ประกอบของหลักสูตรซึ่งได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา สาระ กิจกรรมการเรียนและการประเมินผล

โบแชมพ์ ได้สรุปองค์ประกอบสำคัญซึ่งจะต้องเขียนไว้ในเอกสารหลักสูตร 4 ประการ คือ เนื้อหาสาระและวิธีการจัด จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้สู่การเรียนการสอน และการประเมินผลซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งสำหรับหลักสูตร

#### 2) ทฤษฎีวิศวกรรมหลักสูตร (Engineering theories)

ทฤษฎีวิศวกรรมหลักสูตร (Engineering theories) หมายถึง กระบวนการทุกอย่างที่จำเป็นในการทำให้ระบบหลักสูตรเกิดขึ้นในโรงเรียนได้แก่ การสร้างหรือจัดทำหลักสูตร กนได้



มากที่สุดการใช้หลักสูตร และการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรและการประเมินระบบหลักสูตร หลักสูตรที่มีคุณภาพและสามารถ

ถ่ายทอดประสบการณ์ถึงผู้เรียนได้มีหลายรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการบริหาร รูปแบบการปฏิบัติการ รูปแบบการสาธิต รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติ และรูปแบบการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นฐานสำหรับการกำหนดหลัก

ทฤษฎีหลักสูตรจะช่วยในการบริหารงานเกี่ยวกับหลักสูตรให้มี หลักเกณฑ์ หลักการ และระบบมากยิ่งขึ้น เช่น การสร้างหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการประเมินหลักสูตร การจัดบุคลากร เกี่ยวกับหลักสูตร การทำให้องค์ประกอบของหลักสูตรที่จะนำไปใช้เกิดประสิทธิภาพ มากขึ้น

#### 2.3.1.4 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของนักวิชาการต่างประเทศ

##### แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตร

“โอลิวา” เป็นคนแรกที่ใช้คำว่าแบบจำลอง (Model) ในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจะมี การกำหนดกรอบแนวคิดและเกณฑ์ที่ใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร โดยที่แบบจำลองนั้นจะแสดง องค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

- 1) องค์ประกอบหลักของกระบวนการ
- 2) การปฏิบัติที่ชัดเจน
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรและการสอน
- 4) จุดหมายเฉพาะที่แตกต่างระหว่างหลักสูตรและการสอน
- 5) การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง
- 6) วัฏจักรความสัมพันธ์ต้องไม่แสดงแต่เพียงนัยลำดับขั้นตอน
- 7) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ
- 8) จุดเริ่มต้นสามารถเริ่มที่ตำแหน่งใดก็ได้ในวงจร
- 9) ความเป็นเหตุเป็นผลและความแน่นอนภายในแบบจำลอง
- 10) ให้ความคิดที่เรียบง่าย
- 11) มีองค์ประกอบแสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบไดอะแกรมหรือแผนภาพ

#### 2.3.1.5 แบบจำลองของไทเลอร์

ถือเป็นต้นแบบของการพัฒนาหลักสูตร ไทเลอร์ให้คำแนะนำว่า ในการกำหนด วัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรทำได้ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ประกอบด้วย

- 1) ข้อมูลผู้เรียน
- 2) ข้อมูลสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่
- 3) ข้อมูลเนื้อหาสาระวิชา

นำข้อมูลจาก 3 แหล่งนี้มาวิเคราะห์เชื่อมโยง เพื่อนำข้อมูลไปกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร ต่อจากนั้นจึงกลั่นกรองด้วยปรัชญาการศึกษาของสถานศึกษาและจิตวิทยาการเรียนรู้

การพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler, 1949, p. 53)

ไทเลอร์มองว่า นักการศึกษาจะต้องจัดการศึกษาที่มุ่งให้ความสำคัญกับสังคม ด้วยการยอมรับความต้องการของสังคม และในการดำเนินชีวิต ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มุ่งปรับปรุงสังคม ผู้สอนควรได้นำทั้งปรัชญาสังคมและปรัชญาการศึกษา มาเป็นเค้าโครงพิจารณาใน 4 ประเด็น คือ

1. ความจำเป็นและการระลึกได้ของแต่ละคน เป็นพื้นฐานของการเป็นมนุษย์ ไม่จำกัดว่าจะเป็นเชื้อชาติ สัญชาติ หรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม
2. โอกาสเพื่อการมีส่วนร่วมที่เปิดกว้างในทุกระยะของกิจกรรมในกลุ่มสังคม
3. ให้การสนับสนุนของการเปลี่ยนแปลงมากกว่ามุ่งตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล
4. ความเชื่อและสติปัญญาเป็นดังวิถีของความคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับอำนาจรัฐหรือผู้มีอำนาจ

นิยาม “ประสบการณ์การเรียนรู้” ของไทเลอร์

ไทเลอร์ให้นิยาม “ประสบการณ์การเรียนรู้” ว่าหมายถึง “ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเงื่อนไขปัจจัยภายนอกที่เป็นสิ่งแวดล้อมที่ผู้เรียนสามารถโต้ตอบได้” โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ 4 ประการ คือ

1. พัฒนาทักษะในการคิด
2. ช่วยให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ
3. ช่วยให้ได้พัฒนาเจตคติเชิงสังคม
4. ช่วยให้ได้พัฒนาความสนใจ

#### 2.3.1.6 แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของทาบา

ทาบามีความเห็นว่าหลักสูตรต้องถูกออกแบบโดยครูผู้สอนไม่ใช่คนอื่น โดยส่งเสริมการสร้างสรรคการสอนและการเรียนรู้มากกว่าการออกแบบหลักสูตร มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น
- ขั้นที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์
- ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ
- ขั้นที่ 4 การจัดการเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ
- ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์เรียนรู้
- ขั้นที่ 6 การจัดการเกี่ยวกับประสบการณ์เรียนรู้
- ขั้นที่ 7 การตัดสินใจว่าจะประเมินอะไรและวิธีการประเมิน



### 2.3.1.7 แบบการจำลองการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์ อเล็กซานเดอร์และเลวีส์

Saylor, Alexander and Lewis (1981, p.24) นำเสนอแบบจำลองในการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ภายใต้แนวคิดของการวางแผนให้โอกาสในการเรียนรู้เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องสำหรับประชากร ดังนี้

1. จุดหมาย วัตถุประสงค์และขอบข่ายที่ต้องการพัฒนา
2. การออกแบบหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินหลักสูตร

### 2.3.1.8 แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของโอลิวา

เป็นความสัมพันธ์อย่างละเอียดระหว่างองค์ประกอบที่เป็นสาระสำคัญครอบคลุมกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่ต้นจนจบ นักพัฒนาหลักสูตรต้องทำความเข้าใจแต่ละขั้นโดยตลอด จากข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรด้านปรัชญาถึงการประเมินหลักสูตร

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร 12 ขั้นตอนของโอลิวา

- ขั้นที่ 1 กำหนดปรัชญา จุดหมายการศึกษา และความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้
- ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและสังคม
- ขั้นที่ 3 กับ 4 กำหนดวัตถุประสงค์ที่ได้จากขั้นที่ 1 และ 2
- ขั้นที่ 5 การบริหารและนำหลักสูตรไปใช้
- ขั้นที่ 6 กับ 7 การเพิ่มระดับจุดหมายของการเรียนการสอน
- ขั้นที่ 8 การเลือกกลวิธีการสอน
- ขั้นที่ 9 การเลือกวิธีการประเมินผลก่อนเรียน
- ขั้นที่ 10 การดำเนินการจัดการเรียนการสอน
- ขั้นที่ 11 เก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินผลการเรียนการสอน
- ขั้นที่ 12 การประเมินหลักสูตรทั้งระบบ

สรุปว่าการศึกษาระบวนการพัฒนาหลักสูตร จากแนวคิดของไทเลอร์ ทาบา เซเลอร์ อเล็กซานเดอร์ ออร์นสไตน์ และฮันกิน โอลิวา สรุปกระบวนการพัฒนาหลักสูตรออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. การวางแผนหลักสูตร (Curriculum Planning)
2. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design)
3. การจัดหลักสูตร (Curriculum Organization)
4. การประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation)

### 2.3.1.9 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของนักวิชาการไทย

แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของวิชัย วงษ์ใหญ่

วิชัย วงษ์ใหญ่ ได้สรุปแนวคิดและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร โดยรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจะเป็นฐานคิดในการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรมีดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร ใช้ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม มากำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้าง และออกแบบหลักสูตร โดยปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ประกอบ

2. ยกร่างเนื้อหาสาระ แต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ และแต่ละรายวิชา โดยปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชา คณะกรรมการฯ ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชาเป็นผู้กำหนดผลการเรียนรู้ จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรมหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ วางแผนการสอน ทำบันทึก ผลิตสื่อการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ทดลองใช้หลักสูตรในสถานศึกษานำร่อง และแก้ไขข้อบกพร่อง

4. อบรมผู้สอน ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจหลักสูตรใหม่

5. ปฏิบัติการสอน กิจกรรมการใช้หลักสูตรใหม่มี 4 ประการ คือ

5.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน คือจัดทำวัสดุ สื่อการสอน

5.2 ผู้บริหารจัดเตรียมสิ่งต่างๆ เช่น บุคลากร (ครู) วัสดุหลักสูตร และบริการต่างๆ

5.3 การสอน ผู้สอนประจำการ ทำหน้าที่ดำเนินการสอน

5.4 การประเมินผล ประเมินทั้งผลการเรียนและหลักสูตร แล้วนำไปแก้ไข

### 2.3.1.10 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดแบบจำลอง SU Model

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร (สามเหลี่ยมใหญ่) จะประกอบด้วยขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตร (สามเหลี่ยมเล็กๆ 4 ภาพ) โดยประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

1. สามเหลี่ยมแรก การวางแผนหลักสูตร (Curriculum Planning) อาศัยแนวคิดพัฒนาหลักสูตรของไทยเลอร์คำถามที่หนึ่งคือ มีจุดมุ่งหมายอะไรบ้างในการศึกษาที่โรงเรียนต้องแสวงหา เพื่อนำไปวางแผนหลักสูตร กำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตร

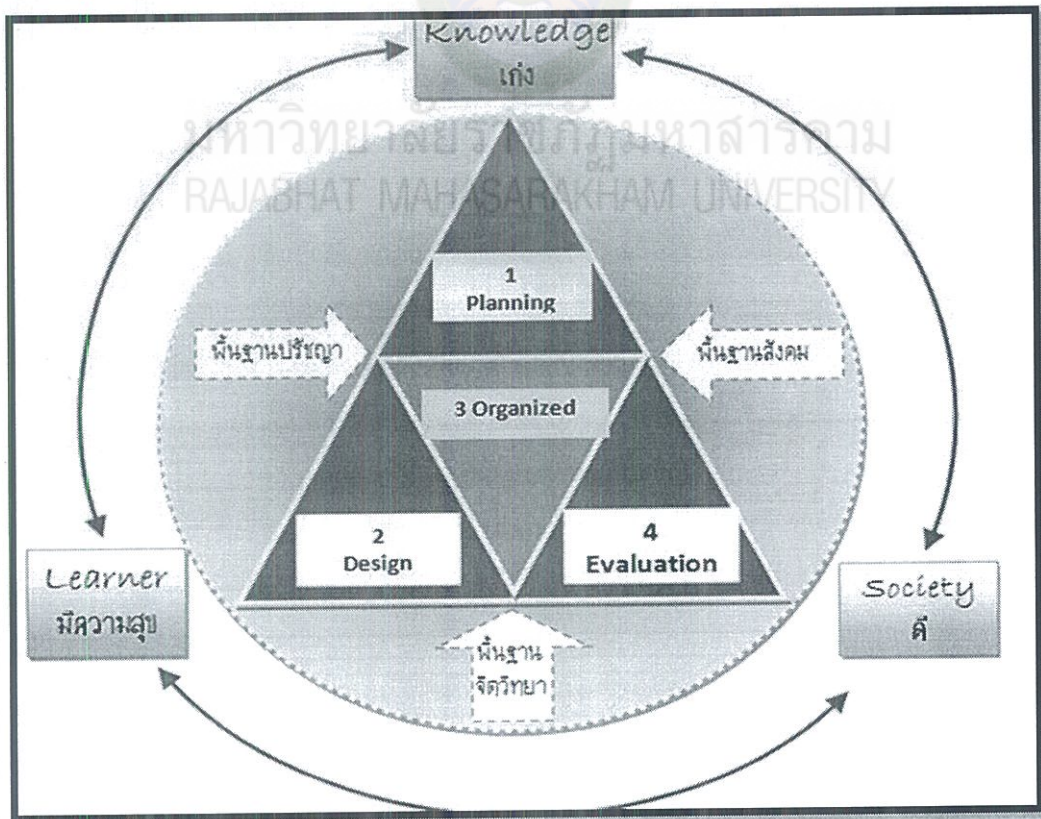
2. สามเหลี่ยมรูปที่สอง การออกแบบ (Curriculum Design) นำจุดมุ่งหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมาจัดทำกรอบการปฏิบัติ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามกระบวนการของหลักสูตร สอดคล้องกับคำถามที่สองของไทยเลอร์คือมีประสบการณ์ศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรจัดเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการศึกษา การออกแบบหลักสูตรเพื่อให้มีจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร



3. สามเหลี่ยมรูปที่สาม การจัดระบบหลักสูตร (Curriculum Organize) จัดหลักสูตรเพื่อตอบสนองการวางแผนหลักสูตร สองคล้องกับคำถามที่สามของไทเลอร์ คือ จัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างไรให้มีประสิทธิภาพ การจัดระบบหลักสูตรให้ได้ประสิทธิภาพมีความหมายรวมถึงการบริหารที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และรวมถึงการนิเทศการศึกษา

4. สามเหลี่ยมรูปที่สี่ การประเมิน (Curriculum Evaluation) ประเมินทั้งระบบหลักสูตรและผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร สอดคล้องคำถามที่สี่ของไทเลอร์ คือ ประเมินประสิทธิผลของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร

พื้นฐานแนวคิด SU Model มาจากการพัฒนาสามเหลี่ยมมุมบน มุ่งเน้นให้การศึกษา 3 ส่วน คือ จริยศึกษา เป็นการอบรมศีลธรรมอันดีงาม พุทธิศึกษา ให้ปัญญาความรู้ และ พลศึกษา เป็นการฝึกหัดให้มีร่างกายสมบูรณ์ เมื่อนำมาใช้จะได้ว่า เป้าหมายหมายของสูตรจะมุ่งเน้นให้เกิด ความรู้ (Knowledge) พัฒนาผู้เรียน (Learner) และสังคม (Society) มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนที่มี "เก่ง ดี มีสุข" การพัฒนาหลักสูตรจะประกอบไปด้วย 3 ด้าน คือ ด้านปรัชญาการศึกษา ด้านจิตวิทยา และด้านสังคม มีการพัฒนาหลักสูตรจากรูปสามเหลี่ยมไปสู่การวางแผนหลักสูตร การออกแบบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร ดังภาพที่ 2 SU Model มีขั้นตอนดังนี้



ภาพที่ 2.2 แผนภาพพื้นฐานแนวคิด SU Model มาจากการพัฒนาสามเหลี่ยมมุมบน

1. เริ่มจากวงกลม หมายถึง จักรวาลแห่งการเรียนรู้ รูปสามเหลี่ยมด้านเท่า หมายถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

2. ระบุพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ในพื้นที่วงกลมซึ่งมีพื้นฐานหลากหลายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ระบุพื้นฐาน 3 ด้าน (ปรัชญา จิตวิทยา สังคม) ลงในช่องว่างนอกรูปโดยกำหนดให้ด้านสามเหลี่ยมระหว่างความรู้กับผู้เรียนมีพื้นฐานสำคัญคือ พื้นฐานด้านปรัชญา ด้านสามเหลี่ยมระหว่างผู้เรียนกับสังคมมีพื้นฐานผู้เรียนกับสังคมมีพื้นฐานสำคัญคือ พื้นฐานด้านจิตวิทยา และด้านสามเหลี่ยมระหว่างสังคมกับความรู้มีพื้นฐานสำคัญคือ พื้นฐานด้านสังคม

3. พื้นฐานด้านปรัชญา ได้แนวคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรที่มีจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นความรู้ มาจากพื้นฐานสามรัตนนิมิตกับปรัชญานิรันดรนิมิต การพัฒนาหลักสูตรที่มีจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นผู้เรียน มาจากพื้นฐานปรัชญาอัตถิภาวนิยม และการพัฒนาหลักสูตรที่มีจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นสังคม มาจากพื้นฐานปรัชญาปฏิรูปนิยม

4. กำหนดจุดกึ่งกลางของด้านสามเหลี่ยมทั้งสามด้าน เพื่อแทนความหมายว่าในการพัฒนาหลักสูตรต้องใช้ข้อมูลพื้นฐานด้านปรัชญา จิตวิทยา และสังคม

5. พิจารณากระบวนการพัฒนาหลักสูตร นำแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมา กำหนดชื่อสามเหลี่ยมเล็กๆ ทั้งสี่รูป ได้แก่ การวางแผนหลักสูตร การออกแบบหลักสูตร การจัดหลักสูตร และการประเมินหลักสูตร

หลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีพื้นฐานที่สำคัญจากปรัชญาพัฒนาการ ที่มีความเชื่อว่าสาระสำคัญและความเป็นจริงของสิ่งทั้งหลายนั้นไม่ได้หยุดนิ่ง ฉะนั้นวิธีการทางการศึกษาจึงต้องพยายามปรับปรุงให้สอดคล้องกับกาลเวลาและสภาพแวดล้อมอยู่เสมอ

### 2.3.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาและมีจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อเป็นผู้พร้อมทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมและความเข้มแข็ง ทางวิชาการและวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตอบสนองความต้องการ ของผู้เรียนทั้งวัยเรียนและวัยทำงานตามหลักสูตร มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา ตามระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนของแต่ละหลักสูตร ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ดูแลให้ครูจัดการเรียน การสอนรายวิชาให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ แนวประยุกต์การเรียน การสอน ตามแนวคิด Monozukuri ใน KOSEN กับ ระบบอาชีวศึกษาไทย

วุฒิชัย กปิลกาญจน์ (ม.ป.ป.) คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา คณะกรรมการ การศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ การศึกษาเป็นหัวใจของชาติ เป็นการสร้างและพัฒนา เพื่ออนาคตของประเทศ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องผลักดันเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ "ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" โดยภาพรวมของการศึกษาไทยในปัจจุบันยังเป็นปัญหา มาก โดยเฉพาะ



ภาพสะท้อนคุณภาพของเด็กไทย เป็นความจำเป็นเร่งด่วนต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคน พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ ระบบการศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องมีเป้าหมายชัดเจนเพื่อสร้างคนไทยและสังคมไทย

โดยการจัดการศึกษา สามารถจัดได้หลายๆ รูปแบบ หลากๆ แนวทางให้เป็นกลไกของการแสวงหาความรู้สิ่งต่าง ๆ และบ่มเพาะให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเรียนรู้ตลอดชีวิต

หลักสูตรการศึกษาควรต้องปรับปรุง พัฒนาและนำไปใช้ให้เกิดผลผลิตตรงตามเป้าหมาย โดยหลักสูตรแต่ละระดับตั้งแต่เล็กจนโต ควรให้มีความต่อเนื่องกัน ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย เมื่อจบการศึกษาแล้วมีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้

หลักสูตรการศึกษาควรกำหนดวิชาเรียน ให้น้อยลงให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เน้นการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ไม่เน้นปริมาณ ผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ มุ่งการผลิตกำลังคนสายอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สอดรับกับทิศทางการพัฒนาประเทศ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เน้นการสร้างคนให้มีความสามารถ มีทักษะในการทำงาน สร้างอาชีพและรายได้ จูงใจให้คนเข้าสู่ระบบการศึกษาและหันมาเรียนสายอาชีพมากขึ้น ปรับภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาให้ได้รับการยอมรับ สนับสนุนให้ผู้ประกอบการทำข้อตกลงความร่วมมือจัดการศึกษาแบบทวิภาคี หรือสหกิจศึกษา ปฏิรูปการอุดมศึกษาในด้านการผลิตกำลังคนของประเทศ

มหาวิทยาลัยทั้งในระบบและนอกระบบควรวางแผนการผลิตกำลังคนในแต่ละปี ตามปริมาณและสาขาความต้องการของตลาดแรงงาน แต่ละแห่งควรมีอัตลักษณ์หรือมีความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพที่เป็นเรื่องเฉพาะ รวมถึงมีการนำเทคโนโลยีในวิชาชีพต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการจัดการศึกษา

ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาต่อยอดให้เกิดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ในทุกระดับการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

การจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาของประเทศไทยมีการประยุกต์ใช้ระบบการจัดการศึกษาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นส่วนใหญ่ แต่เงื่อนไขและแนวทางการดำเนินการบางอย่างของประเทศไทย ยังประสบปัญหาและยังไม่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษา ที่ต้องประสบปัญหาในการผลิตนักเรียนอาชีวศึกษา ที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการ จึงเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบการเรียนการสอนอาชีวศึกษาที่มุ่งผลิตผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะและเป็นที่ต้องการของภาคอุตสาหกรรม

ซึ่งในประเทศญี่ปุ่น มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพ ที่สถาบันเทคโนโลยีแห่งชาติ (National Institute of Technology: NIT) จึงได้มีความร่วมมือโดยได้ เปิดศูนย์ KOSEN Liaison Office เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานของสถาบันโคเซ็น (KOSEN) เพื่อใช้เป็น สำนักงานประสานงานและส่งเสริมการศึกษาแบบโคเซ็น (KOSEN) ในประเทศไทย เช่น การพัฒนาครู เทคนิคการสอน และรูปแบบการสอนแบบโมโนซูกุริ (Monozukuri) ซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ทาง คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มาบูรณาการกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบ Project-Based Learning โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้เลือกพัฒนาต้นแบบที่วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์ และวิทยาลัยเทคนิคสุรนารี สาขาวิชาแมคคาทรอนิกส์ มาระยะหนึ่งแล้วนั้น

จึงเป็นที่น่าศึกษาว่า รูปแบบที่ดำเนินการสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย หรือไม่ เพราะรูปแบบการจัดการศึกษา KOSEN ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเน้นผู้เข้ารับการศึกษามี ความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เป็นอย่างดี

แต่จากข้อมูลของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) พบว่า ในประเทศไทยนักเรียนอาชีวศึกษามีพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จึงเป็นประเด็นที่ควร นำมาพิจารณาในการนำรูปแบบ KOSEN มาใช้ในประเทศไทย ว่าจะต้องมีการประยุกต์อย่างไรให้ สอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษาระบบอาชีวศึกษาของไทยในอนาคต

แนวทางประยุกต์รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Monozukuri ในระบบ KOSEN ของประเทศญี่ปุ่นให้สอดคล้องกับระบบอาชีวศึกษาของไทยนั้น มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ที่สำคัญอันนำไปสู่แนวทางการขับเคลื่อนระบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศให้มีคุณภาพ และสามารถผลิตกำลังคนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ดังนี้

- 1) กระทรวงศึกษาธิการควรส่งเสริมสถานศึกษาที่มีความพร้อมและมีความตั้งใจที่จะนำแนวคิดโมโนซูกุริ (Monozukuri) ในระบบ KOSEN ของญี่ปุ่นมาใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนทางด้านช่าง อุตสาหกรรม เช่น สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี วิทยาลัยเทคนิคสุรนารี ฯลฯ โดยต้องสนับสนุนทั้งบุคลากรและงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวให้เป็นรูปธรรม

1. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรปรับปรุงการจัดการศึกษา โดยเฉพาะ ทางด้านอุตสาหกรรม โดยนำแนวคิดโมโนซูกุริ (Monozukuri) ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีทักษะ มีคุณธรรมและจริยธรรม สามารถสร้างสรรค์ ผลงานที่ดีและมีคุณภาพ และตอบสนองนโยบายของรัฐบาล ในเรื่อง Thailand 4.0 ได้

2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรพัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตที่มี คุณสมบัติที่เหมาะสมกับการทำงานในภาคอุตสาหกรรม ยึดมั่นในค่านิยมหลัก คือ คิดเป็น ทำเป็น



เรียนรู้ด้วยตนเองได้ มีใจรักและทุ่มเทในการสร้างผลงานที่ดีที่สุด มีการพัฒนาปรับปรุงผลงานอย่างต่อเนื่อง

3. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีกระบวนการคัดเลือกผู้เข้าเรียนสาขาช่างอุตสาหกรรมของสถาบันอาชีวศึกษา โดยทดสอบพื้นฐานความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และกำหนดให้มีการเรียนปรับพื้นฐานสำหรับผู้มีความรู้ก่อนเปิดภาคการศึกษา

4. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนทางด้านวิชาชีพ และครูผู้สอนทางสายสามัญ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบ Problem Based Learning และ Project-Based Learning โดยครูผู้สอนต้องมีความสามารถในการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการทำงานจริงได้

5. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรพัฒนาครูให้สามารถวัดและประเมินผลการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยเน้นการประเมินสมรรถนะ มีรูปแบบการวัดและการประเมินผลที่มีความหลากหลาย ยึดหยุ่นตามลักษณะบริบทของงานที่มีความแตกต่างกันในแต่ละสาขาอาชีพ ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอน โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลงาน/ชิ้นงาน ที่มีมาตรฐานและมีความชัดเจน

6. ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสนใจที่จะเข้าเรียน ควรมีการจัดหา วัสดุ ครุภัณฑ์ที่เหมาะสม และพอเพียงกับการใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำไปประยุกต์กับการปฏิบัติงานจริงได้ และต้องให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และดิจิทัลเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน

7. ครูผู้สอนทางช่างอุตสาหกรรม ต้องตระหนักถึงความสำคัญในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพให้กับสถานประกอบการ จึงต้องใส่ใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้และศึกษาในสิ่งใหม่ๆ มีความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และดิจิทัลเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์

การจัดการศึกษา มีหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระดับใด แต่ละรูปแบบพัฒนาขึ้นจากองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ตลอดไปจนถึงการเมืองของประเทศนั้นๆ และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

ในส่วนของประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันแบ่งการศึกษาเป็นสายสามัญและสายวิชาชีพ ก็เช่นเดียวกัน ที่มีการปรับเปลี่ยนตลอดมา แต่ส่วนใหญ่จะเป็นในส่วนของโครงสร้างการบริหาร ทำให้เกิดข้อข้องใจในคุณภาพการศึกษาของผู้ที่จบการศึกษาสาขาต่างๆ ตลอดมา รวมถึงขาดแคลนกำลังคนในบางสาขาวิชา เช่น อาชีวศึกษาทางด้านอุตสาหกรรม ฯลฯ

จึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบอย่างรีบด่วน เพื่อสนองต่อความต้องการกำลังคนรุ่นใหม่ ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการพัฒนาประเทศในโลกยุคดิจิทัลและการสื่อสารที่ไร้พรมแดน

การพัฒนาอาชีวศึกษาสำหรับประเทศไทย (กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์, ม.ป.ป.) มีปัญหาขั้นมูลฐาน 2 ประการในการพัฒนาอาชีวศึกษา ปัญหาแรกคือ จะสอนอะไร และปัญหาที่สองคือ จะสอนอย่างไร คำตอบของสองปัญหานี้เกี่ยวกับลำดับความสำคัญต่าง ๆ ในสังคมเป็นอย่างมาก

หลายปีที่ผ่านมาอาชีวศึกษา และเทคนิคศึกษาได้ยึดมูลฐาน และหลักการทางด้านสิทธิมนุษยชนในสังคมเสรีประชาธิปไตย ในการวางแผนการจัดอาชีวศึกษา เช่น ความเสมอภาคทางการศึกษา หรือ ถ่ายทอดเป็นคำพูดเชิงนโยบายสู่การปฏิบัติว่า “ใครอยากเรียนต้องได้เรียน” เป็นต้น

บทเรียนจากการใช้วิธีการ และความรู้เกี่ยวกับวิถีทางประชาธิปไตยได้นำมาใช้ในการสอนวิชาชีพทั่วสหรัฐอเมริกา และประเทศในโลกเสรี ซึ่งมันเป็นสิ่งที่ไม่จริงที่จะเชื่อว่า หลักการเหล่านี้จะเป็นที่พอใจของประชาชน หรือแม้แต่แก่นักการศึกษา และนักการเมืองบางกลุ่ม เพราะกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยต้องใช้ความรู้ ความคิด และความเข้าใจที่เป็นนามธรรมอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การนำความรู้ ความคิด และความเข้าใจสู่การปฏิบัติ” ในส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งผู้กำหนดนโยบาย และผู้ปฏิบัติ

จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของระบบการศึกษา คือ ต้องการให้คนมีชีวิตที่ดี (Good Life) และสามารถสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ได้ตลอดชีพ เป็นความจำเป็นอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะสังคมที่ต้องทำงานเพื่อแลกกับปัจจัยการดำรงชีพ และอาชีวศึกษาก็เป็นส่วนสำคัญ ที่จะทำให้ประสบผลตามเจตนา นี้ นักการศึกษาที่พยายามพัฒนาอาชีวศึกษาต้องต่อสู้กับปรัชญาทางการศึกษาอื่นๆ และความเชื่ออื่นๆ เช่น เรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเรียนในสิ่งที่ตนต้องการได้เท่าเทียมกัน และความเชื่อที่ว่า การเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเตรียมเข้ามหาวิทยาลัยเท่านั้น

ในความพยายามที่จะให้หลักสูตร และกระบวนวิชาต่างๆ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถฝึกคนออกมาให้มีความสามารถตามที่สังคมต้องการ และให้มีมาตรฐานเป็นที่ตรวจสอบได้ และเป็นยอมรับโดยทั่วไป ความสามารถเหล่านี้สัมพันธ์กับบทบาทในชีวิตของคน ในฐานะที่เป็นทั้งผู้บริโภคและผู้ผลิตการสอนวิชาชีพ และทักษะเชิงช่างในโรงเรียนมัธยมศึกษาจะทำให้เพิ่มโอกาสกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการมีงานทำมากขึ้น รวมทั้งสร้างทักษะเชิงช่าง และทักษะทางสังคมสำหรับการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดคิด เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาและเป็นพลเมืองของชาติ

โรงเรียนมัธยมศึกษาเหล่านั้น ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นสถาบันการสอนอย่างเดียว ยังเป็นที่รวมของคน ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมขึ้น เป็นจุดเริ่มต้นทางธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคม ต้องมีการทำงานและแบ่งงานกันทำ อาจเป็นผลที่ทำให้เกิดความต้องการเรียนวิชาชีพ และ



ประกอบอาชีพมากขึ้น การทำงานและมืงานทำจะเป็นส่วนประกอบทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ เพราะการทำงานเป็นปัจจัยขั้นมูลฐานของสังคมประชาธิปไตย ที่จะได้รับค่าจ้างตามความสามารถและผลผลิต ทั้งที่เป็นสินค้าและบริการจากแรงงานเหล่านี้ เมื่อมีคุณภาพสูงจะทำให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นด้วย

จุดมุ่งหมายของประชาธิปไตย เพื่อให้แต่ละคนในสังคมให้พัฒนาตนเองด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่เตรียมไว้อย่างดีโดยมุ่งหวังให้สมาชิกแต่ละคนได้พัฒนา อันจะนำผลมาสู่สังคมส่วนรวมด้วย จากหลักประชาธิปไตยดังกล่าว การศึกษาในระบอบประชาธิปไตยทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน ต้องพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความสนใจ ความคิด นิสัย และพลัง เพื่อให้แต่ละคนได้ค้นพบสิ่งที่แต่ละคนต้องการ และจะส่งผลถึงสังคมที่มีความผาสุกในที่สุด

การยอมรับเอาความคิดด้านการศึกษาที่ หมายถึง ความเจริญงอกงาม และก้าวหน้า ทำให้ผู้สอนมีความหวังว่าจะทำให้การเรียนการสอนได้พัฒนา และเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย และตรงกับความต้องการของผู้เรียนเสมอ มิใช่ติดอยู่กับหลักสูตร และเนื้อหาวิชาการ ตลอดจนวิธีการสอนแบบเดิมซ้ำกันหลายๆ ปี การเกิดขึ้นของปรัชญา Pragmatism ทำให้อเมริกาเปลี่ยนแปลงแนวคิดและภายในระยะเวลาไม่ถึง 100 ปี อเมริกาพัฒนาตนเอง และเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว กระบวนการของการศึกษาเริ่มพัฒนาเป็นวิทยาศาสตร์ เป็นระบบที่มีขั้นตอนตรวจสอบได้มากกว่ามาตรฐานตามความรู้สึก ซึ่งบางครั้งไม่เคยได้ถึงมาตรฐานนั้นเลย การสอบ V-NET (Vocational National Educational Test) ของผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผลจากการพยายาม ทำให้สมรรถนะของผู้เรียนอาชีวศึกษามีความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น

John Dewey ได้เสนอสาระสำคัญทางด้านอาชีวศึกษาไว้มากในอดีต การศึกษาทำให้คนหัวสูง และรังเกียจการทำงาน ในสภาพจริงของสังคมอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาที่ทำให้เกิดความต่อเนื่องของภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติเข้าด้วยกันในปรัชญา และความคิดทางการศึกษาที่ว่า “เรียนโดยการกระทำ” (Learning by Doing) ได้รับการยอมรับและตระหนักว่า การจะเป็นผู้รู้และเรียนรู้ต้องมีการทำจริง ปฏิบัติจริง นอกจากนั้น ยังส่งผลถึงแนวทางการสอนและการประเมินผลโดยยึดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม และวัดผลตามพฤติกรรมที่ปรากฏ ความเชื่อเรื่อง Learning by Doing ทำให้ลดช่องว่างของศิลปะบริสุทธิ์กับศิลปะอุตสาหกรรม หรืออุตสาหกรรมศิลป์ได้อย่างมาก

นักอาชีวศึกษาบางกลุ่มถือว่าวิชาพื้นฐานทั่วไปหรือวิชาสามัญ (General Education) ที่เปิดสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเป็นวิชาพวก Liberal Education และพิจารณาให้กลุ่มวิชานี้เป็นการศึกษาของคนชั้นสูง ทำให้เกิดแยกชนชั้นกันขึ้น ซึ่งหลักการนี้ขัดกับความคิดประชาธิปไตย ซึ่งยึดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของบุคคล รวมทั้งเคารพความแตกต่างของแต่ละบุคคลด้วย การแก้ไขได้ดำเนินการปรับเปลี่ยนประยุกต์รายวิชาเหล่านั้น ให้สามารถนำไปใช้กับวิชาชีพหรือวิชาช่างได้อย่างเหมาะสม เช่น คณิตศาสตร์ ก็จะถูกเปลี่ยนเป็นคณิตศาสตร์ช่าง ภาษาอังกฤษ ก็เปลี่ยนเป็นภาษาอังกฤษสำหรับช่าง เป็นต้น

อาชีวศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ต้องการให้รูปแบบของการศึกษาเป็นแนวทางการเรียนเพื่อการทำงานถ่วงดุลกับการศึกษาสายสามัญ ซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาให้เกิดการแข่งขัน ความเคลือบแคลงใจข้อนี้ของนักอาชีวศึกษายังคงมีอยู่ และขยายตัวจากความเคลือบแคลงไปสู่ความไม่พอใจและอาจกลายเป็นฝ่ายตรงข้ามกับนักการศึกษาสายสามัญไปเลย ในสหรัฐอเมริกาเคยมีแนวความคิดในการแยกอาชีวศึกษากับสามัญศึกษาให้เด็ดขาด แต่ก็ถูกต่อต้านเนื่องจากจะก่อให้เกิดอาชีพที่แบ่งแยกชนชั้นขึ้นและการแบ่งแยกนี้ในสหรัฐอเมริกาได้รับประสบการณ์ที่เจ็บปวดเมื่อครั้งแบ่งแยกโรงเรียนระหว่างเชื้อชาติหรือสีผิวมาแล้ว

ซึ่งบทเรียนแห่งความเจ็บปวดครั้งนั้นอเมริกาไม่ต้องการให้เกิดซ้ำขึ้นอีกในระบบของการศึกษาด้วยการแยกการศึกษาสายสามัญกับสายอาชีพ เพราะจากเหตุผลข้างต้น จะทำให้อาชีพที่ทำหลังจากจบการศึกษา จะกลายเป็นเครื่องแบ่งแยกบุคคลอีกทั้งๆ ที่การเลือกอาชีพเป็นเสรีภาพพื้นฐานของบุคคลไม่ควรเกี่ยวข้องกับการแยกกันในระบบของการศึกษาแต่อย่างใด

Advisory Council on Vocational Education ของสหรัฐอเมริกาจึงได้ประกาศเมื่อปี ค.ศ.1967 ว่า อาชีวศึกษาไม่ใช่การศึกษาที่แบ่งแยกออกมาต่างหากจากระบบการศึกษาทั่วไป แต่เป็นจุดประสงค์หนึ่งของพื้นฐานของการศึกษาทั่วไปหรือการศึกษาสายสามัญในการให้การศึกษา

อาชีวศึกษาในฐานะที่เป็นแหล่งสร้างแรงงานเพื่อป้อนตลาดแรงงาน อาชีวศึกษาจึงควรมีความฉับไวในการเปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การใช้เทคโนโลยีทำให้เกิดการว่างงานในช่วงแรก แต่ในอนาคตจะมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นและรูปแบบของงาน ตลอดจนการฝึกแรงงานฝีมือต้องได้รับการพัฒนาให้ทันกับการนำเทคโนโลยีมาใช้

การลงทุนฝึกแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ ควรต้องพิจารณาความคุ้มค่ากับราคาของต้นทุนการผลิตแรงงานกลุ่มต่างๆ เหล่านี้ด้วย เนื่องจากการผลิตแรงงานฝีมือ (Skilled Workers) มีราคาสูง ระบบอาชีวศึกษาของประเทศไทยควรจะต้องพยายามให้เกิดความเสมอภาคกันทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจโดยให้โอกาสเท่าเทียมกันที่จะเลือกงานและอาชีพตามความต้องการโดยไม่ทำให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้นตามอาชีพหรือระดับรายได้มากกว่าที่เป็นอยู่

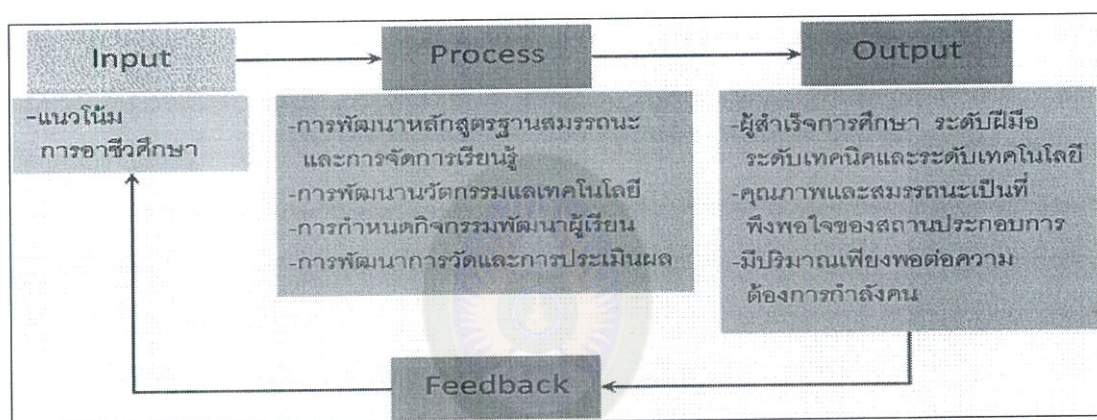
ความคิด ความเชื่อ และการนับถือความเสมอภาคของคนไทยตามระบอบประชาธิปไตยมีมากขึ้น การจัดการอาชีวศึกษาควรต้องให้โอกาสและเสริมสร้างความคิดนี้ โดยเปิดโอกาสให้คนทุกคนได้พัฒนาตนเองอย่างเสมอภาคกัน

ควรให้ความสำคัญกับวิชาชีพในระดับมัธยมศึกษามากขึ้น ควรมีการทบทวนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และอาจให้การสอนวิชาชีพสำหรับผู้เรียนในวัยนี้ มีอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นสำคัญ ผู้จบมัธยมศึกษาตอนปลายทุกคนควรมีความสามารถที่จะได้รับการจ้างงานได้ และสามารถเรียนต่อระดับสูงขึ้นไปได้อย่างเท่าเทียมกัน



อาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพควรจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีคุณวุฒิและวัยวุฒิในระดับหลังมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษาเป็นสิ่งละเอียดอ่อนต่อระบบสังคม นโยบายการให้อัตราเงินเดือนและการสร้างงานที่แสดงสถานะของคนในสังคมอาจมีผลทำให้รูปแบบและลักษณะของสังคมเปลี่ยนไปในทิศทางที่ไม่ประสงค์ จะด้วยเจตนาหรือไม่ก็ตาม อิทธิพลของอาชีวศึกษามีมากไม่เพียงแต่ด้านเศรษฐกิจเท่านั้น ในด้านสังคมต้องระมัดระวังเป็นพิเศษอีกด้วย

กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษา (อนันท์ งามสะอาด, ม.ป.ป.) หากพิจารณาถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษา ในเชิงระบบสามารถแสดง ดังในภาพที่ 2.3



ภาพที่ 2.3 รูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน

จากภาพที่ 2.3 แสดงรูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

1. ปัจจัย (Input) ได้แก่ แนวโน้มการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย การปฏิรูปการศึกษา ทศวรรษ ที่สอง (2552 – 2561) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 และภารกิจของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

2. กระบวนการ (Process) ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาการวัดและการประเมินผล

3. ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค ระดับเทคโนโลยี มีคุณภาพและสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของสถานประกอบการ และมีปริมาณเพียงพอต่อ ความต้องการกำลังคน

จากรูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน สามารถอธิบายได้ ดังนี้

### 2.3.2.1 แนวโน้มการอาชีวศึกษา

1) การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (2552 – 2561) ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงภาพ ค่านิยมและมาตรฐานการอาชีวศึกษา เนื่องจากการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ไปทำงานในสถานประกอบการและประกอบอาชีพอิสระ

2) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้โดยรูปแบบ ดังต่อไปนี้

2.1) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาการวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2.2) การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

2.3) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลโดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษา ตามวรรคหนึ่งในหลายรูปแบบรวมกันได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

3) ภารกิจของสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีภารกิจในการผลิตกำลังคนระดับช่างฝีมือ ระดับช่างเทคนิค และ ระดับเทคโนโลยี โดยเน้นให้มีทักษะที่หลากหลาย (Multi Skill) เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมฐานความรู้ (Social Knowledge Based) เพื่อการพัฒนาประเทศ ตระหนักในความสำคัญของการสร้างคุณภาพ โอกาส ความร่วมมือ และขับเคลื่อนให้การอาชีวศึกษามีความพร้อมรองรับการเปิดเสรีทางการศึกษา พ.ศ.2558 มุ่งเน้นการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาทั้งปริมาณ และคุณภาพ มีสมรรถนะ ทักษะฝีมือ เป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการ สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนด้านอาชีวศึกษา ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ เน้นการศึกษาในระบบนอกระบบ การศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะร่วมกับสถานประกอบการ ตอบสนองความต้องการกำลังคนในประเภทวิชาอุตสาหกรรม ประเภทวิชาพาณิชยกรรม / บริหารธุรกิจ ประเภทวิชาคหกรรม ประเภทวิชาศิลปกรรม ประเภทวิชาเกษตรกรรม ประเภทวิชา ประมง ประเภทวิชา



อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอและประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยมีรูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน

### 2.3.2.2 การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรการอาชีวศึกษาในปัจจุบัน ประกอบด้วย

- 1) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546)
- 2) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546
- 3) หลักสูตรระยะสั้น พุทธศักราช 2551

เมื่อพิจารณาแนวโน้มสภาพตลาดแรงงานในปัจจุบัน จำนวนแรงงานอาชีวศึกษามีความขาดแคลน และไม่ตรงสาขา ในแต่ละอุตสาหกรรม ในภาพรวมทั้งประเทศควรพิจารณา ดังนี้

เนื่องมาจากหลักสูตรไม่สอดคล้องสภาพความต้องการแรงงานตามสาขาวิชาชีพ สถานศึกษาอาชีวศึกษาควรดำเนินการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สังคม และสถานประกอบการ โดยจัดทำความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ของแต่ละอาชีพ โดยเชิญตัวแทนผู้เชี่ยวชาญในอาชีพแต่ละกลุ่มอาชีพ และครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญสาขาอาชีพมาร่วมดำเนินการ ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการสอดคล้องกับงาน อาชีพที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้ง่าย สอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก

### 2.3.2.3 การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการเทคโนโลยีการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาควรพิจารณา ดังนี้

1) ชาญยุทธศาสตร์การพัฒนาคณากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (พ.ศ. 2553-2556)

2) สนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาทั้งการเรียนการสอน การฝึกอบรมและการบริหารจัดการ อาทิ การจัดหาและพัฒนาระบบ Virtual Classroom การจัดการระบบ Learning System Management : LMS โดยการจัดการเรียนการสอน Cyber Community ผ่านเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ต จัดการเรียนการสอน e-Learning การเรียนการสอนบนเว็บ (WBI) การฝึกอบรมบนเว็บ (WBT) การส่งเสริมการเรียนการสอนบนโทรศัพท์ เคลื่อนที่ การจัดตั้งห้องปฏิบัติการ Cyber ปลายทางในสถานศึกษาและ แหล่งเรียนรู้เครือข่าย จัดหาและพัฒนา สื่อ ICT เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้ครอบคลุมสาขาวิชาชีพหลัก และหลักสูตรแกนวิชาชีพ รวมทั้ง วิชาเลือก จัดหาและพัฒนา เพื่อเผยแพร่ความรู้ e-Book, e-Library, Self-Access Learning, Internet Mobile, e-Office, VDO Conference และ Social Media

3) พัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษาเพื่อการแข่งขันของประเทศ จัดหาและพัฒนา เครื่องมือ อุปกรณ์ และชุดฝึกทันสมัยในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ จัดหาและพัฒนาห้องเรียนจำลองและห้องปฏิบัติการทันสมัย จัดหาครุภัณฑ์ยานพาหนะสนับสนุนการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ การส่งเสริม การพัฒนาอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น พัฒนา สถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศเฉพาะทางเพื่อสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พัฒนาระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาแบบมีส่วนร่วม และเน้นหลักการบูรณาการ

4) พัฒนาองค์ความรู้เทคโนโลยีวิชาชีพเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาขีด ความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา การสร้างสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้านวิชาชีพเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมความเป็นเลิศในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และ องค์ความรู้ นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพ และประเทศชาติ

#### 2.3.2.4 การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Smart & Smile) มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและสังคม ควรพิจารณา ดังนี้

##### 1) คุณลักษณะของผู้เรียนอาชีวศึกษา

###### 1.1) Smart ได้แก่

1.1.1) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาชีพ ทั้งภาคทฤษฎีและ ภาคปฏิบัติ

1.1.2) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ในสังคมปัจจุบัน ได้แก่ มีความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ มีความสนใจด้านวัฒนธรรมไทยหรือศิลปะ และวรรณกรรม มีความสามารถในการเล่นกีฬา มีความรู้พื้นฐานภาษาต่างประเทศ มีความรู้ ทักษะ ด้านกระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่ม

1.1.3) มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการ

###### 1.2) Smile ได้แก่

1.2.1) เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในทุกสังคมที่ดีได้ อย่างเต็มภาคภูมิ

1.2.2) มีเอกลักษณ์ความเป็นคนไทย

1.2.3) มีค่านิยมที่พึงประสงค์ของสังคม ได้แก่ รับผิดชอบ มีวินัย มีน้ำใจ มีมนุษยสัมพันธ์ มีจิตสาธารณะ นิยมประชาธิปไตย การทำงานเป็นทีม จงรักภักดีต่อองค์กร

1.2.4) ดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงฯ

2) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษา ควรพิจารณาดำเนินการ ดังนี้ กิจกรรม นอกหลักสูตร (Extra-Curricular Activities) กิจกรรมร่วมหลักสูตร (Co – Curricular Activities)



กิจกรรมกึ่งหลักสูตร (Semi Curricular Activities) กิจกรรมพิเศษ (Extra Activities) กิจกรรมสถานศึกษา (School Activities) กิจกรรมกลุ่ม (Group Activities) กิจกรรมริเริ่ม (Initiate Activities) กิจกรรมครูและนักเรียน (Teacher – Student Activities) กิจกรรมชีวิตในสถานศึกษา (School – Life Activities) กิจกรรมพัฒนา (Developmental Activities) กิจกรรมสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์ (Creative School Activities) กิจกรรมไม่เป็นทางการ (Informal Activities)

### 3) แนวทางดำเนินการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

แนวทางการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาควรพิจารณา ดังนี้

3.1) กิจกรรมพัฒนามาตรฐานการอาชีวศึกษาและการเรียนรู้ด้านวิชาชีพ ตลอดชีวิต พัฒนามาตรฐานอาชีพ พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะหลักสูตรวิชาชีพเฉพาะทาง หลักสูตรวิชาชีพทั้งในและนอกระบบให้มีความหลากหลาย เชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพและการพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษาบ่มเพาะให้ผู้เรียนใฝ่หาความรู้ มีค่านิยมใฝ่มุ่งสู่การเรียนรู้อาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น เสริมสร้างให้มีสมรรถนะ ด้านการสื่อสาร ภาษา IT การคิดวิเคราะห์ ทักษะอาชีพ รองรับการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสาธารณะ (Public Mind) และวุฒิภาวะทางอารมณ์

3.2) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ด้านวิชาชีพ สร้างระบบการเรียนรู้อาชีวศึกษาส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้วิชาชีพตลอดชีวิต วัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการมีงานทำ การสร้างผู้ประกอบการใหม่ให้สอดคล้องกับภูมิสังคมอาชีพ

3.3) กิจกรรมสร้างเครือข่ายชุมชนความรู้ด้านวิชาชีพ พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิชาชีพในชุมชน ร่วมกับ สถานประกอบการ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บ้าน สถาบันศาสนา สถาบันทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

#### 2.3.2.5 การพัฒนาการวัดและประเมินผล

แนวทางการวัดและประเมินผลผู้เรียนอาชีวศึกษา ควรพิจารณา ดังนี้

ควรใช้รูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยประเมินตามสมรรถนะงาน สมรรถนะรายวิชา และสมรรถนะผู้เรียน ที่กำหนดในหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Curriculum) และใช้ข้อสอบ V- net (Vocational National Education Test) ซึ่งเป็นการทดสอบวัดความรู้มาตรฐานทางวิชาการ และวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ตามโครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 ปรับปรุง พ.ศ. 2546 โดยใช้คุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualification) เป็นฐานเปรียบเทียบในการวัดและประเมิน

### 2.3.2.6 ความคาดหวัง (Expectations)

กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษา โดยการสร้างคุณภาพ โอกาส และความร่วมมือ จะส่งผลให้เกิด ผลผลิต (Output) ได้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค ระดับเทคโนโลยี มีคุณภาพและสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของสถานประกอบการ และมีปริมาณเพียงพอ ต่อความต้องการกำลังคนเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดสังคมแห่งปัญญา (Wisdom Society) สร้างความมั่นคงมั่งคั่งในสังคมอุดมปัญญาสนับสนุนสถานศึกษาให้ผลิตกำลังคน ที่เพียงพอเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของชุมชนจากการพัฒนาอาชีพตามภูมิสังคมอาชีพ เพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ

### 2.3.3 ด้านการบริหารจัดการ

สถานศึกษาบริหารจัดการบุคลากร สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน ศูนย์วิทยบริการ สื่อ แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ครุภัณฑ์ และงบประมาณ ของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (ม.ป.ป.) แนวคิดและความหมายของการบริหารและการบริหารจัดการ การศึกษาความหมายของการบริหารและการบริหารจัดการ ควรทำความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเป็นเบื้องต้นก่อน กล่าวคือ สืบเนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ซึ่งหมายถึง มนุษย์โดยธรรมชาติย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่อาจมีข้อยกเว้นน้อยมากที่มนุษย์อยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง เช่น ฤๅษี การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะและเรียกต่างกัน เป็นต้นว่า ครอบครัว (Family) เผ่าพันธุ์ (Tribe) ชุมชน (Community) สังคม (Society) และประเทศ (Country) เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มย่อมเป็นธรรมชาติอีกทีในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” รวมทั้งมี “แนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” เพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย สภาพเช่นนี้ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา โดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศของภาครัฐ ในปัจจุบันอาจเรียกว่า “ผู้บริหาร” ขณะที่การควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มนั้น เรียกว่า การบริหาร (Administration) หรือการบริหารราชการ (Public Administration) ด้วยเหตุผลเช่นนี้ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการบริหารหรือการบริหารราชการได้ง่าย และทำให้กล่าวได้อย่างมั่นใจว่า “ที่ใดมีประเทศ ที่นั่นย่อมมีการบริหาร”

คำว่า การบริหาร (Administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “Administatrae” หมายถึง ช่วยเหลือ (Assist) หรืออำนวยความสะดวก การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “Minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า Administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ

ส่วนคำว่า การจัดการ (Management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (Profits) หรือกำไรสูงสุด (Maximum Profits) สำหรับผลประโยชน์



ที่จะตกแก่สาธารณะถือเป็นวัตถุประสงค์รองหรือเป็นผลพลอยได้ (By Product) เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงแตกต่างจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลาย (Public Services) แก่ประชาชน การบริหารภาครัฐทุกวันนี้หรืออาจเรียกว่า การบริหารจัดการ (Management Administration) เกี่ยวข้องกับภาครัฐกิจมากขึ้น เช่น การนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด (Chief Executive Officer) หรือ ซีอีโอ (CEO) มาปรับใช้ในวงราชการ การบริหารราชการด้วยความรวดเร็ว การลดพิธีการที่ไม่จำเป็น การลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ และการจูงใจด้วยการให้รางวัลตอบแทน เป็นต้น นอกเหนือจากการที่ภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนหรือภาครัฐกิจเข้ามารับสัมปทานจากภาครัฐ เช่น ให้สัมปทานโทรศัพท์มือถือ การขนส่ง เหล้า บุหรี่ อย่างไรก็ตาม ภาครัฐกิจก็ได้ทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะหรือประชาชนได้เช่นกัน เช่น จัดโครงการคืนกำไรให้สังคมด้วยการลดราคาสินค้า ขายสินค้าราคาถูก หรือการบริจาคเงินช่วยเหลือสังคม เป็นต้น

การบริหาร บางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ถ้าเป็นหน่วยงานภาคเอกชน หมายถึงของหน่วยงาน และ/หรือ บุคคล) ที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น (1) การบริหารนโยบาย (Policy) (2) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) (3) การบริหารคุณธรรม (Morality) (4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) (5) การวางแผน (Planning) (6) การจัดองค์การ (Organizing) (7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) (8) การอำนวยการ (Directing) (9) การประสานงาน (Coordinating) (10) การรายงาน (Reporting) และ (11) การประมาณ (Budgeting) เช่นนี้ เป็นการนำ “กระบวนการบริหาร” หรือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า แพมส์-โพสคอร์บ (PAMS-POSDCoRB) แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย

พร้อมกันนี้ อาจให้ความหมายได้อีกว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับ คน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น (1) การบริหารคน (Man) (2) การบริหารเงิน (Money) (3) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) (4) การบริหารงานทั่วไป (Management) (5) การบริหารการให้บริการประชาชน (Market) (6) การบริหารคุณธรรม (Morality) (7) การบริหารข้อมูลข่าวสาร (Message) (8) การบริหารเวลา (Minute) และ (9) และการบริหารการวัดผล (Measurement) เช่นนี้ เป็นการนำ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า 9M แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย

การให้ความหมายทั้ง 2 ตัวอย่างที่ผ่านมานี้ เป็นการนำหลักวิชาการด้านการบริหาร คือ “กระบวนการบริหาร” และ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” มาใช้เป็นแนวทางหรือกรอบแนวคิดในการให้ความหมายซึ่งน่าจะมีส่วนทำให้การให้ความหมายคำว่า การบริหารเช่นนี้ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหาร ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย เป็นวิชาการ และมีกรอบแนวคิดด้วย

นอกจาก 2 ตัวอย่างนี้แล้ว ยังอาจนำปัจจัยอื่นมาใช้เป็นแนวทางในการให้ความหมายได้อีก เป็นต้นว่า 3M ซึ่งประกอบด้วย การบริหารคน (Man) การบริหารเงิน (Money) และการบริหารงานทั่วไป (Management) และ 5P ซึ่งประกอบด้วย ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด ประสานงาน และ ประชาสัมพันธ์

เพื่อช่วยเพิ่มความเข้าใจการบริหารมากขึ้น จึงขอให้ความหมายคำว่า การบริหาร การจัดการ และการบริหารจัดการ มาแสดงไว้ด้วย เช่น

สมพงษ์ เกษมสิน ในปี พ.ศ. 2514 มีความเห็นว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร (Administrative Resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process Of Administration) เช่น POSDCoRB Model ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมพงษ์ เกษมสิน, 2514, น. 13-14)

สมพงษ์ เกษมสิน ในปี พ.ศ. 2523 กล่าวไว้ว่า คำว่า การบริหารนิยมใช้กับการบริหารราชการ หรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ซึ่งมีศัพท์บัญญัติ ว่า รัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) และคำว่า การจัดการ (Management) นิยมใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน หรือการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ สมพงษ์ เกษมสิน ยังให้ความหมายการบริหารไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเด่นเป็นสากลอยู่หลายประการ ดังนี้

1. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
2. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบ
3. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
4. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
5. การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล
6. การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล กล่าวคือ ความร่วมมือ (Collective Mind) จะก่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group Cooperation) อันจะนำไปสู่พลังของกลุ่ม (Group Effort) ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์
7. การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล
8. การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์
9. การบริหารไม่มีตัวตน (intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ (สมพงษ์ เกษมสิน, 2523, น.5-6.)

อนันต์ เกตุวงศ์ ในปี พ.ศ. 2523 ให้ความหมายการบริหารว่า เป็นการประสานความพยายามของมนุษย์ (อย่างน้อย 2 คน) และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการ



ไพบูลย์ ช่างเรียน ในปี พ.ศ. 2532 ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึง ระบบที่ประกอบไปด้วยกระบวนการในการนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุและคนมาดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ดิน ปรัชญาพฤทธิ ในปี พ.ศ. 2535 มองการบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการโดยหมายถึงกระบวนการนำเอาการตัดสินใจ และนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจหมายถึงเกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

บุญทัน ดอกไธสง ในปี พ.ศ. 2537 ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ ในปี พ.ศ. 2545 แบ่งการบริหาร ตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงานไว้ 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเรียกว่า การบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือการบริหารภาครัฐ มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือ การให้บริการสาธารณะ (Public Services) ซึ่งครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวก การรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการพัฒนาประชาชนและประเทศชาติ เป็นต้น การบริหารส่วนนี้เป็นการบริหารของหน่วยงานของภาครัฐ (public or governmental organization) ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง กรม หรือเทียบเท่า การบริหารงานของจังหวัดและอำเภอ การบริหารงานของหน่วยการบริหารท้องถิ่น หน่วยงานบริหารเมืองหลวง รวมตลอดทั้งการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

ส่วนที่สอง การบริหารงานของหน่วยงานภาคธุรกิจ ซึ่งเรียกว่า การบริหาร ธุรกิจ (business administration) หรือการบริหารภาคเอกชนหรือการบริหารของหน่วยงานของเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งเพื่อการแสวงหากำไร หรือการแสวงหากำไรสูงสุด (maximum profits) ในการทำธุรกิจ การค้าขาย การผลิตอุตสาหกรรม หรือให้บริการ เห็นตัวอย่างได้อย่างชัดเจนจากการบริหารงานของ บริษัท ห้างร้าน และห้างหุ้นส่วนทั้งหลาย

ส่วนที่สาม การบริหารของหน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ (non-governmental organization) ซึ่งเรียกดั้งเดิมว่า หน่วยงาน เอ็นจีโอ (NGO.) เป็นการบริหารงานของหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร (non-profit administration) มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือการไม่แสวงหาผลกำไร (non-profit) เช่น การบริหารของมูลนิธิ และสมาคม

ส่วนที่สี่ การบริหารงานของหน่วยงานระหว่างประเทศ (International Organization) มีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้ง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การบริหารงานของ

สหประชาชาติ (United Nations Organization) องค์การการค้าระหว่างประเทศ (World Trade Organization) และกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN)

ส่วนที่ห้า การบริหารงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ การบริหารงานขององค์กรส่วนนี้เกิดขึ้นหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญขึ้น เช่น การบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็นต้น องค์กรดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นหน่วยงานของรัฐเช่นกัน แต่มีลักษณะพิเศษ เช่น เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว และมีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องคุ้มครองและรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ส่วนที่หก การบริหารงานของหน่วยงานภาคประชาชน มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศและถูกเอารัดเอาเปรียบตลอดมา เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มผู้ให้บริการ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2545, น. 36-38.)

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ ในปี พ.ศ. 2545 มีความเห็นว่า การบริหารในฐานะที่เป็นกระบวนการ หรือกระบวนการบริหาร เกิดได้จากหลายแนวคิด เช่น โปสคอร์บ (POSDCoRB) เกิดจากแนวคิดของ ลูเทอร์ กุลิก (Luther Gulick) และ ลินดอล เออร์วิก (Lyndall Urwick) ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหาร 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การอำนวยความสะดวก (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารตามแนวคิดของ เฮนรี ฟาโยล (Henry Fayol) ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า พอคค์ (POCCC) (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, , 2545, น. 39)

เฮอริเบิร์ต เอ. ซิมอน (Herbert A. Simon) กล่าวถึงการบริหารว่าหมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Herbert, 1947, p. 3.)

เฟรดเดอริค ดับบลิว. เทเลอร์ (Frederick W. Taylor) ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า งานบริหารทุกอย่างจำเป็นต้องกระทำโดยมีหลักเกณฑ์ ซึ่งกำหนดจากการวิเคราะห์ศึกษาโดยรอบคอบ ทั้งนี้ เพื่อให้มีวิธีที่ดีที่สุดในอนาคตที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (Frederick, อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน, 2523, น. 27)



ปีเตอร์ เอฟ. ดรึคเกอร์ (Peter F. Drucker) กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงาน ให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพองค์การที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์การที่เข้ามาร่วมกันทำงานในองค์การ ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม (Peter, อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน, 2523, น. 6)

ฮีบสอง แฮร์โรลด์ คูนต์ซ์ (Harold Koontz) ให้ความหมายของการจัดการ หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นอุปกรณ์การจัดการนั้น (Harold, อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน, 2523, น. 6)

ฮีบสาม ธงชัย สันติวงษ์ ในปี พ.ศ. 2543 กล่าวถึงลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ 3 ด้าน คือ 1) ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์การ 2) ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ งานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์การ และการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน 3) ในด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน (ธงชัย สันติวงษ์, 2543, น. 21-22)

ฮีบสี่ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ ในปี พ.ศ. 2548 กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการ (Management Administration) การบริหารการพัฒนา (Development Administration) แม้กระทั่งการบริหารการบริการ (Service Administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่างชัดเจนมีอย่างน้อย 3 ส่วน คือ หนึ่ง ส่วนเป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ สอง มีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การคิด (Thinking) หรือการวางแผน (Planning) การดำเนินงาน (Acting) และการประเมินผล (Evaluating) และ สาม มีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงเพิ่มขึ้น สำหรับส่วนที่แตกต่างกัน คือ แต่ละคำมีจุดเน้นต่างกัน กล่าวคือ การบริหารจัดการเน้นเรื่องการนำแนวคิดการจัดการของภาคเอกชนเข้ามาใช้ในการบริหารราชการ เช่น การมุ่งหวังผลกำไร การแข่งขัน ความรวดเร็ว การตลาด การประชาสัมพันธ์ การจูงใจด้วยค่าตอบแทน การลดขั้นตอน และการลดพิธีการ เป็นต้น ในขณะที่การบริหารการพัฒนาให้ความสำคัญเรื่องการบริหารรวมทั้งการพัฒนานโยบาย แผน แผนงาน โครงการ (Policy, Plan, Program, Project) หรือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐ ส่วนการบริหารการบริการเน้นเรื่องการอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ประชาชน (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2548, น.5)

สรุปว่าการบริหารและการบริหารจัดการมีแนวคิดมาจากธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมซึ่งจะต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม โดยจะต้องมีผู้นำกลุ่มและมีแนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย ซึ่งอาจเรียกว่าผู้บริหารและการบริหารตามลำดับ ดังนั้น ที่ใดมีกลุ่มที่นั้นย่อมมีการบริหาร

คำว่า การบริหารและการบริหารจัดการ รวมทั้งคำอื่น ๆ อีก เป็นต้นว่า การปกครอง (Government) การบริหารการพัฒนา การจัดการ และการพัฒนา (Development) หรือแม้กระทั่งคำว่า การบริหารการบริการ (Service Administration) การบริหารจิตสำนึกหรือการบริหารความรู้จิตผู้ชอบ (Consciousness Administration) การบริหารคุณธรรม (Morality Administration) และการบริหารการเมือง (Politics Administration) ที่เป็นคำในอนาคตที่อาจถูกนำมาใช้ได้ คำเหล่านี้ล้วนมีความหมายใกล้เคียงกัน ขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจในแต่ละยุคสมัยจะนำคำใดมาใช้โดยอาจมีจุดเน้นแตกต่างกันไปบ้าง อย่างไรก็ตาม ทุกคำที่กล่าวมานี้เฉพาะในภาครัฐ ล้วนหมายถึง (1) การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน แนวทาง (Guideline) วิธีการ (Method) หรือมรรควิธี (Means) ใด ๆ (2) ที่หน่วยงานของรัฐและ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้ในการบริหารราชการหรือปฏิบัติงาน (3) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (4) เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทาง (End หรือ Goal) หรือการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม เช่น มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางเบื้องต้น (Primary Goal) คือ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ หรือช่วยเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติราชการให้เป็นไปในทิศทางที่ดีกว่าเดิม หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางสูงสุด (Ultimate Goal) คือ การพัฒนาประเทศที่ประเทศชาติและประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน เป็นต้น และทุกคำดังกล่าวนี้ อาจมองในลักษณะที่เป็นกระบวนการ (Process) ที่มีระบบและมีหลายขั้นตอนในการดำเนินงานก็ได้

### 2.3.4 ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

สถานศึกษามีความสำเร็จในการดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามนโยบายสำคัญที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามอบหมาย โดยความร่วมมือ ของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน รวมทั้งการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนจาก ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

#### 2.3.4.1 ยุทธศาสตร์และข้อบัญญัติสู่ความสำเร็จ

ยุทธศาสตร์ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

- 1) ยกระดับคุณภาพผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานสากล
- 2) เพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ
- 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดอาชีวศึกษา
- 4) เพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการให้มีมาตรฐานและคุณภาพโดยใช้

หลักธรรมาภิบาล



### 2.3.4.2 นโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

มิติที่ 1 การสร้างโอกาสทางการศึกษา “เรียนฟรีมีงานทำ มีรายได้ระหว่างเรียน

1. พัฒนาศูนย์อบรมอาชีวศึกษา
2. เทียบโอนประสบการณ์สายอาชีพจบปวช. ได้ใน 8 เดือน
3. จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา
4. จัดตั้งและขยายศูนย์ซ่อมสร้าง เพื่อชุมชน Fix It Center
5. ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน สนับสนุน OTOP
6. ขยายให้มีผู้เรียนอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น
7. ลดการออกกลางคัน
8. ขยายโอกาสในการศึกษาด้านอาชีวศึกษาถึงระดับปริญญาตรีสายปฏิบัติการ
9. สอนวิชาชีพ เพื่อคนพิการในสถานศึกษา
10. สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่อนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
11. จัดอาชีวศึกษาและพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ในกลุ่มพื้นที่ชายแดนภาคใต้

พื้นฐาน

ภาคใต้

มิติที่ 2 การพัฒนาคุณภาพ “ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ปฏิรูปการสอบ ให้ทันกับยุคสมัยอย่างมีคุณภาพ

ด้านคุณภาพผู้เรียน

1. เร่งยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
2. ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
3. ปรับปรุงหลักสูตรอาชีวศึกษาทุกระดับ
4. ยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยอิงผลการประเมินระดับชาติ (V - Net) และการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

ประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

5. พัฒนาแนวทางการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง
6. ร่วมมือกับภาคเอกชน ในการเรียนการสอน และฝึกงานในสถานประกอบการ
7. พัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยกิจกรรมองค์การวิชาชีพ การบริการสังคม จิตอาสา

และกีฬา

ด้านคุณภาพสถานศึกษา

1. พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน
2. ยกระดับมาตรฐานสถานศึกษา โดยอิงผลการประเมินของ สมศ.ด้านคุณภาพ

การเรียนการสอน

3. วิจัยปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้สู่การเป็นผู้ประกอบการ
4. ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมของผู้เรียนและผู้สอน
5. ส่งเสริมนวัตกรรม การจัดการอาชีวศึกษา
  - 5.1 โรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์(Project Based Learning และการประดิษฐ์คิดค้น)
  - 5.2 ศึกษาค้นคว้า
  - 5.3 วิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด (Constructionism)
  - 5.4 วิทยาลัยการท่องเที่ยวล่าง
6. จัดการเรียนการสอน English Program และ Mini English Program ด้านอาชีวศึกษา
7. นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน

#### ด้านคุณภาพครู

1. กำหนดมาตรฐานสมรรถนะครูอาชีวศึกษา
2. พัฒนาคู โดยใช้เครือข่าย/สมาคมวิชาชีพ
3. พัฒนาระบบนิเทศภายใน
4. เร่งยกระดับวิทยฐานะ

มิติที่ 3 การสร้างประสิทธิภาพในด้านการบริหารจัดการ “การบริหารจัดการเป็นที่ยอมรับเชื่อมั่น มีเอกภาพ ใช้เทคโนโลยีสนับสนุน

1. พัฒนาระบบฐานข้อมูล สนับสนุนการวางแผนและพัฒนาคูคุณภาพ
2. นำระบบ ICT มาใช้ในการบริหารจัดการ
3. บริหารงานบุคคล โดยใช้หลักธรรมาภิบาล
  - 3.1 ดูแลและแก้ปัญหาครูจ้างสอนและใบประกอบวิชาชีพ
  - 3.2 สร้างขวัญ กำลังใจ และจิตสำนึกในความเป็นเจ้าขององค์กร
4. ป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา
5. จัดสรรงบประมาณ / ทรัพยากรอย่างเหมาะสม
  - 5.1 ครุภัณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐาน
  - 5.2 สถานศึกษาขนาดเล็ก
6. กระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ

มิติที่ 4 ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา “เพิ่มทักษะวิชาชีพ ด้วยความร่วมมือในและต่างประเทศ

1. จัดตั้งกองทุนอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาและฝึกอบรมวิชาชีพ



2. เพิ่มการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทุกระดับ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งในและต่างประเทศ

3. ขยายความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนในรูปแบบต่าง ๆ ในการพัฒนานักศึกษา พัฒนาครูพัฒนาการเรียนการสอน

4. ร่วมกับประเทศในอาเซียน พัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษา  
ข้อบัญญัติสู่ความสำเร็จ

- "ยึดหลักธรรมาภิบาล บริหารงานประจำ
- นำภาพลักษณ์ที่ดี ใช้เทคโนโลยีบริหาร
- ประสานเครือข่าย ขยายทวิภาคี
- ยึดหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น หมั่นพัฒนาสมรรถนะอาชีพ
- เยี่ยมห้องเรียนสม่ำเสมอทั่วหน้า พัฒนาบุคลากรสู่ความสำเร็จ"

1. ใช้เวลาส่วนใหญ่ในสถานศึกษา

2. พัฒนาครูและองค์กร

3. เน้นสอนระบบทวิภาคี

4. นำสิ่งดีที่สู่สังคม

5. เร่งระดมเรื่องภาพลักษณ์

6. สร้างคุณภาพเชิงประจักษ์สู่นักศึกษา

7. พัฒนาโดยใช้ (นวัตกรรม) เทคโนโลยี

8. ต้องมีหลักธรรมาภิบาล

9. เน้นทำงานประสานชุมชน

10. เร่งรณรงค์สร้างเครือข่ายความร่วมมือ

## 2.4 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

### 2.4.1 ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

สถานศึกษามีการสร้างความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ในการจัดการศึกษา การจัดทรัพยากรทางการศึกษา กระบวนการเรียนรู้ การบริการทางวิชาการและวิชาชีพ โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาผู้เรียนและคนในชุมชนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

2.4.1.1 การสร้างองค์ประกอบแห่งการเรียนรู้ : การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย (BSRU Identity) โครงการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศ

ชื่อผลงานทางวิชาการ : การสร้างองค์ประกอบแห่งการเรียนรู้ : การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย

ประเภทผลงานทางวิชาการ : บทความวิชาการจากการไปเข้าร่วม โครงการเสวนาทางวิชาการของสภามหาวิทยาลัย

ปีที่พิมพ์ : พ.ศ. 2560

ข้อมูลเพิ่มเติม : โครงการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศตามอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของมหาวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 - 2562

ชื่อเจ้าของผลงานทางวิชาการ : รองศาสตราจารย์ศรีมงคล เทพเรณู สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผลงานบทความวิชาการนี้ ได้จากการเข้าร่วมโครงการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง บทบาทของสภากับแนวทางการกำกับนโยบายและพัฒนามหาวิทยาลัย ที่มหาวิทยาลัยพรอนติสต์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ และมหาวิทยาลัยโรเซมไฮมด์ ประเทศเยอรมัน (Fontys University of Applied Science, Rosemheim University of Applied Science)

บทนำเข้าสู่ความน่าสนใจ : ในปัจจุบันสังคมไทยเป็นสังคมฐานความรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ที่ต้องใช้ความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเสริมสร้างความรู้ที่เข้มแข็งให้กับประเทศชาติให้ทันกับภาวการณ์เปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ดังนั้น มนุษย์ทุกชาติทุกศาสนาต้องมีความสามารถปรับตัวให้มีความรู้เท่าทันไม่ให้เกิดอยู่ในฐานะผู้เสียเปรียบ ตลอดจนสร้างสภาพการณ์ให้คนไทยทุกคนมีสิทธิและความเสมอภาคในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันมีหน้าที่ให้การสนับสนุนส่งเสริม การพัฒนาหลักสูตร และมีระบบการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เนื่องจากเป็นองค์กรที่ต้องจัดและสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ให้กับนิสิตนักศึกษา เพราะสังคมแห่งการเรียนรู้ต่างๆ จนสามารถสร้างองค์ความรู้ เกิดทักษะได้ ซึ่งระบบการจัดการความรู้และระบบการเรียนรู้ที่ดี มีการถ่ายทอดความรู้แลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันทุกภาคส่วนได้ในสังคมทำให้เกิดพลังสร้างสรรค์และเกิดภูมิปัญญา พร้อมยังเกิดความตระหนักถึงความสำคัญแห่งการเรียนรู้ของทุกคน ทุกภาคส่วนตลอดจนในสังคมโลกมีความใฝ่รู้ พร้อมทั้งจะเรียนรู้อยู่ตลอดชีวิตจนสิ้นอายุขัย เพราะการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ทุกสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม ทางด้านอารมณ์ สังคมและสติปัญญาในทางที่ดีขึ้น



การที่มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งการเรียนรู้บทบาทหน้าที่นั้นจัดว่าเป็นแหล่งพัฒนามนุษย์ เพราะมนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้ด้วยวิธีการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยยังเป็นแหล่งความรู้ที่มนุษย์สามารถมาศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ เนื่องจากมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งทอดความรู้ มีเครือข่ายคอมพิวเตอร์สามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้และทำให้คนรู้จักวิธีแสวงหาความรู้และยังสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้มากขึ้น กรณีเมื่อเกิดการเรียนรู้มากขึ้นก็สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ได้ แล้วนำมาบูรณาการระหว่างความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ก็จะเกิดความรู้ใหม่ ก็จะเกิดความรู้ใหม่ๆ ขึ้นอีกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น เพราะเป็นวงจรต่อเนื่องที่ไม่สิ้นสุด จึงเรียกว่า “วงจรแห่งการเรียนรู้”

สรุปสาระสำคัญของบทความทางวิชาการ : บทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเน้นที่ผลผลิต (Out Put) ของตนเองเป็นอันดับแรก จึงสามารถนำผลผลิตนั้นมาเป็นข้อกำหนดในการพัฒนาตนเองจากสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ เนื่องจากสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นมาตรฐานการกล่อมเกลาบุคคลให้สามารถเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตตลอดเวลา มีผลทางเพิ่มคุณลักษณะด้านสมรรถภาพอย่างครบถ้วนให้บุคคลนั้นๆ จำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญของสังคมแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. บุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นบุคคลที่มีความตระหนักถึงความสำคัญ ความจำเป็นของการเรียนรู้เพื่อให้มีทักษะ กระบวนการคิด การวิเคราะห์ สังเคราะห์และแก้ปัญหา มีความใฝ่รู้สามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องอย่างมีคุณภาพตามความต้องการ ความสนใจและความถนัด

2. แหล่งการเรียนรู้เป็นสถานที่ให้ความรู้และเพื่อให้มีแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอหลากหลายทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ต้องมีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของแหล่งเรียนรู้ทุกประเภท โดยการจัดระบบเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้มีการพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีในสังคมให้มีลักษณะเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีศักยภาพในการบริการการเรียนรู้ มีความพร้อมอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของสังคม

3. องค์ความรู้ มีระบบการจัดหาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดเก็บและค้นคว้าองค์ความรู้ได้อย่างรวดเร็ว มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเพราะบริบทของสังคมไทย โดยการพัฒนาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่กับฐานความรู้ นวัตกรรมใหม่ๆ

เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคคล กลุ่มหรือชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของแต่ละชุมชน

4. การจัดการความรู้เริ่มจากการพัฒนารูปแบบ การเรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนากลไก กระบวนการถ่ายทอดความรู้ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างเสมอภาค พัฒนาระบบบริหารจัดการ การใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการสร้างบรรยากาศเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ให้ประชาชนสามารถเข้าสู่องค์ความรู้ได้ตลอดเวลาและต้องมีการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้จัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชน พัฒนาทักษะความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้สามารถเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีการบูรณาการใช้ความรู้เป็นฐานในการแก้ปัญหาและพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพชุมชน

ในฐานะที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่จัดการเรียนรู้หรือเป็นผู้จัดการเรียนรู้ ผลลัพธ์จะต้องไปจัดการเรียนรู้ จำเป็นต้องมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับตัวของนิสิตนักศึกษา เพราะกระบวนการจัดการเรียนรู้คือ การทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามลักษณะที่สังคมยอมรับว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ที่มหาวิทยาลัยจัดให้ ดังนั้นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะมี 3 ลักษณะ ได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจากเดิม หมายความว่า ก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้จะต้องแตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงไปทั้งทางที่ดีและไม่ดีก็เป็นได้
2. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นต้องเป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะถาวร
3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นจะต้องเนื่องจากประสบการณ์ ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงมาจากมูลเหตุอื่น เช่น วุฒิภาวะ ความพิการ ความคุ้นเคย จะไม่จัดว่าเป็นการเรียนรู้สืบเนื่องจากวุฒิภาวะ

ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่เป็นพฤติกรรมใหม่ สืบเนื่องจากประสบการณ์ การฝึกหัด ทำซ้ำๆ บ่อยๆ จนกลายเป็นพฤติกรรมถาวร จึงเรียกว่า “เกิดการเรียนรู้”

ในการศึกษาเล่าเรียนย่อมต้องมีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วย (Learning Assessment) หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ จะเริ่มประเมินขณะเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการประเมินจะสะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพการเรียนรู้ ทั้งของผู้เรียนและประสิทธิภาพของการสอนของผู้สอนในเวลาเดียวกัน เพราะข้อมูลจากการประเมินสามารถนำไปปรับการเรียนรู้อะไรและเปลี่ยนวิธีการสอนของผู้สอนใหม่ เพื่อให้



ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเต็มศักยภาพพร้อมมีความสุข รวมทั้งสามารถกำหนดระดับคะแนนตามผลสัมฤทธิ์และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการประเมินการเรียนรู้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ เพื่อบ่งชี้ว่าผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ทักษะและคุณลักษณะที่สำคัญเพียงพอหรือไม่ เพื่อนำข้อมูลไปวินิจฉัยหาจุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียนและเป็นตัวบ่งชี้ถึงระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ด้วย

ผลลัพธ์ที่เกิดจากผลการเรียนรู้สามารถจำแนกได้ 4 ด้าน ได้แก่ ความดี ความรู้ ความคิดและความสามารถที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ ด้าน คือ ด้านคุณธรรมและความเป็นพลเมือง โดยเฉพาะความฉลาดทางศีลธรรม ด้านแรงบันดาลใจและจินตนาการ ด้านความรู้เพื่อการดำรงชีวิตและศึกษาต่อ ด้านความคิดและเหตุผล ด้านทักษะ โดยเฉพาะการคำนวณ ภาษา และการสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะชีวิตและอาชีพ และด้านภาวะผู้นำที่ประกอบด้วย การจัดการและควบคุมตัวเองการเป็นผู้นำและการจัดระบบงาน นอกจากนี้ ผลลัพธ์จากการเรียนรู้ ยังสามารถนำไปสู่การกำหนดมาตรฐาน และการประเมินการเรียนรู้ หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนต้องให้บรรลุถึง ผลลัพธ์การเรียนการสอนและการจัดการกับบริบท สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความสุขของผู้เรียนให้มากที่สุด

จุดเด่น / ความน่าสนใจจากสาระสำคัญของบทความและการนำไปใช้ประโยชน์ : จากการเข้าร่วมโครงการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง บทบาทของสภาฯกับแนวทางกำกับนโยบายและพัฒนามหาวิทยาลัยที่มหาวิทยาลัยพรอนดิสต์ ของเนเธอร์แลนด์ กับมหาวิทยาลัยโรเซมไฮมด์ ของเยอรมัน (Fonty & University of Applied Science ; Resemheim University of Applied Science) นั้น พบว่ามหาวิทยาลัยของประเทศสาธารณรัฐเยอรมันนี้ เป็นรูปแบบที่เน้นวิธีการสอนและความรู้ในทางทฤษฎี การวิจัยและการสอนรวมอยู่ด้วยกัน จึงเรียกว่า มหาวิทยาลัยเต็มรูปแบบ “Full University” ที่มีการสอนทุกวิชา อาทิเช่น วิชากฎหมาย ศิลปะและมนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ การบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ การฝึกอบรมครู และแพทยศาสตร์ จะเห็นได้ว่าโครงสร้างของมหาวิทยาลัยทั้ง 2 แห่งนั้น เป็นมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์หลักสูตรที่ใช้จัดการเรียนรู้จะเน้นการปฏิบัติจริงมากกว่าภาคทฤษฎี จึงทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องที่การลงมือปฏิบัติจริงตามที่ออกแบบหลักสูตรไว้ เพื่อสนองความต้องการของชีวิต ทำให้รูปแบบการศึกษาเป็นการนำมาบูรณาการระหว่างหลายสาขาวิชา มุ่งเน้นการแก้ปัญหาอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัย Fonty & University of Applied Science นั้นเป็นมหาวิทยาลัยก้าวหน้าทางด้าน Applied Science โดยเน้นให้นักศึกษานำหลักการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ โดยมีการพัฒนาศักยภาพ

ของนักศึกษาให้มีการติดต่อชุมชนภายนอกหน่วยธุรกิจอุตสาหกรรมและหน่วยบริการสังคมต่างๆ มีการลงทุนในการทำวิจัยกับภาคธุรกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมไปในเวลาเดียวกัน และสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา นั้น มีการจัดทำแผนกลยุทธ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการ สนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาหลักสูตรและการจัดระบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและยกระดับคุณภาพมาตรฐานของบัณฑิตเพื่อเข้าสู่สังคม

จากองค์ประกอบและความสำคัญของสังคมแห่งการเรียนรู้ นั้น เป็นลักษณะของหน่วยงานหรือชุมชนที่ดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องพร้อมๆ กัน เกี่ยวกับเรื่อง การอนุรักษ์บำรุงรักษา ฟื้นฟู ปกป้อง คุ้มครอง พิทักษ์ ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยหาสื่อ สืบสาน พัฒนาเผยแพร่และปลูกจิตสำนึกให้กับสมาชิกได้เรียนรู้ด้วยวิธีการผ่านผู้รู้ สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและจากความรู้ต่างๆ นั้นทำให้สมาชิกสามารถสร้างความรู้สร้างทักษะและมีระบบการจัดการความรู้ที่ตีรวมทั้งสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ร่วมกันทั้งภายในและภายนอกกลุ่มสมาชิก ตลอดจนสามารถใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการดำเนินชีวิตให้มีความเหมาะสมกับสภาพของหน่วยงานหรือชุมชนนั้นๆ เพราะกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคนที่มุ่งประโยชน์ของคนเป็นหลัก เน้นกระบวนการคิด และปฏิบัติจริง โดยการเรียนรู้จากองค์ความรู้ต่างๆ ผ่านผู้รู้ สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างสอดคล้องตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของคนนั้นๆ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้คนมีความสุขและสามารถนำสิ่งเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์

จุดเด่น / ความน่าสนใจของบทความทางวิชาการ : ดังสรุปเป็น 2 ประเด็น คือ

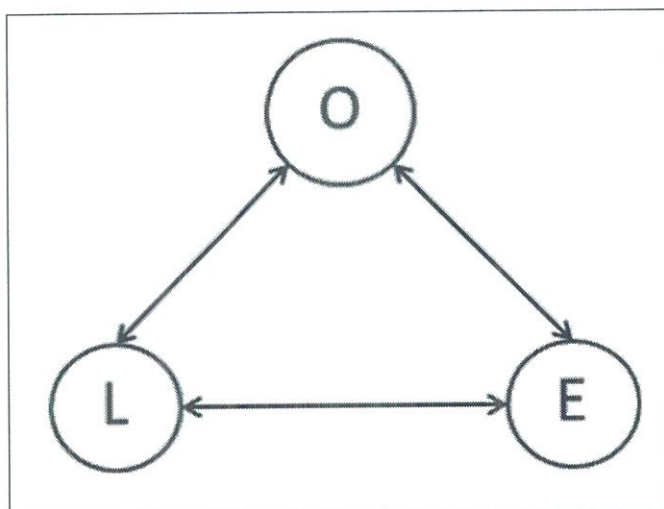
1. กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นสื่อกลางระหว่างผู้เรียนกับผู้จัดการเรียนรู้ จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เพราะการจัดการเรียนรู้ต้องทำตามระบบ มีทั้งระบบการทำงานระบบการสื่อสาร/ สื่อความหมายเพราะองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้มี 4 ส่วน คือ ผู้จัดการเรียนรู้ เนื้อหาสื่อการเรียนรู้และผู้เรียนผู้จึงเปรียบเสมือนกระบวนการ 3 เสา เรียกว่า ไตรยางค์ การจัดการเรียนรู้ (OLE)

O = Objective จุดมุ่งหมาย

L = Learning Experience การจัดการประสบการณ์เรียนรู้

E = Evaluation การประเมินผล





ภาพที่ 2.4 ไตรยางค์การจัดการเรียนรู้

จากภาพที่ 2.4 ไตรยางค์การจัดการเรียนรู้สามารถวิเคราะห์จากองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ได้ 2 แนวทาง ดังนี้

1. มองในภาพรวม องค์ประกอบของการเรียนรู้ทั่วไป เมื่อมีการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ต้องมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ผู้จัดการเรียนรู้ ผู้เรียน และหลักสูตร

2. มองในสภาพของการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้จริงจะสมบูรณ์ได้ต้องมีองค์ประกอบครบถ้วนอย่างน้อย 7 ส่วน คือ ผู้จัดการเรียนรู้ ผู้เรียนรู้หลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการจัดประเมินผล

3. การจัดการเรียนรู้ต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้จัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึง

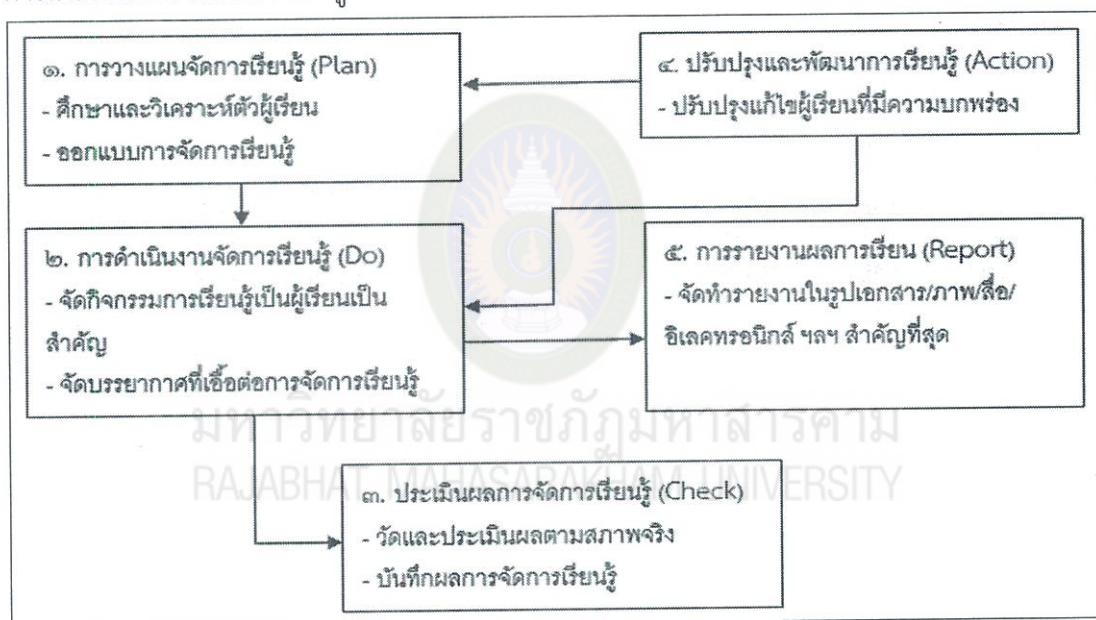
3.1 สมรรถนะของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด เพราะมนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ต้องอาศัยสมองและระบบประสาทสัมผัสซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ดังนั้นผู้จัดการเรียนรู้ต้องสนใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมองจิตใจและสุขภาพองค์รวม

3.2 ความหลากหลายของสติปัญญา ผู้เรียนรู้แต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกันและมีรูปแบบการพัฒนาเฉพาะตัวบุคคล การจัดการเรียนรู้จึงควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมศักยภาพความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

3.3 การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง แนวทางการจัดการเรียนรู้ควรจัดให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ลดการถ่ายทอดเนื้อหาบบ้างและช่วยยกระดับผู้เรียนโดยการปฏิบัติทดลองด้วยตนเอง

การนำเนื้อหาไปใช้ประโยชน์ : จากเนื้อหาในบทความนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการพัฒนาหลักสูตรการผลิตบัณฑิตครู ในการจัดการเรียนรู้ของผู้จัดการเรียนรู้ ได้ทุกสาขาวิชาและทุกคณะวิชา กล่าวคือ

ขั้นตอนสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด เพราะแต่ละหน่วยในการเรียนรู้จะประกอบด้วยขั้นตอนวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) ขั้นตอนการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ (Do) ขั้นตอนการประเมินการเรียนรู้ (Check) และขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Action) ที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และในการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง ทุกเนื้อหา ต้องครบทุกขั้นตอน พร้อมรายงานผลการจัดการเรียนรู้ (Report) ซึ่งการจัดรายงานผล นิยมทำในรูปเอกสารมีแฟ้มการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ ภาพที่ 2.5



ภาพที่ 2.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด

ในภาคส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นมหาวิทยาลัยที่มีมาตรฐานสากล จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับสถาบันแห่งสังคมการเรียนรู้อย่างชัดเจน ซึ่งจะต้องปรากฏในนโยบายของมหาวิทยาลัย เพราะสังคมแห่งการเรียนรู้แสดงถึงลักษณะของมหาวิทยาลัย เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่แสดงถึงลักษณะของมหาวิทยาลัย ดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายๆ เรื่องพร้อมๆ กัน เกี่ยวกับ การอนุรักษ์ บำรุงรักษา ฟื้นฟู ปกป้อง คุ้มครอง พิทักษ์ ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือสืบสาน พัฒนา เผยแพร่และปลูกจิตสำนึกให้แก่สมาชิกได้เกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการผ่านผู้รู้ สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและจากองค์ความรู้ต่างๆ ซึ่งทำให้สมาชิก



สามารถสร้างองค์ความรู้สร้างทักษะและมีระบบการจัดการความรู้ที่ดี รวมทั้งสามารถถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งภายในและภายนอก ตลอดจนสามารถใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ควรมีบทบาทหน้าที่ของการเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะ ดังนี้

1. ไม่จำกัดขนาด และสถานที่ตั้ง
2. เน้นการจัดการเรียนรู้เป็นปัจจัยหลัก
3. ประชาชนได้รับโอกาสการพัฒนา (Key Individuals)
4. สถาบันทางสังคมในพื้นที่เป็นตัวหลักในการริเริ่ม / ดำเนินการ (Key Institutions)
5. มีกลุ่มภาคประชาชนเป็นแกนกลาง (Core Groups) เพื่อรวมตัวกันจัด

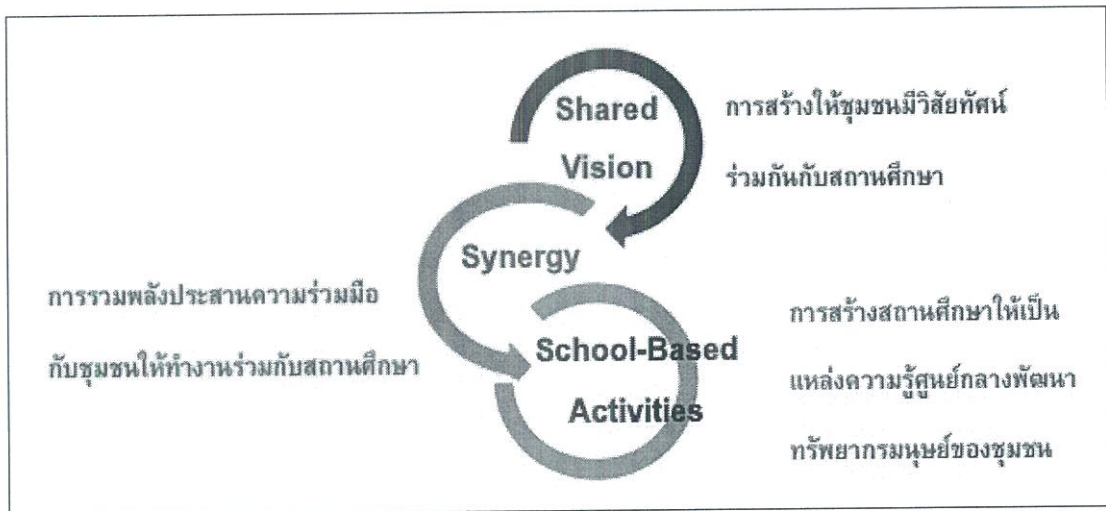
กิจกรรมพัฒนาชุมชน

6. มีการพัฒนานวัตกรรมและระบบการเรียนรู้
7. มีภาคีเครือข่ายที่ร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
8. การริเริ่ม / การเปลี่ยนแปลงมีอยู่ตลอดเวลา
9. สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแห่งการเรียนรู้
10. มีความรับผิดชอบเป็นหน้าที่ของบุคคลและชุมชนร่วมกัน

ทั้ง 10 ข้อดังกล่าวผู้บริหารมหาวิทยาลัยทุกภาคส่วนประกอบด้วย คณาจารย์ พนักงานบุคลากร ฯลฯ มีส่วนทำให้เกิดขึ้นได้ และมีส่วนสร้างมาตรฐานเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ทั้งนั้น ส่วนจะเป็นไปได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับนโยบายของมหาวิทยาลัย

2.4.1.2 กลยุทธ์การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน (Strategies to Improve School and Community Relationships) (True ปลูกปัญญา)

สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยที่ชุมชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและความสำเร็จของสถานศึกษา ขณะเดียวกันโรงเรียนก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นนอกจากการบริหารงานสถานศึกษาในด้านวิชาการและการบริหารจัดการแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีอีกหนึ่งบทบาทสำคัญในการสร้างกลไกการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน พัฒนาความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกันกับชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และเพื่อได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนในกิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งโรงเรียนและชุมชนอย่างยั่งยืน ดังภาพที่ 2.6



ภาพที่ 2.6 ลัก 3S's ในการสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน

1) S –Shared Vision คือการสร้างให้ชุมชนมีวิสัยทัศน์ร่วมกันกับสถานศึกษาในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของนักเรียน ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพเป็นคนเก่ง คนดี สามารถทำคุณประโยชน์ให้กับชุมชน และประเทศชาติ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาครู และสมาชิกชุมชนเป็นต้นแบบที่ดี ร่วมมือให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน

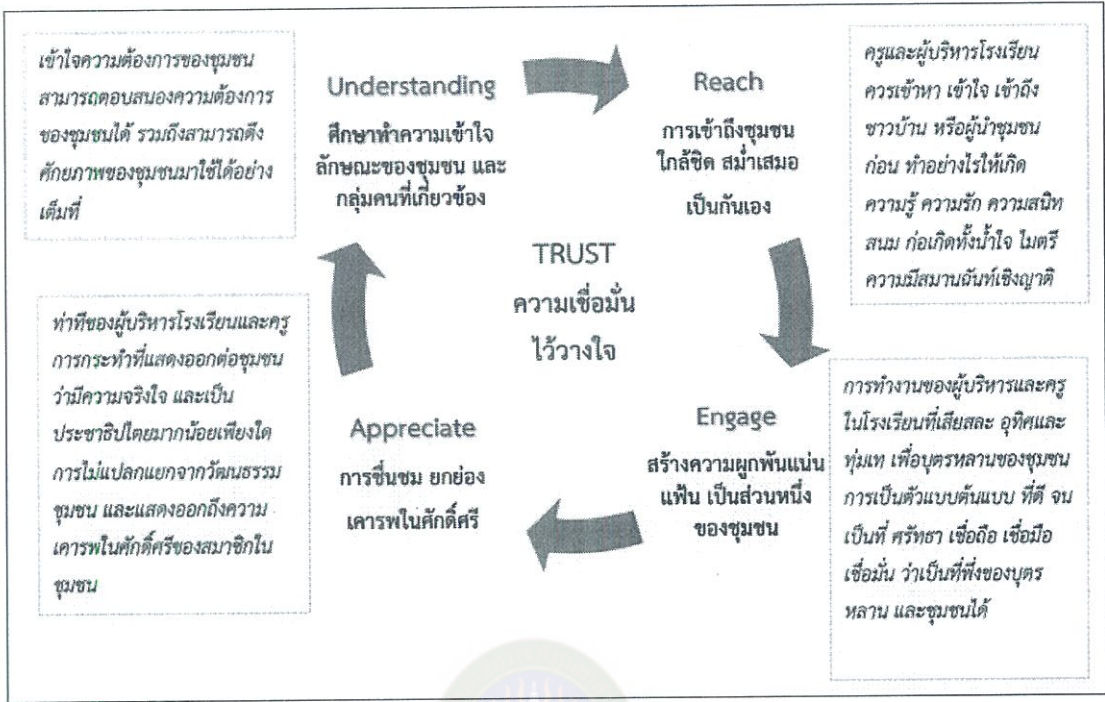
2) S- Synergy คือการรวมพลังประสานความร่วมมือกับชุมชนให้ทำงานร่วมกับสถานศึกษา โดย เอาจุดแข็งและความพร้อมของบุคคลและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาสร้างสรรค์จนเกิดเป็นประโยชน์สูงสุดโดยมุ่งผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

3) S-School Based Activities การสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งความรู้ศูนย์กลางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน โดยการดึงผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพสถานศึกษารวมไปถึงการหรือการจัดฝึกสอนฝึกอบรมตามที่ชุมชนต้องการ หรือ เปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถมาเป็น "ผู้ถ่ายทอดภูมิความรู้" เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูชาวบ้าน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ เป็นศูนย์การเรียนรู้ทั้งภาครัฐและธุรกิจเอกชน นอกจากนี้ ยังสามารถใช้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน โดยการให้ชุมชนใช้อาคาร สถานที่ อุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น

#### 2.4.1.3 หลักการสร้าง Trust เพื่อพัฒนาสู่ความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

ความสัมพันธ์ที่ดีมีพื้นฐานมาจาก ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust) โดยการ เข้าใจ เข้าถึง เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และชื่นชมยกย่องให้เกียรติคนในชุมชน ดังภาพที่ 2.7



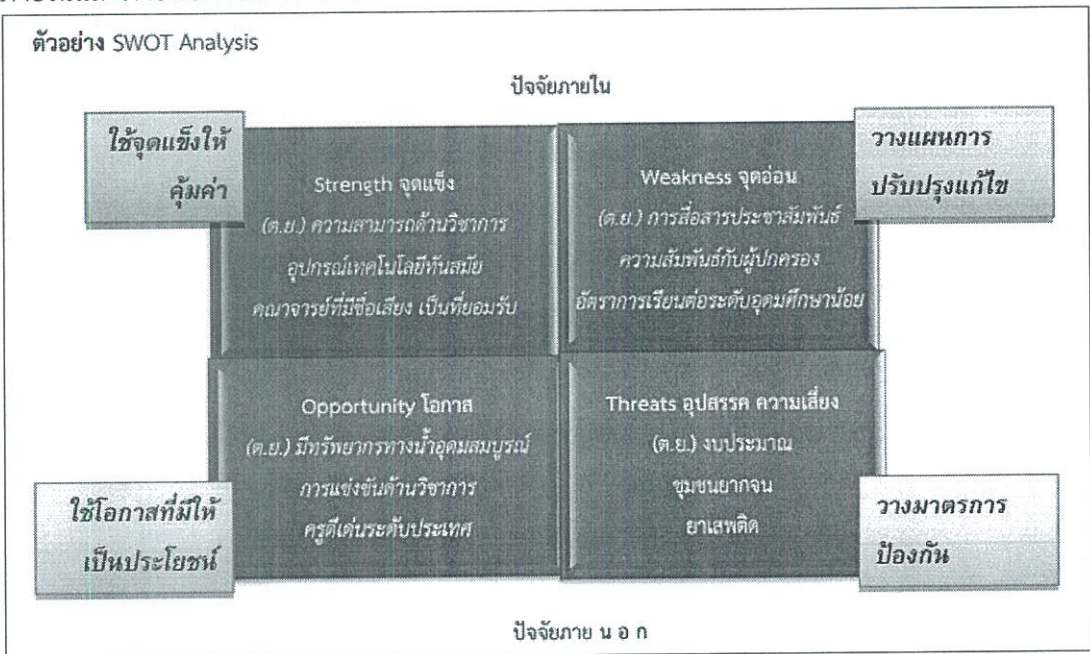


ภาพที่ 2.7 หลัก 3S's ในการสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน

กลยุทธ์และเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

1. การวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน

การใช้เครื่องมือวิเคราะห์ต่าง ๆ เพื่อประเมินสถานการณ์ ความพร้อมของโรงเรียน เช่นการใช้เครื่องมือพื้นฐานอย่าง SWOT เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของโรงเรียน ที่มาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ดังภาพที่ 2.8



ภาพที่ 2.8 การวิเคราะห์ SWOT

จากตัวอย่าง การวิเคราะห์SWOT จะได้รายการของหัวข้อที่เป็นจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ความเสี่ยง ซึ่งสามารถลำดับตามความสำคัญและผลกระทบที่จะเกิดกับสถานศึกษาได้ เมื่อทราบถึงจุดแข็ง หรือโอกาสจะสามารถนำจุดแข็งและโอกาสไปพัฒนาต่อยอดเป็นกิจกรรมที่ก่อเกิดประโยชน์กับชุมชนได้อย่างเต็มที่ หรือเมื่อพบจุดอ่อนหรือความเสี่ยงที่มีจะมีผลกระทบที่ต้องรีบแก้ไข หรือหามาตรการป้องกันก็สามารถดึงชุมชนเข้ามารับรู้และมีส่วนร่วมในการแก้ไขได้

## 2. การวิเคราะห์ต้นทุนชุมชน (Community Capital Analysis)

เป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการวิเคราะห์ ประเมินความพร้อมและศักยภาพชุมชน โดยพิจารณาจากต้นทุนชุมชนทั้ง 7 ด้าน เพื่อเข้าใจและสามารถนำต้นทุนที่ชุมชนมีอยู่มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ต้นทุนชุมชน	ข้อมูลที่พบ (ค.ย.)	ความพร้อม			
		น้อยที่สุด ๑	น้อย ๒	มาก ๓	มากที่สุด ๔
๑. ต้นทุนทางการเงิน (Financial capital)สภาพเศรษฐกิจ อาชีพ และรายได้ของคนในชุมชน เช่น เป็นสังคมอุตสาหกรรม สังคมกสิกรรมตามฤดูกาล สังคมเมืองเป็นต้น	เป็นสังคมกึ่งอุตสาหกรรม ครึ่งหนึ่งทำงานในโรงงาน รับจ้าง มีรายได้น้อย ถึงปานกลางเป็นส่วนใหญ่		X		
๒. ต้นทุนจากสิ่งก่อสร้าง (Built capital)โครงสร้างเมือง ที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ ถนน ระบบประปา ไฟฟ้า โรงพยาบาล วัด สถานที่ราชการ ห้องสมุดชุมชน โรงเรียน สมาคมส่งเสริมอาชีพ	มีความพร้อมของ สาธารณูปโภค ถนน ประปา เป็นสังคมกึ่งเมือง			X	
๓. ต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม (Environmental capital)ทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพน้ำ อากาศ ทัศนียภาพ ดิน พืชพันธุ์ สัตว์	มีทรัพยากรน้อย เริ่มมีปัญหาสิ่งแวดล้อม ขยะ น้ำเสีย แต่ยังไม่มาก		X		
๔. ต้นทุนทางสังคม (Social capital)ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ความเชื่อใจ สามัคคีปรองดองของคนในชุมชน	มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจ จากทุกฝ่าย				X
๕. ต้นทุนมนุษย์ (Human capital)ทักษะความสามารถ ศักยภาพของคนในชุมชน เช่น ความเป็นผู้นำ ปรารถน์และภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่านิยม ทักษะการจัดการปัญหาต่างๆ	มีผู้ทรงภูมิความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งด้านเกษตร ด้านอุตสาหกรรม				X

ภาพที่ 2.9 ตัวอย่างการวิเคราะห์ต้นทุนชุมชน

หลักการวิเคราะห์ผล : คะแนน 3 และ 4 คือต้นทุนที่มีความพร้อมและศักยภาพสูง สามารถนำไปพัฒนาต่อยอด หรือนำไปใช้เพื่อการพัฒนาชุมชนได้ก่อน จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่า ต้นทุนที่มีความพร้อม มีศักยภาพสูงที่สุด (คะแนน 4) คือ

- ต้นทุนทางสังคม แสดงถึง ความสามัคคีของคนในชุมชน การมีน้ำใจช่วยเหลือกัน การจัดกิจกรรมหรือแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนจึงเป็นเรื่องไม่ยากนักสำหรับชุมชนนี้ สามารถการ



จัดกิจกรรมที่เป็นประจำสม่ำเสมอ เช่น การประชุมชุมชนประจำเดือน การจัดงานบุญ ประเพณี ประจำปี การจัดตั้งกลุ่มจิตอาสาเพื่อพัฒนาชุมชน เป็นต้น

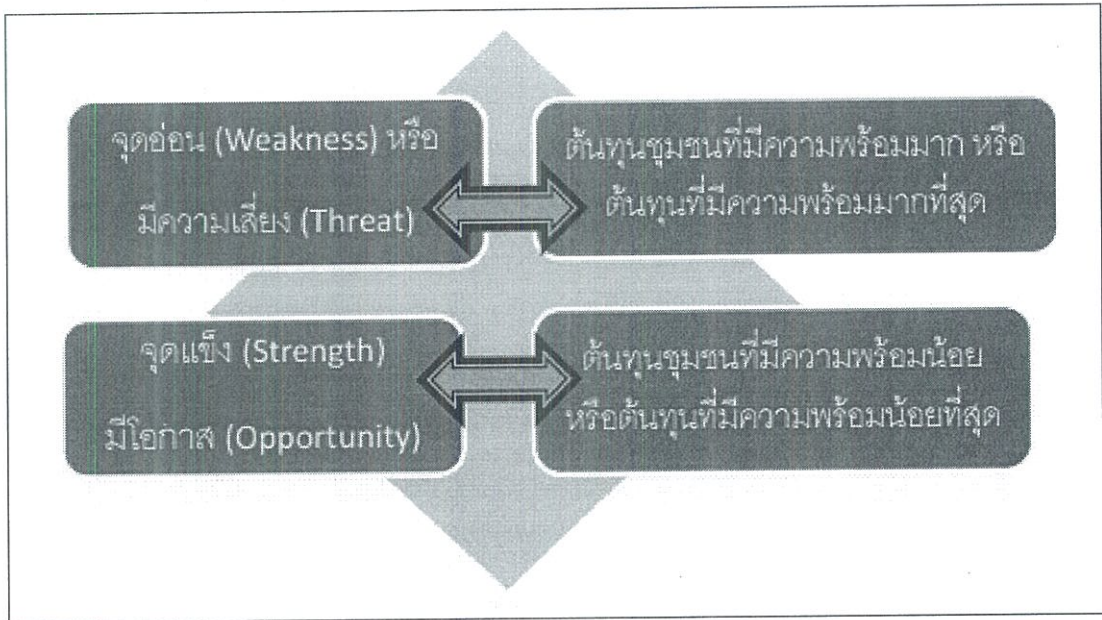
- ต้นทุนมนุษย์ แสดงถึงชุมชนที่มีผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านอยู่มาก ซึ่งสามารถนำความรู้ความเชี่ยวชาญมาทำให้เกิดประโยชน์ เช่น การจัดสอน อบรม เรื่องการเกษตรการจับตอกรมหลักสูตร ความปลอดภัยในการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม หรือการสอนอาชีพทางเลือกต่าง ๆ เป็นต้น

คะแนน 1 หรือ 2 คือต้นทุนที่มีความพร้อมน้อย ยังต้องการการพัฒนาปรับปรุง เพื่อให้สามารถเป็นต้นทุนที่เข้มแข็งสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากกว่านี้ จากตัวอย่าง ต้นทุนที่มีความพร้อมน้อยหรือน้อยที่สุด (คะแนน 1 หรือ 2) คือ

- ต้นทุนทางการเงิน ต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม และต้นทุนทางวัฒนธรรม (คะแนน 2) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชุมชนยังขาดความพร้อมในด้านต่างๆ เหล่านี้ ยังไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ อาจต้องระมัดระวังในการมีกิจกรรมที่จะเกี่ยวข้องกับต้นทุดังกล่าว ทั้งนี้ ชุมชนอาจพิจารณาเพิ่มเติมว่า ต้นทุนเหล่านี้สำคัญจำเป็นหรือมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือไม่ เป็นความสำคัญเร่งด่วนหรือไม่ มีผลกระทบต่อชุมชนและมีแนวโน้มเป็นปัญหาของชุมชนหรือไม่ เพื่อหาแนวทางสร้างความร่วมมือในการพัฒนาต่อไป

2.4.1.4 หลักการหาจุดร่วมระหว่าง การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของสถานศึกษา กับ ต้นทุนชุมชน SWOT Mapping with Community Capital

จุดอ่อนจุดแข็งของสถานศึกษาและต้นทุนความพร้อมของชุมชน สามารถเป็นส่วนเติมเต็มซึ่งกันและกันได้ดี ดังนั้นเมื่อทำการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง และวิเคราะห์ต้นทุนองค์กรแล้ว จึงควรนำมาหาจุดร่วมเพื่อผสานพลัง (Synergy) ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน โดยมีหลักการพื้นฐาน ดังภาพที่ 2.10



ภาพที่ 2.10 หลักการหาจุดร่วมระหว่าง การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของสถานศึกษากับต้นทุนชุมชน SWOT Mapping with Community Capital

ชุมชนที่มีปัจจัยต้นทุนความพร้อมสูง (คะแนน 3 หรือ 4) จะสามารถใช้เป็นต้นทุนในการพัฒนาชุมชนหรือพัฒนาโรงเรียนในข้อที่เป็นจุดอ่อนหรือความเสี่ยงของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

- ตัวอย่างการ Mapping หาจุดร่วมเพื่อเติมเต็มให้กับสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ SWOT พบว่า โรงเรียนมีจุดอ่อนในเรื่องการประชาสัมพันธ์เพื่อการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากผู้ปกครอง และผลการวิเคราะห์ต้นทุนชุมชน พบว่าต้นทุนทางสังคมมีความพร้อมและความเข้มแข็งมาก มีคณะกรรมการชุมชนที่มีการประชุมสม่ำเสมอ มีสื่อกระจายเสียงประจำหมู่บ้าน ทางโรงเรียนสามารถขอการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชนในการใช้สื่อกระจายเสียงของหมู่บ้านในการประชาสัมพันธ์ถึงผู้ปกครอง หรือร่วมเป็นสมาชิกในคณะกรรมการชุมชนเพื่อหาโอกาสประชาสัมพันธ์กิจกรรมกับชุมชนในวงกว้าง

หากเป็นต้นทุนที่มีความพร้อมน้อย(คะแนน 1 หรือ 2) ก็สามารถพิจารณาใช้จุดแข็งหรือโอกาสที่โรงเรียนมีมาช่วยพัฒนาปรับปรุงได้

- ตัวอย่างการ Mapping หาจุดร่วมเพื่อเติมเต็มให้กับชุมชน

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนชุมชน พบว่าต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนมีน้อย เริ่มมีปัญหาเรื่องการกำจัดขยะ ในขณะที่ ผล SWOT พบว่า โรงเรียนมีจุดแข็งด้านเทคโนโลยีและต้นแบบที่ดี โดยเฉพาะการจัดการขยะ น้ำเสีย ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถริเริ่มรณรงค์และให้ความรู้กับชุมชนในเรื่องการกำจัดขยะ



อีกหนึ่งตัวอย่าง คือ ต้นทุนชุมชนด้านการเงินมีความพร้อมน้อย ส่วนมากยังมีอาชีพรับจ้างรายได้ปานกลางถึงต่ำ ขณะที่โรงเรียน มีจุดแข็งที่มีบุคลากรครูที่มีศักยภาพสูง หลายด้าน ทางโรงเรียนอาจจัดสอนวิชาชีพเพื่อเป็นทางเลือกให้กับท้องถิ่น เป็นต้น

3. การวิเคราะห์บุคคลที่มีผลต่อความสำเร็จของกิจกรรมในชุมชนตามปัจจัยอำนาจที่มีในชุมชน (Power Actor Analysis)

ในการจัดการโครงการหรือกิจกรรมใด ๆ กระบวนการในการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีผลต่อความสำเร็จของกิจกรรมในชุมชน เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้เราสามารถบ่งชี้ และประเมินความพร้อมของสมาชิก เพื่อคัดสรรเข้าร่วมกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ หรือโครงการพัฒนาต่างๆ และสามารถมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

#### วิธีการใช้เครื่องมือ

เริ่มจากการระบุรายชื่อผู้มีอำนาจตามปัจจัยแต่ละด้านในชุมชนออกมา (สามารถระบุรายชื่อได้มากน้อยเท่าที่กิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ ต้องการ ) แล้วพิจารณาให้คะแนนทั้งด้านศักยภาพ ความพร้อม และด้านความสัมพันธ์กับโรงเรียน จากนั้นรวมคะแนนทั้งของรายบุคคล และคะแนนรวมของ บุคคลในกลุ่มผู้มีอำนาจแต่ละด้านซึ่งการใช้ตารางวิเคราะห์และให้คะแนนนี้จะทำให้สามารถระบุบุคคลที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นครอบคลุมทุกปัจจัยที่จะมีอิทธิพลต่อความสำเร็จ

#### การวิเคราะห์ผล:

1. คะแนนรวมรายบุคคล คือระดับความสามารถและความสัมพันธ์ที่ดีกับโรงเรียนของบุคคลผู้มีปัจจัยอำนาจในแต่ละด้าน โดยที่ผู้ได้คะแนนรวมรายบุคคลมากที่สุดในแต่ละกลุ่มปัจจัยอำนาจคือผู้ที่มีทั้งศักยภาพและโอกาสที่จะช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการใดๆ มากที่สุด และไล่คะแนนลงมาตามลำดับ (สามารถเลือกตามลำดับและคัดจำนวนได้ตามลักษณะของกิจกรรม) ซึ่งหากสามารถชักชวน โนมน้าวกลุ่มบุคคลนี้ให้มาเป็นสมาชิกและขับเคลื่อนโครงการหรือดำเนินกิจกรรมในชุมชนก็จะมีโอกาสที่จะสำเร็จสูง

2. คะแนนรวมรายกลุ่มปัจจัยอำนาจ คือคะแนนรวมทั้งหมดของบุคคลในแต่ละกลุ่ม บ่งบอกถึงความพร้อมและความแข็งแกร่งของปัจจัยอำนาจแต่ละด้าน จากตัวอย่างตามตาราง จะเห็นได้ว่าปัจจัยอำนาจจากความเชี่ยวชาญ (Expertise power) เป็นปัจจัยที่ได้คะแนนสูงที่สุด (23 คะแนน) แสดงถึงการมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถมากเหมาะแก่การถ่ายทอดและสร้างเสริมความรู้เหล่านั้นให้กระจายสู่ชุมชนในวงกว้าง

3. การจัดตั้งคณะทำงานและกำหนดบทบาทสมาชิกโดยใช้ตารางหน้าที่ราชี่ (RASI Chart)

เมื่อได้รายชื่อบุคคลผู้มีปัจจัยอำนาจด้านต่าง ๆ และสามารถเรียนเชิญโนมน้าวให้บุคคลเหล่านั้นเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนได้สำเร็จแล้ว สิ่งสำคัญลำดับ

ต่อมาคือ การจัดสรรมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับแต่ละท่านให้ได้ใช้ศักยภาพที่มีได้อย่างเต็มที่เพราะจะทำให้สมาชิกที่ได้รับมอบหมายเกิดความรับผิดชอบและความผูกพันกับกิจกรรมหรือโครงการที่จัดทำขึ้นจนกว่าโครงการจะสำเร็จลุล่วง

2.4.1.5 หลักการมอบหมายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบราซี (RASI) ที่สอดคล้องกับผู้มีปัจจัยอำนาจ Power Actor ดังภาพที่ 2.11

บทบาทหน้าที่รับผิดชอบราซี (RASI)	ผู้มีอำนาจตามปัจจัย (POWER ACTOR) ที่ควรได้รับมอบหมาย
<b>R - Responsible ผู้รับผิดชอบหลัก</b> คือผู้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ ดำเนินการงาน เป็นผู้รับผิดชอบต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าในส่วนนั้น <i>มักเป็นผู้มีความสามารถที่สอดคล้องกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หรือมีอำนาจตามปัจจัยที่จะได้รับความเชื่อถือหรือได้รับความร่วมมือเพื่อให้งานนั้นๆ สำเร็จลุล่วง</i>	ผู้มีอำนาจโดยความเชี่ยวชาญ ผู้มีอำนาจตามธรรมเนียมและค่านิยมชุมชน ผู้มีอำนาจโดยเป็นที่ยอมรับ ผู้มีอำนาจโดยอำนาจหน้าที่
<b>A - Approve ผู้อนุมัติ</b> คือผู้ได้รับมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการพิจารณาเห็นชอบในผลงาน ความคืบหน้าของงานในส่วนนั้นๆ สามารถตัดสินใจในกรณีที่มีอุปสรรคขัดข้อง หรือการตัดสินใจด้านงบประมาณต่างๆ <i>มักเป็นผู้มีอำนาจปัจจัยโดยหน้าที่หรือโดยความรู้ ความเชี่ยวชาญในงานนั้นๆ เพื่อสามารถพิจารณา ตัดสินใจในงานนั้นๆ ได้</i>	ผู้มีอำนาจโดยสถาบันหรือสมาคม ผู้มีอำนาจโดยอำนาจหน้าที่ ผู้มีอำนาจโดยความเชี่ยวชาญ
<b>S - Support ผู้ให้การสนับสนุน ร่วมปฏิบัติการ</b> คือผู้ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบหลัก (R) เป็นผู้ช่วยติดต่อประสานงาน ลงมือดำเนินงานส่วนย่อยต่างๆ เช่น ติดต่อประสานงาน ช่วยจัดกิจกรรม เป็นต้น <i>มักเป็นผู้มีกำลังทุนทรัพย์หรือทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ได้ หรือเป็นที่ได้รับการยอมรับ ชื่นชอบ สนับสนุน มีความสามารถหลากหลายมีเครือข่ายความร่วมมือที่ดี</i>	ผู้มีอำนาจตามธรรมเนียมและค่านิยมชุมชน ผู้มีอำนาจโดยความมั่งคั่ง ผู้มีอำนาจจากค่านิยมชมชอบ ผู้มีอำนาจโดยเป็นที่ยอมรับ

ภาพที่ 2.11 หลักการมอบหมายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบราซี (RASI)

การมอบหมายบทบาทหน้าที่ราซี เป็นเครื่องมือที่มักใช้ในการบริหารโครงการ โดยจะใช้ควบคู่ไปกับการวางแผนปฏิบัติกิจกรรม (Action Plan) เพื่อให้งานแต่ละส่วนมีผู้รับผิดชอบดำเนินการเป็นที่รับทราบเพื่อการติดตามประสานงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งช่วยลดความสับสนและความขัดแย้งในการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ การมอบหมายหน้าที่ต้องพิจารณาถึงปัจจัยอำนาจ (Power Actor) ของผู้เข้าร่วมด้วย โดยสามารถประยุกต์ใช้หลักการดังต่อไปนี้

ข้อพึงพิจารณาในการประยุกต์ใช้กลยุทธ์พัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน

กิจกรรมเพื่อพัฒนาและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนส่วนมากมักเป็นกิจกรรมที่ใช้จิตอาสา และเป็นความสัมพันธ์เชิงระนาบ ไม่มีใครมีอำนาจบังคับโดยหน้าที่ ดังนั้น จึงเป็นศาสตร์และศิลป์ของผู้บริหารที่จะกระตุ้น โน้มน้าว จูงใจ สมาชิกและผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการตามแผนจนบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้รูปแบบการดำเนินกิจกรรม ควรเป็นไปอย่างไม่เป็นทางการ เน้นการกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ และเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวมแต่จำเป็นต้องมีแผนงาน และการจัดการอย่างมีระบบ และควรกำหนดระยะเวลาของโครงการหรือกิจกรรมให้แน่นอน เพื่อให้สมาชิกในชุมชนจัดการและวางแผนได้ และเป็นช่วงเวลาที่ไม่ขัดต่อวิถีชุมชน เช่น ช่วงเวลาเก็บเกี่ยว กิจกรรมต้องจัดเวลาที่สมาชิกส่วนใหญ่สะดวกที่สำคัญคือ มีการสื่อสารสม่ำเสมอ ในรูปแบบที่เหมาะสม



สิ่งสำคัญคือ การติดตามผล แลกเปลี่ยน รายงานผลและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุง อยู่เสมอให้ Feedback กับสมาชิกในชุมชนบอกผลลัพธ์ของความคืบหน้า โดยการประชุมจัดกิจกรรม และสื่อสาร เพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในผลลัพธ์นั้นและเพื่อการรับข้อเสนอแนะปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

#### คำถามที่นำไปสู่ Action Learning

1. สถานศึกษาของท่าน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในเรื่องใดและความสัมพันธ์กับชุมชนในเรื่องใดที่ท่านคิดว่ายังไม่ดี และท่านคิดว่ามีความจำเป็นในการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. จากการวิเคราะห์ต้นทุนชุมชน (Community Capital Analysis) ท่านคิดว่าต้นทุนชุมชนด้านใดมีศักยภาพ และท่านคิดว่าจะสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชนได้อย่างไร
3. จากการวิเคราะห์ผู้มีอำนาจตามปัจจัย (Power Actor Analysis) ท่านคิดว่าผู้ใดมีอำนาจปัจจัยที่โดดเด่นน่าสนใจ และท่านจะนำผู้มีอำนาจนั้นมาใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนอย่างไร
4. ให้ท่านเขียน โครงการและแผนงานพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน โดยประยุกต์ใช้เครื่องมือที่ได้รับในบทเรียนนี้

#### KPIs

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถวางแผนกลยุทธ์การสร้างสัมพันธ์กับชุมชน โดยประยุกต์ใช้กรอบความคิดและเครื่องมือในหลักสูตร โดย ส่งแผนโครงการ ภายใน 2 เดือน หลังจากรับการอบรม
2. แผนโครงการที่นำส่งจะต้องได้รับผลประเมินระดับ ผ่าน
3. แผนโครงการที่ผ่านต้องนำไปสู่การปฏิบัติจริง โดยจะมี การติดตามความคืบหน้าและประเมินผล ตามกรอบเวลาและเป้าหมายที่วางไว้ เกณฑ์ความคืบหน้าต้องไม่น้อยกว่า 50% เทียบกับแผนงานที่วางไว้
4. ภายหลังกิจกรรม มีการวัดผลสำรวจความพึงพอใจของชุมชน โดยได้คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า กว่า 60%

แหล่งข้อมูล

โครงการสานพลังประชารัฐ

เว็บไซต์ทรูปลูกปัญญาตอทคอมเป็นเพียงผู้ให้บริการพื้นที่เผยแพร่ความรู้เพื่อประโยชน์ของสังคม ข้อความและรูปภาพที่ปรากฏในบทความเป็นการเผยแพร่โดย

#### 2.4.2 ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย

สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย โดยผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน หรือร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ และเผยแพร่สู่สาธารณชน

แนวคิด ทฤษฎี นวัตกรรมทางการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ (PHATCHAREE TAPSURIBUN) นวัตกรรม = นว (ใหม่) + อัตตา (ตนเอง) + กรรม (การกระทำ) “นวัตกรรม” หมายถึงความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยทำให้การทำงานนั้นได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม ทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและแรงงานได้ด้วย (อำนาจ เดชชัยศรี, 2544, น. 141)

นวัตกรรม (Innovation) มีรากศัพท์มาจาก Innovare ในภาษาลาตินแปลว่า ทำสิ่งใหม่ขึ้นมา ตามความหมายของนวัตกรรมในเชิงเศรษฐศาสตร์คือ การนำแนวคิดใหม่หรือใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วมาใช้ในรูปแบบใหม่ เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือก็คือการทำในสิ่งที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ โดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงต่างๆ (Change) ที่เกิดขึ้นรอบตัวเราให้กลายมาเป็นโอกาส และถ่ายทอดไปสู่แนวคิดใหม่ที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม แนวความคิดนี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 โดยจะเห็นได้จากแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ เช่น ผลงานของ Joseph Schumpeter ใน The Theory of economic Development, 1934 โดยจะเน้นไปที่การสร้างสรรค การวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี อันจะนำไปสู่การได้มาซึ่งนวัตกรรมทางเทคโนโลยี (Technological innovation) เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เป็นหลัก นวัตกรรมยังหมายถึงความสามารถในการเรียนรู้และนำไปปฏิบัติให้เกิดผลจริงได้อีกด้วย (พันธุ์อาจ ชัยรัตน์, 2547, น.1)

สวัสดิ์ ปุષปะาคม (2517, น. 211) ได้ความหมายของนวัตกรรม ว่าเป็นการทำให้ใหม่ขึ้นอีกครั้ง ซึ่งหมายถึง การปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ตลอดจนหน่วยงาน หรือองค์กรนั้นๆ นวัตกรรมไม่ใช้การขจัดหรือล้มล้างสิ่งเก่าให้หมดไป แต่เป็นการปรับปรุง ส่งเสริม เพิ่มเติมและพัฒนา

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2521, น. 14) ได้ให้ความหมายของ “นวัตกรรม” ไว้ว่าหมายถึง วิธีการปฏิบัติใหม่ๆ ที่แปลกไปจากเดิมโดยอาจจะได้มาจากการคิดค้นพบวิธีการใหม่ๆ ขึ้นมาปรับปรุงของเก่าให้เหมาะสมและสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ได้รับการทดลอง พัฒนาจนเชื่อถือได้แล้วว่าได้ผลดีในทางปฏิบัติ ทำให้ระบบก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จรรยา วงศ์สายัณห์ (2550, น. 37) ได้กล่าวถึงความหมายของนวัตกรรมไว้ว่า “แม้ในภาษาอังกฤษเอง ความหมายก็ต่างกันสองระดับ โดยทั่วไป นวัตกรรม หมายถึง ความพยายามใดๆ



จะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใดก็ตามที่เป็นไปเพื่อจะนำสิ่งใหม่ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิธีการเดิมที่ทำอยู่แล้ว กับอีกระดับหนึ่งซึ่งวงการศึกษาแห่งพฤติกรรม ได้พยายามศึกษาถึงที่มา ลักษณะ กรรมวิธี และผลกระทบที่มีอยู่ต่อกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง คำว่า นวัตกรรม มักจะหมายถึงสิ่งที่ได้นำความเปลี่ยนแปลงใหม่เข้ามาใช้ได้ผลสำเร็จและแผ่กว้างออกไป จนหลายเป็นการปฏิบัติอย่างธรรมดาสามัญ

#### 2.4.2.1 นวัตกรรม แบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 มีการประดิษฐ์คิดค้น (Innovation) หรือเป็นการปรับปรุงแต่งของเก่าให้เหมาะสมกับกาลสมัย

ระยะที่ 2 พัฒนาการ (Development) มีการทดลองในแหล่งทดลองจัดทำอยู่ในลักษณะของโครงการทดลองปฏิบัติก่อน (Pilot Project)

ระยะที่ 3 การนำไปปฏิบัติในสถานการณ์ทั่วไป ซึ่งจัดว่าเป็นนวัตกรรมขั้นสมบูรณ์

#### 2.4.2.2 ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษา

นวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovation) หมายถึง นวัตกรรมที่จะช่วยให้การศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจในการเรียนด้วยนวัตกรรมการศึกษา และประหยัดเวลาในการเรียนได้อีกด้วย ในปัจจุบันมีการใช้นวัตกรรมศึกษามากมายหลายอย่าง ซึ่งมีทั้งนวัตกรรมที่ใช้กันอย่างแพร่หลายแล้ว และประเภทที่กำลังเผยแพร่ เช่น การเรียนการสอนที่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้แผ่นวีดิทัศน์เชิงโต้ตอบ สื่อหลายมิติ และอินเทอร์เน็ต เหล่านี้เป็นต้น (วารสารออนไลน์ บรรณปัญญา, htm) RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วรวิทย์ นิเทศศิลป์ (2551, น. 257) ให้ความสำคัญของนวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง การนำเอาสิ่งใหม่ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ก็ตาม เข้ามาใช้ในระบบการศึกษา เพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ระบบจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วเกิดแรงจูงใจในการเรียน และยังช่วยให้ประหยัดเวลาในการเรียน เช่น การเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้วีดิทัศน์เชิงโต้ตอบ (Interactive Video) สื่อหลายมิติ (Hypermedia) และอินเทอร์เน็ต เหล่านี้เป็นต้น

#### 2.4.2.3 แนวคิด ทฤษฎี ของนวัตกรรม

ทฤษฎี Schumpeter's theory of innovation

Schumpeter ได้กล่าวว่าผู้ประกอบการต่างก็หาทางใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในกระบวนการผลิตสินค้า บริการหรือนวัตกรรมที่เป็นสินค้าใหม่ เพื่อสร้างประโยชน์เชิงธุรกิจให้กับองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากนวัตกรรมนั้นสามารถทำให้องค์กรมีกำไรจากการเป็นผู้ผูกขาด (Monopoly profit) ได้เปรียบในการแข่งขัน แต่ก็ยังมีนักลงทุนบางคนที่พยายามจะลอกเลียนแบบ

เทคโนโลยีของผู้อื่น หรือดัดแปลงพัฒนาต่อยอดก็ทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ตลอดเวลาเช่นกัน เกิดเป็นวงจรเช่นนี้เรื่อยไป จนกระทั่งถึงจุดที่ความสามารถในการผูกขาดหมดไป ณ จุดนี้สิ่งต่าง ๆ จะวนกลับมาเป็นวัฏจักร เพื่อหนีการลอกเลียนแบบผู้ประกอบการเดิมหรือคนที่มองหานวัตกรรมใหม่ๆ จะทำให้เกิดรูปแบบการแข่งขันใหม่ๆ จากการคิดค้นนวัตกรรมต่าง ๆ Schumpeter เรียกว่าเป็น การทำลายที่สร้างสรรค์ (creative destruction) เมื่อมีการคิดสิ่งใหม่ๆ ทำลายสิ่งที่มีอยู่เดิม โดยทั้งหมดนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างกำไรเพิ่มขึ้นให้กับองค์กร การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันด้วยกลยุทธ์นวัตกรรม(Strategic Advantages through Innovation)

#### 2.4.2.4 ประเภทของนวัตกรรม เขาได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ('4Ps' of innovation)

ดังนี้

- 1) Product innovation: การเปลี่ยนแปลงใน “ผลิตภัณฑ์หรือบริการ” ขององค์กร เช่น การให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รุ่นใหม่ดู ทวี ได้ หรือ Chat กับเพื่อนได้ตลอดเวลา
- 2) Process innovation: การเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตหรือกระบวนการนำนวัตกรรมสู่ตลาด เช่น Nomia ย้ายฐานการผลิตไปที่จีน หรือการเพิ่มนวัตกรรม PDA สามารถโทรศัพท์ได้
- 3) Position innovation: การเปลี่ยนตำแหน่งนวัตกรรมสินค้าหรือบริการที่เคยออกสู่ตลาดมาแล้วให้รับรู้ใหม่ เช่น Orange เคยถูกมองในตำแหน่ง Global Brand เป็น Premium Service แต่ถูกเปลี่ยนมาเป็น ทรูมูฟ ซึ่งถูก Repositioning ให้ไปอยู่ตำแหน่ง Lifestyles ครองใจคนเมืองรุ่นใหม่อย่างประสบความสำเร็จ
- 4) Paradigm innovation : การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์นวัตกรรมองค์กรให้เปลี่ยนแปลงกรอบความคิด (Change in Mental Model) เช่น เดิมเชื่อว่าการผลิตรถยนต์ด้วยมือจะมีความปราณีต ทั้งยังมีราคาแพง ผู้มีฐานะร่ำรวยเท่านั้นที่สามารถมีไว้ครอบครองได้ แต่ต่อมากการผลิตจำนวนมากแบบ mass production ที่มีราคาที่เหมาะสม สามารถควบคุมคุณภาพรถยนต์ให้มีสมรรถนะคงที่เท่ากันได้ดีกว่า หรือแม้กระทั่งเราเชื่อว่าการเก็บเงินค่า AC กับประชาชนแบบกินเปล่า เป็นเรื่องที่ดีกับองค์กรแต่เมื่อมีการให้เก็บแบบ IC ตามการใช้งานจริง ทั้งยุติธรรมกับประชาชนแล้วยังทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นด้วยอีก เป็นต้น

2.4.2.5 ทฤษฎี แบบผ่าเหล่าผ่ากอ หรือ theory of disruptive innovation ของ Prof. Clayton Christensen

แนวคิดนี้มีต้นกำเนิดมาจากงานเขียนของศาสตราจารย์ เคลย์ตัน คริสเตนเซน (Clayton Christensen) แห่ง มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ในหนังสือด้านการจัดการชื่อดังที่ชื่อว่า The Innovator's Dilemma ที่ตีพิมพ์ออกมาในปี 1997 ปัญหา หลัก คือ องค์กรธุรกิจชั้นนำ จะมีการใช้แนวคิดของการบริหารจัดการที่ดีเยี่ยมและมีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ แต่กลายมาเป็นปัจจัยใน



ความล้มเหลวขององค์กร เพราะเป็นสิ่งที่องค์กรทั้งหลาย “ยึดติด” เป็นแนวทางหลักในการดำเนินกิจการ เช่นการยึดติดในกลุ่มลูกค้าเดิมที่สร้างรายได้ให้กับบริษัท จะเป็น การยึดติด ในตัวสินค้าและบริการตัวใดตัวหนึ่งที่ทำเงินมหาศาลให้กับบริษัท ได้กลายเป็นโอกาสทางธุรกิจที่สำคัญสำหรับองค์กรใหม่ๆ หรือ บริษัทขนาดเล็ก ที่สามารถคิดค้นสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมแปลกใหม่ ที่เรียกว่า “Disruptive Innovation” เข้าแข่งขันกับผู้นำตลาดได้ Disruptive Innovation เป็น กระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอันสร้างความเติบโตให้กับองค์กรธุรกิจ อย่างยั่งยืน โดยอาศัยการใช้ นวัตกรรมและการสร้างความแตกต่างจากผู้นำตลาดไม่ว่าจะเป็น เรื่องเทคโนโลยี หรือ การตลาด

ทฤษฎีแบบผ่าเหล่าผ่ากอ เป็นนวัตกรรมเทคโนโลยีสินค้าหรือบริการ ที่สามารถที่จะล้มล้างเทคโนโลยี สินค้าหรือบริการที่มีอยู่เดิมในตลาด แนวคิดของ Disruptive Innovation แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ – Lower-end Disruption Innovation และ- New-market Disruption Innovation

1. “Low-end Disruption” เป็นการเปลี่ยนแปลงตลาดที่มีอยู่แล้ว โดยการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานง่ายกว่าเดิม (Simpler) ราคาที่ถูกลงกว่าเดิม (Cheaper) แต่อาจจะมี ความสามารถหรือคุณภาพที่ลดลง (Inferior Quality) เมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์เดิม ค่อยๆพัฒนาสินค้า ให้ดีขึ้นทีละชนิดและขายราคาเพิ่มอีกนิด จนส่วนแบ่งการตลาดเติบโตเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ใน ที่สุดแล้ว บริษัทที่ใช้ Disruptive Innovation ก็จะสามารถพัฒนาสินค้าให้เข้ากับความต้องการของลูกค้า ระดับสูงเหล่านี้จน สามารถ จนค่อยๆเบียดแย่งเอาส่วนแบ่งการตลาดจนเอาชนะผู้นำตลาดได้

2. “New-market Disruption” เป็นการนำเสนอเทคโนโลยีใหม่ หรือ ผลิตภัณฑ์ที่ ดีกว่าที่มีอยู่ในตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการที่ยังไม่มีคู่แข่งรายใดตอบสนอง

#### 2.4.2.6 ทฤษฎี the chasm หรือ “หุบเหวแห่งการดับของนวัตกรรม”

G.A. Moor (1995, p. 19) เจ้าของทฤษฎี The Chasm หรือทฤษฎี “หุบเหวแห่งการดับของนวัตกรรม” มัวร์ ได้ให้ความสำคัญต่อการยอมรับนวัตกรรมในกลุ่ม Early Adopters อย่างมากที่สุด และกลุ่มนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งว่านวัตกรรมนั้นจะมีอยู่หรือดับไปในสังคม มัวร์ จึงเปรียบเทียบว่าในคนกลุ่มนี้จะมี “หุบเหว” ซึ่งคอยดักนวัตกรรมใดๆ ที่จะอยู่หรือดับไป และนวัตกรรมใด ๆ จะมี ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง Early Adopter กับผู้ผลิตจนกว่านวัตกรรมนั้นๆ จะตรงกับอุปสงค์ในสังคมจน เกิดการยอมรับในที่สุดหากนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใดผ่านหุบเหวนี้ไปได้ นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีนั้นๆ จะเกิดการยอมรับ และเกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ในสังคมอย่างท่วมท้นเรียกว่าเป็น ช่วง Take off ทะยานขึ้นสู่ฟ้า ของธุรกิจ ซึ่งจะทำกำไรได้สูงสุด นักลงทุนธุรกิจเทคโนโลยี โทรคมนาคมก็คงมองหาโอกาสในการลงทุนธุรกิจเทคโนโลยีในสังคม ณ ช่วงเวลานี้ เพราะในการลงทุนด้านธุรกิจเทคโนโลยีโทรคมนาคม ในช่วงเวลาที่เทคโนโลยีเข้าสู่กลุ่ม Innovators เป็นช่วงที่เกิดของธุรกิจ นอกจากต้องลงทุนวิจัยพัฒนาสูงแล้ว ยังมีปัญหาเรื่องมีผู้ซื้ออย่างน้อยอยู่ ดังนั้น Economy of scale ยังทำให้ราคาต่อหน่วยแพงอยู่ ถึงแม้หากเข้าลงทุนธุรกิจในช่วงเวลาที่เทคโนโลยี

เข้าสู่กลุ่ม Early Adaptors นั้น เป็นช่วงเวลาที่ยุทธกิจมีความเสี่ยงมากที่สุดว่าจะมีอยู่หรือดับไป และต้องลงทุนทำตลาดสูงที่สุด ดังนั้นนักลงทุนที่หัวธุรกิจจริง ๆ มักเข้ามาลงทุนธุรกิจเทคโนโลยีที่ข้ามหุบเหวการยอมรับของกลุ่ม Early Adaptors แล้วเพราะตลาดเกิดความต้องการมหาศาล Demand Growth

#### 2.4.2.7 ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation Theory (DOI)

การที่สังคมมนุษย์จะมีใช้เทคโนโลยีหนึ่งเทคโนโลยีใดในสังคมได้ต้องผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ประดิษฐ์ และผู้ใช้ในสังคม (Interactive between Innovator and User) กลับไปกลับมาหลายครั้งจนเกิด “การยอมรับ” หรือที่เรียกว่า Technology Adoption กระบวนการนี้เป็นสิ่งที่นักวิจัยและนักการตลาดด้านการยอมรับเทคโนโลยีของสังคมให้ความสนใจเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีการแพร่กระจายทางเทคโนโลยีที่ยอมรับมากที่สุดในโลกของ Everett Roger ที่เรียกว่าทฤษฎี Diffusion of Innovation หรือ DOI ได้ทำการ Break down สังคมให้เห็นกระบวนการยอมรับเทคโนโลยีของมนุษย์ในสังคมเป็นอย่างไร นิยมใช้ประกอบการวางแผนกลยุทธ์การนำเทคโนโลยีมาทำตลาด

แนวความคิดทฤษฎีของ Roger ได้แบ่งกลุ่มคนในสังคมที่จะยอมรับการแพร่กระจายทางเทคโนโลยีไว้ดังนี้

Inventor คือ คนกลุ่มแรกในสังคม ที่นอกจากเป็นทั้งผู้ประดิษฐ์คิดค้นแล้วยังรวมไปจนถึงผู้ใช้งานที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี และชอบติดตามเทคโนโลยีอยู่เสมอนั่นเอง

Early Adopters เป็นกลุ่มที่ชอบลองอะไรใหม่ๆ และค่อนข้างมีฐานะ อาจเป็นนักวิชาการหรือคนดังในสังคม

Early Majority กลุ่มนี้จะตัดสินใจได้ต้องคิดหลายรอบแต่ต้องใช้งานได้ง่าย และมีประโยชน์การตัดสินใจเลือกนวัตกรรมของกลุ่มนี้มักดูจากการตัดสินใจของสองกลุ่มแรก

Late Majority กลุ่มนี้กว่าจะมีการใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมอาจจะเริ่มตกรุ่นไปแล้ว และมีความจำเป็นต้องการใช้งานจริง ๆ จึงจะใช้ ในความคิดของผู้เขียนคิดว่า นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใดเข้าถึงการยอมรับของคนกลุ่มนี้ได้ถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว

Laggard เป็นกลุ่มที่มีการใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเมื่อตกรุ่นไปแล้ว และเป็นกลุ่มสุดท้ายในสังคม กลุ่มนี้จะเลือกซื้อโดยสอบถามข้อมูลจากคนรอบข้างโดยเฉพาะคุณพ่อกับคุณตาของคนในสังคมกลุ่มก่อนๆ

Roger ได้สร้าง S-curve เพื่ออธิบาย กระบวนการแพร่กระจายของเทคโนโลยีในสังคมเป็นขั้นเป็นตอนเพื่อที่จะสามารถคาดการณ์ว่าช่วงเวลาใดสังคมจะเกิดการยอมรับเทคโนโลยีช่วงเวลาใดเทคโนโลยีนั้นจะหมดความต้องการดังนี้ S-Curve of Technology อธิบายปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของเทคโนโลยีไว้ 3 สถานะคือ



สถานะที่ 1 (Birth) เป็นช่วงเวลาของการประดิษฐ์คิดค้นจนประสบความสำเร็จออกมา และเริ่มทดสอบวางตลาด

สถานะที่ 2 (Take off) เป็นช่วงเวลาที่เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมีการปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคมให้รับรู้ว่ามีเทคโนโลยีนี้แล้ว และสังคมเรียนรู้ถึงเทคโนโลยีนี้ไปจนถึงการได้รับความนิยมนจากคนในสังคม เกิดเป็นธุรกิจนวัตกรรมรุ่งเรืองอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีมีการพัฒนาประสิทธิภาพได้สูงขึ้นเรื่อยๆอย่างรวดเร็ว และพร้อมกับการเติบโตของจำนวนผู้ใช้ เป็นช่วงเวลาที่เหมาะกับการทำธุรกิจที่สุด และทุกคนอยากทำธุรกิจในช่วงเวลานี้ และแน่นอนที่สุดผู้ที่มีนวัตกรรมใหม่ ควรจะเข้าสู่ตลาดในช่วงนี้

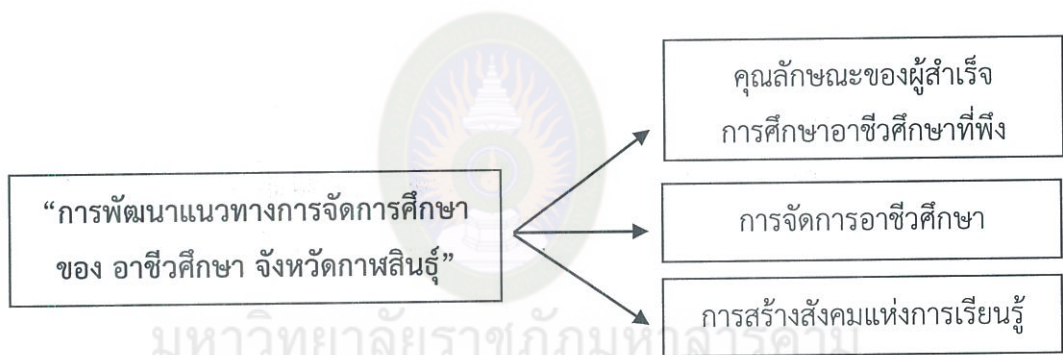
สถานะที่ 3 (Mature) เป็นช่วงเวลาที่เทคโนโลยีอิมิตัว ประสิทธิภาพการพัฒนาของเทคโนโลยีนั้นถึงขีดสุดของทรัพยากรที่ใช้ผลิตไม่สามารถพัฒนาต่อไปได้แล้ว ประสิทธิภาพของเทคโนโลยีจะมีใช้ครั้งที่ โดยไม่สามารถพัฒนาต่อไปได้จนกว่าจะมีเทคโนโลยีใหม่มาทดแทน และเทคโนโลยีนี้ก็หายไจากสังคม

ทฤษฎีของ Roger นั้นมีการนำมาวิจัย และเกิดเป็นทฤษฎีต่อยอดโดย G.A. Moor เป็นทฤษฎี The Chasm อันโด่งดังของ G.A. Moore (1995, P 19,) หรือทฤษฎี “หุบเหวแห่งการดับของนวัตกรรม” เป็นทฤษฎีที่ไม่มีวิศวกรการตลาดคนใดในโลกไม่รู้จัก โดยอธิบายให้เห็นภาพดังรูปที่ 3 นี้

ทฤษฎีของ โรเจอร์ นั้น การเริ่มยอมรับนวัตกรรมจะเกิดขึ้น (Birth) เมื่อหลังจากผ่านสถานะแรกหรือผ่านคนกลุ่มแรก (Innovators) หรือคือการได้รับการยอมรับจากนักประดิษฐ์นวัตกรรมหรือผู้ชอบติดตามเทคโนโลยีใหม่จำนวนหนึ่ง ทดสอบทดลองจนสิ้นสงสัยและยอมรับเทคโนโลยีนั้นแล้ว ถัดไปก็จะเกิดการยอมรับของกลุ่ม Early Adopters และ Early Majority ได้ง่ายขึ้น แต่ มาร์ว ได้ให้ความสำคัญต่อการยอมรับนวัตกรรมในกลุ่ม Early Adopters อย่างมากที่สุด และกลุ่มนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งว่านวัตกรรมนั้นจะมีอยู่หรือดับไปในสังคม มาร์ว จึงเปรียบว่าในคนกลุ่มนี้จะมี “หุบเหว” ซึ่งคอยดักนวัตกรรมใด ๆ ที่จะอยู่หรือดับไป และนวัตกรรมใด ๆ จะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง Early Adopter กับผู้ผลิตจนกว่านวัตกรรมนั้น ๆ จะตรงกับอุปสงค์ในสังคมจนเกิดการยอมรับในที่สุดหากนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีโทรคมนาคมใดผ่านหุบเหวนี้ไปได้ นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีนั้น ๆ จะเกิดการยอมรับ และเกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ในสังคมอย่างท่วมท้นเรียกว่าเป็นช่วง Take off ทะยานขึ้นสู่ฟ้าของธุรกิจ ซึ่งจะทำกำไรได้สูงสุด นักลงทุนธุรกิจเทคโนโลยีโทรคมนาคมก็คงมองหาโอกาสในการลงทุนธุรกิจเทคโนโลยีในสังคม ณ ช่วงเวลานี้ เพราะในการลงทุนด้านธุรกิจเทคโนโลยีโทรคมนาคม ในช่วงเวลาที่เทคโนโลยีเข้าสู่กลุ่ม Innovators เป็นช่วงที่เกิดของธุรกิจ นอกจากต้องลงทุนวิจัยพัฒนาสูงแล้ว ยังมีปัญหาเรื่องมีผู้ซื้ออย่างน้อยอยู่ ดังนั้น Economy of scale ยังทำให้ราคาต่อหน่วยแพงอยู่ ถึงแม้หากเข้าลงทุนธุรกิจในช่วงเวลาที่เทคโนโลยีเข้าสู่กลุ่ม Early Adaptors นั้น เป็นช่วงเวลาที่ธุรกิจมีความเสี่ยงมากที่สุดว่าจะมีอยู่หรือดับไป และต้องลงทุนทำตลาด

สูงที่สุด ดังนั้นนักลงทุนที่หัวธุรกิจจริง ๆ มักเข้ามาลงทุนธุรกิจเทคโนโลยีที่ข้ามหุบเหวการยอมรับของกลุ่ม Early Adaptors แล้วเพราะตลาดเกิดความต้องการมหาศาล Demand Growth

สรุปผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของอนาคตภาพการจัดการศึกษา ในทศวรรษหน้า สถาบันการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากองค์ประกอบที่มีความถี่ที่สอดคล้องกันของแหล่งข้อมูลตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป ได้องค์ประกอบของ อนาคตภาพการจัดการศึกษา ในทศวรรษหน้า สถาบันการอาชีวศึกษา ที่จะนำไปใช้เป็นตัวแปรในการวิจัย อนาคตภาพการจัดการศึกษา ในทศวรรษหน้า สถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2) องค์ประกอบด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา 3) องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา 4) องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ และ 5) องค์ประกอบด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัยซึ่งแสดงได้ดังภาพที่ 2.12 ดังนี้



ภาพที่ 2.12 สรุปองค์ประกอบการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์

การจัดการอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษา ให้มีความรู้ มีทักษะและการประยุกต์ใช้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ การศึกษา และมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยประเด็นการประเมินดังนี้

#### 1. ด้านความรู้

ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ตามหลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องข้อกับสาขาวิชาที่เรียน หรือทำงาน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎี และหรือข้อเท็จจริง เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา



## 2. ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้

ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทักษะวิชาชีพและทักษะชีวิตเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีสุขภาวะที่ดี

## 3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะ และมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

### มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา

สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา และ จำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบริหารจัดการ ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของ หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

#### 1. ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา

สถานศึกษาใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สถานประกอบการ ตลาดแรงงาน มีการปรับปรุงรายวิชาเดิม หรือกำหนดรายวิชาใหม่ หรือกลุ่มวิชาเพิ่มเติม ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงาน โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

#### 2. ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาและมีจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อเป็นผู้พร้อมทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมและความเข้มแข็ง ทางวิชาการแลวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตอบสนองความต้องการ ของผู้เรียนทั้งวัยเรียนและวัยทำงานตามหลักสูตร มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา ตามระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนของแต่ละหลักสูตรส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ดูแลให้ครูจัดการเรียน การสอนรายวิชาให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์

#### 2.3.3 ด้านการบริหารจัดการ

สถานศึกษาบริหารจัดการบุคลากร สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน ศูนย์วิทยบริการ สื่อ แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ครุภัณฑ์ และงบประมาณ ของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ

### 2.3.4 ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

สถานศึกษามีความสำเร็จในการดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามนโยบายสำคัญที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามอบหมาย โดยความร่วมมือ ของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน รวมทั้งการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนจาก ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

### 2.3.5 ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

สถานศึกษามีการสร้างความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศในการจัดการศึกษา การจัดทรัพยากรทางการศึกษา กระบวนการเรียนรู้ การบริการทางวิชาการและวิชาชีพ โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาผู้เรียนและคนในชุมชนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

### 2.3.6 ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย

สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย โดยผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน หรือร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ และเผยแพร่สู่สาธารณชน

## 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### 2.5.1 การวิจัยในประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลโรงเรียนเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ดวงนภา มกรานุรักษ์ (2554, น. 211-212) ได้ศึกษาเรื่องอนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554-2564) ด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR ผลการวิจัยสรุปว่าการอาชีวศึกษาไทยภายในอีก 10 ปี ข้างหน้าจะต้องเผชิญกับแนวโน้มสำคัญมากมายไม่ว่าจะเป็นกระแสโลกภิวัตน์ การแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ และการค้าเสรี (Free Trade Area) ที่สำคัญอย่างยิ่ง ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ที่จะเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2015 นี้ โดยจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีในประเทศสมาชิก ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องมีการเตรียมคนให้พร้อมด้วยการอาชีวศึกษา ซึ่งค่านิยมในการเรียนอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้า จะสูงขึ้นได้จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน รัฐบาล สถานประกอบการที่ต้องร่วมมือกัน สร้างและผลักดันให้เกิดค่านิยมการเรียนสายอาชีพ มีการนำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีของการอาชีวศึกษา รัฐบาลยกระดับและให้เงินเดือน แก่ปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในการอาชีพ สังคมต้องให้เกียรติในทุกอาชีพที่สุจริต ประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์เด็กเรียนอาชีวศึกษา คือ เด็กเก่งการทำงาน



เก่งกาจปฏิบัติ เก่งฝีมืออาชีพ เด็กเรียนอาชีวศึกษาคือ มีรายได้ระหว่างเรียน เด็กเรียนอาชีวศึกษาต้อง รู้จริง ทำจริง ทำได้ และเข้าใจจริง

จำเนียร พลหาญ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม พ.ศ. 2565 พบว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีศักยภาพสูงเพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างพลังปัญญาของแผ่นดินให้สอดคล้องกับ ทิศทางการเปลี่ยนแปลงในอนาคตของประเทศ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและเสนอภาพอนาคตการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม พ.ศ. 2565 ตามกรอบแนวคิดการวิจัย 10 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดโครงสร้างการบริหาร 2) ด้านการจัดการด้านบุคลากร 3) ด้านการจัดการด้านเทคโนโลยี 4) ด้านการวิจัย และงานสร้างสรรค์ 5) ด้านการผลิตบัณฑิต 6) ด้านการผลิตและการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 7) ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ 8) ด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม 9) ด้านการส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริ และ 10) ด้านการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาเพื่อความเข้มแข็งของท้องถิ่น วิธีการศึกษาสภาพปัจจุบันใช้การวิเคราะห์เอกสารและสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 201 คน การศึกษาอนาคตภาพใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futur Research) โดยการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 22 คนจำนวน 3 รอบและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกและแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มัธยฐาน ฐานนิยมและพิสัยระหว่างควอร์ไทล์

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคมทั้ง 10 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม มีระดับการปฏิบัติในระดับมากนอกนั้น มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง ผลการพัฒนอนาคตภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม พ.ศ. 2565 ได้ภาพอนาคต 4 ภาพ โดยภาพอนาคตที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้มากที่สุด คือภาพอนาคตที่ 1 ที่คาดว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มนี้จะเพิ่มมากขึ้นเพราะในอนาคตจะเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อม ในทุกด้านตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบภายใต้อัตลักษณ์ที่โดดเด่น ส่งผลให้มหาวิทยาลัยราชภัฏในอนาคตจะมีการร่วมมือเป็นเครือข่ายการทำงานกับทุกภาคส่วนทั้งภายในและต่างประเทศแบบพหุภาคีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ด้านการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม จะมีการคัดสรรคณาจารย์ที่มีคุณภาพเข้ามาทำงาน เพื่อรองรับหลักสูตรที่เปิดสอนและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายในอนาคต

สุพจน์ จันทราช (2541) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนประกอบอาชีพศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาในเขตการศึกษา 3 โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชน 186 คนผลการวิจัยพบว่าระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิต่างกันปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สมศรี หวังดี (2541) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนเอกชนจำนวน 234 คนผลการวิจัยพบว่าปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีโดยภาพรวมและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลางครูที่มีวุฒิต่างกันมีปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมและแต่ละองค์ประกอบไม่แตกต่างกันและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมและแต่ละองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

บรรเลง ศรีนิล และคณะ (2548, น. 150-151) ได้ศึกษาเส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี สรุปเป็นภาพรวมไว้ว่า

1. ความพร้อมในการสนับสนุนด้านกฎหมายยังมีข้อจำกัด
2. ทิศทางและเป้าหมายการพัฒนากำลังคนโดยรวมไม่ชัดเจน
3. มีการขยายสถานศึกษาเร็วเกินไปทำให้ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐไม่เพียงพอ
4. ครู-อาจารย์บางสาขามีจำนวนน้อยต้องรับภาระงานสอนมากแต่บางสาขามีจำนวนมากเกินความต้องการ
5. คุณภาพครูไม่สอดคล้องกับภารกิจ
6. อัตราการเข้าออกของครู-อาจารย์ค่อนข้างสูงโดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชน
7. การพัฒนาครู-อาจารย์ยังขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
8. อัตรากำลังบุคลากรสายสนับสนุนการสอนยังขาดแคลน
9. ไม่สามารถเปิดหลักสูตรใหม่ที่เป็นความต้องการได้อย่างทันท่วงที
10. ผู้เรียนส่วนหนึ่งมีพื้นฐานความรู้ต่ำ
11. ผู้สมัครเข้าศึกษาต่อมีแนวโน้มลดลง
12. เครื่องมือเครื่องจักรอุปกรณ์เก่าล้าสมัยเสื่อมคุณภาพ



13. อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนขาดแคลน
  14. มีงบประมาณวัสดุฝึกไม่เพียงพอส่งผลกระทบต่อการเรียนการฝึกทักษะ
  15. ความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอนยังมีจำกัด
  16. การระดมทรัพยากรการศึกษาจากภาคส่วนต่างๆไม่จริงจังและต่อเนื่อง
  17. การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษายังมีจำกัด และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
  18. ผู้จบอาชีวศึกษามีความรู้และทักษะรวมทั้งคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานยังไม่ สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ
  19. อัตราผู้จบอาชีวศึกษาที่ออกไปทำงานยังไม่สอดคล้องกับเป้าหมายในการผลิตและการ มุ่งงานทำเท่าที่ควร
  20. หน่วยงานที่รับบุคลากรเข้าทำงานจะเน้นวุฒิบัตรมากกว่าที่จะคำนึงถึงสมรรถนะใน การปฏิบัติงานจริง
  21. ผลการวิจัยด้านการสนับสนุนการพัฒนาระบบการอาชีวศึกษายังมีน้อย
  22. สถานศึกษาบางแห่งยังไม่ตระหนักในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
  23. ระบบรองรับการกำหนดมาตรฐานของชาติเกี่ยวกับอาชีพและวิชาชีพยังไม่ชัดเจน
- สุรศักดิ์ สุทธิศรี (2550) ได้ทำการศึกษา การบริหารตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า
1. การบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดฉะเชิงเทราโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากยกเว้นด้านหลักสูตรและกระบวนการ การเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง
  2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดฉะเชิงเทราโดยรวมและรายด้านจำแนกตามระดับ การศึกษาไม่แตกต่างกัน
  3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดฉะเชิงเทราโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

### 2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลมีผู้ทำวิจัยไว้ดังนี้

Schuster (2012, pp. 277-A) ได้ทำการศึกษากระบวนการวางแผนระยะยาวในโรงเรียน ประจำท้องถิ่นของอาร์ดิโอซีเซซิคาโกเป็นการศึกษาว่ามีปัญหาอะไรในการวางแผนผลการวิจัยพบว่า การวางแผนจะได้ผลก็ต่อเมื่อเวลาได้ถูกใช้ไปตามแผนจริงคณะผู้วางแผนเลือกแผนอย่างระมัดระวังมีที่

ปรึกษาดำเนินตามขั้นตอนตามกระบวนการวางแผนและเมื่อภาวะผู้นำใช้อย่างถูกต้องผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรมีสำนักรงานการบริหารบุคคลเกี่ยวกับการวางแผนในโรงเรียน

Hawley (2014) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการปรับปรุงหรือพัฒนาโรงเรียนได้พบว่าตัวบ่งชี้ที่สำคัญและคนส่วนใหญ่จะต้องนึกถึงก็คือผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในโรงเรียนนั้นและแนวทางที่จะเสริมสร้างให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในโรงเรียนดีขึ้นนั้นน่าจะเป็นเพราะ องค์ประกอบ 4 ประการคือ 1) ครูดีนักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนที่ดีและเสริมโอกาสให้ได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ 2) สื่อดีนักเรียนมีสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนและครูมีสื่อที่ใช้ประกอบการสอนที่ดี 3) ผู้ปกครองช่วยนักเรียนได้รับความช่วยเหลือแนะนำจากพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีความสามารถและมีความตั้งใจที่จะแนะนำสั่งสอนเด็กในปกครองของตน 4) บรรยากาศในห้องเรียนดีนักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เหมาะสม

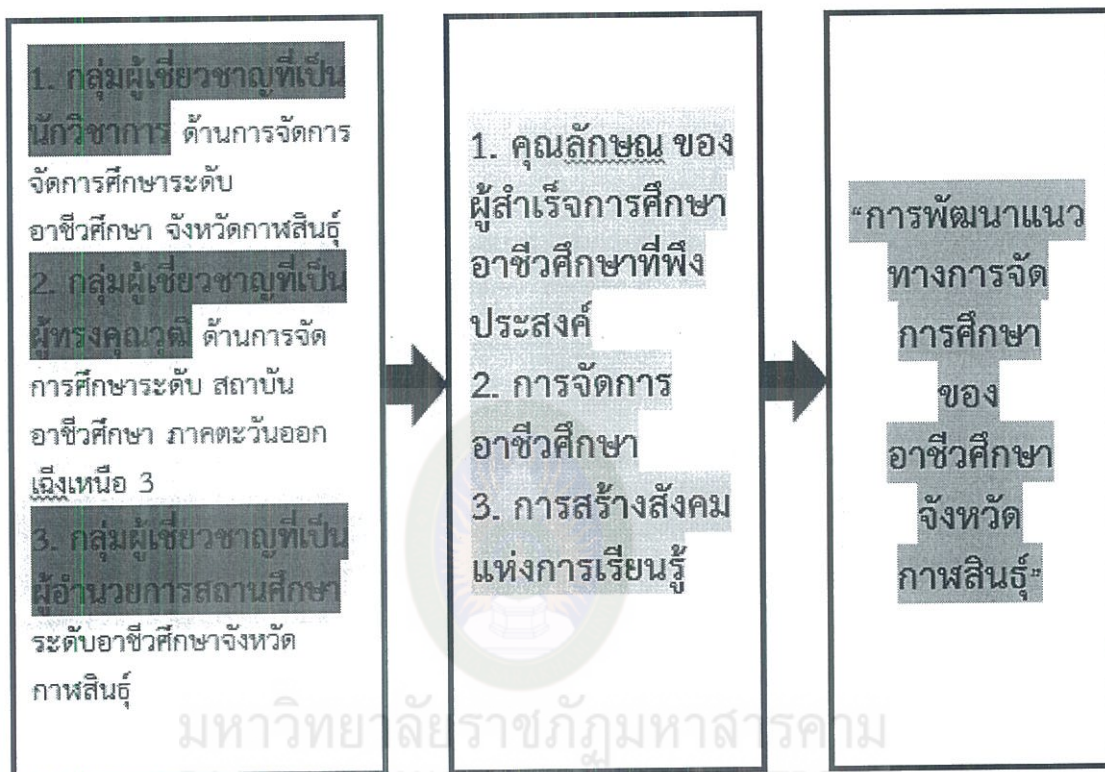
McCurtain (2013) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและประสิทธิผลของงานตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนในอิลลินอยส์แคลิฟอร์เนียการวิจัยได้ให้ความสำคัญต่อความสามารถในวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนโดยศึกษาความสัมพันธ์ของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลกับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน 8 รายการพบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีความสามารถมากเท่าไรก็จะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมากเท่านั้นและผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จสูงสุดจะต้องมีทักษะในการสื่อสารเพื่อสามารถทำให้ครูในโรงเรียนตลอดจนนักเรียนและชุมชนรู้ถึงระดับความสามารถของตนเอง

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนระดับอาชีวศึกษาข้างต้นได้ชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานในโรงเรียนเอกชนการศึกษาอนาคตภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนระดับอาชีวศึกษาเพื่อให้มีการพัฒนา ใน ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน



## 2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงอนาคต (Ethnographic Delphi Future Research : EDFR) ได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 2.13 กรอบแนวคิดในการวิจัย

### บทที่ 3

## วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อเสนอสภาพอนาคตภาพการจัดการศึกษา ในทศวรรษหน้า สถาบันการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษา องค์กรประกอบ สภาพปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะที่ 2 การศึกษา การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีองค์ประกอบที่เหมาะสม ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

**ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาองค์กรประกอบ สภาพปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์**

#### 1. วิธีดำเนินการวิจัย

1.1 ศึกษาข้อมูลองค์กรประกอบ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2 ศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการแจกแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ระดับ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 6 สถานศึกษา

1.3 การศึกษาแบบสอบถามการประเมินของผู้บริหารสถานศึกษา

1.4 วิเคราะห์และสังเคราะห์จากผลการแจกแบบสอบถามดังกล่าวข้างต้นเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการร่างแบบสัมภาษณ์การวิจัย การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

#### 2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 6 สถานศึกษา ในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยได้กำหนดแบบสอบถามตามกรอบการวิจัย ศึกษาองค์กรประกอบ สภาพปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้ผู้บริหารสถานศึกษา ประเมิน



2.2 การวิจัยเชิงสำรวจ การศึกษาเอกสารข้อมูลและรายงานการประเมินของการแจกแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 6 สถานศึกษา

### 3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 ประกอบด้วย

3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องโดยกำหนดผู้ตอบแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 6 สถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัย 3 ด้าน เพื่อไปทำเป็นแบบสัมภาษณ์หา สภาพปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

3.2 แบบบันทึก เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเก็บรวบรวมเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากข้อสรุปจากการศึกษาเอกสารรายงานการประเมินของของคณะผู้ประเมิน

### 4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.1 เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ยกร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัยเสร็จแล้วนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอ เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย การใช้ภาษา โดยการวิเคราะห์ค่า IOC (Index of Congruence) ซึ่งได้กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ .50 แสดงว่ามีความเหมาะสมใช้ได้ นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ปรับปรุงแบบสอบถาม ให้สมบูรณ์นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

4.2 เครื่องมือที่เป็นแบบบันทึก ผู้วิจัยยกร่างเครื่องมือเสร็จเรียบร้อยแล้วนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไข ให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด ตรวจสอบสำนวนภาษา ให้ถูกต้องเหมาะสมจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

### 5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการไว้ดังนี้

5.1 ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเพื่อติดต่อกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบันกับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 6 สถานศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงาน

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเป็นรายบุคคลและกำหนดการขอรับคืนแบบสอบถาม ภายใน 15 วัน โดยแบบสอบถามฉบับที่ 1 ได้รับคืนจำนวน 21 ฉบับจากจำนวนแบบสอบถาม 21 ฉบับ

## 6. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลตามข้อ 5 เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

6.1 ข้อมูลจากแบบบันทึกและข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร (Documentary Study) ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยดำเนินการวิเคราะห์สาระที่ปรากฏในรายงานการประเมินของคณะผู้ประเมิน

6.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 100)

4.51 – 5.00 หมายถึง การดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง การดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง การดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีองค์ประกอบที่เหมาะสม ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา พัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอย่างไรโดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต (Future Research) แบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research: EDFR) โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล โดยมีวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้ (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2548, น. 9-31)

### 1. ขั้นตอนการกำหนดและเตรียมผู้เชี่ยวชาญ

#### 1.1 การกำหนดผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มที่เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาท และเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ที่มีประสบการณ์ และนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ ดังตารางที่ 3.1



### ตารางที่ 3.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยสถานภาพ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยสถานภาพ	จำนวน (คน)
1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการด้านการจัดการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา	6
2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา จาก สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3	6
3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา	6

#### 1.2 การเตรียมผู้เชี่ยวชาญ

การเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยนี้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นในเบื้องต้นผู้วิจัยได้ติดต่อผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัว อธิบายถึงจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัย เวลาที่ใช้โดยประมาณและประโยชน์ของการวิจัย เน้นย้ำถึงความจำเป็นและความสำคัญของการใช้ผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจึงขอความร่วมมือ และเมื่อได้รับการตอบรับจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้นัดวันและเวลาสำหรับการสัมภาษณ์ ดังรายนามผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้

1.2.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการด้านการจัดการจัดการศึกษา ระดับอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ 6 คน

1.2.1.1 นายลำปาง พันธุ์เพชร ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2.1.2 นายสุริย์ ศรีชะตา ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยสารพัดช่างกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2.1.3 นายบรรดล ชันธุแสง ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการอาชีพคำม่วง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2.1.4 ว่าที่ร้อยตรี ณรงค์ ยอดวงษ์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการอาชีพห้วยผึ้ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2.1.5 นางสาวมุกดา ตลเจือ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการอาชีพหนองกรุงศรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2.1.6 นายสุวินันท์ ลีลาโคตร ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยเทคนิคเขาวง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษา ระดับสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (3) 6 คน

1.2.2.1 นายสมใจ เขาว์พานิชย์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

1.2.2.2 ว่าที่พันตรีวาทิต พิมพะนิตย์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

1.2.2.3 นายสุคนธ์ นาเมืองรักษ์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.2.2.4 นายดำรงค์เดช สุริยา ตำแหน่ง รักษาการแทน ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

1.2.2.5 นายสุพัฒน์ หรดี ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญการจัดการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

1.2.2.6 นายวิบูลย์ พันธุ์สะอาด ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนายุทธศาสตร์และความร่วมมืออาชีวศึกษาและผู้อำนวยการสำนักพัฒนากิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

1.2.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ 6 คน

1.2.3.1 นายวิศวาชาติ สุวรรณราช ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2.3.2 นายวาทีช ผ่านสำแดง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยสารพัดช่างกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2.3.3 นายณัฐวรวัฒน์ สุวรรณศรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยการอาชีพคำม่วง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2.3.4 นายจักรกฤษณ์ พุนดี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยการอาชีพห้วยผึ้ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2.3.5 นายบัณฑิต สมจิตร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยการอาชีพหนองกรุงศรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2.3.6 นายบุญช่วย ก้าวศรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคเขาวง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

## 2. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ รอบที่ 1

ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1 การสัมภาษณ์เป็นแบบเปิดและไม่ชี้แนะ (Non Directive Open Ended) โดยมุ่งเน้นอนาคตภาพด้านที่คาดว่าจะมีโอกาที่จะเกิดขึ้นจริง (Most Probably)



ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง พร้อมทั้งจัดบันทึก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้คือ แบบสัมภาษณ์ (EDFR รอบที่ 1) โดยกำหนดกรอบในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ หมายถึง การจัดการอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะและการประยุกต์ใช้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ การศึกษา และมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2. การจัดการอาชีวศึกษา หมายถึง สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา และจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบริหารจัดการ ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของ หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา

3. การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย

ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านแตกต่างกัน ตั้งแต่ 20-30 นาที ช่วงเวลาในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2562 – มีนาคม พ.ศ. 2563

## 2.1 แนวทางการสัมภาษณ์ รอบที่ 1

ในวันนัดสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ไปถึงสถานที่นัดหมายก่อนเวลาประมาณ 15 นาที โดยแจ้งให้เลขานุการ หรือเจ้าหน้าที่หน้าห้องผู้เชี่ยวชาญทราบว่าผู้เชี่ยวชาญได้นัดหมายให้ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แล้วขออนุญาตดำเนินการ เมื่อได้รับอนุญาตให้เข้าพบผู้วิจัยได้ทำการแนะนำตัวและเกริ่นนำเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งขออนุญาตนำเสนอเอกสารเชิงหลักการ (Concept Paper) ของงานวิจัยซึ่งประกอบด้วย บทที่ 1 ถึงบทที่ 3 พอสังเขปก่อนนำเข้าสู่การสัมภาษณ์ โดยนำเสนอวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อเป็นการทบทวน และลำดับขั้นตอนการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญทราบเบื้องต้น และเพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในขอบเขตการวิจัยและประเด็นการสัมภาษณ์ ในลำดับนี้ผู้เชี่ยวชาญจะได้ทบทวนและแสดงความเห็นอนาคตภาพการจัดการศึกษาสถานศึกษาของรัฐบาลในทศวรรษหน้า สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 8 ด้านจากการศึกษาเอกสารของผู้วิจัยว่าเห็นด้วยหรือไม่ หากเห็นด้วยผู้วิจัยจะนำสู่ประเด็นคำถามต่อไป หากไม่เห็นด้วยผู้วิจัยจะถามถึงทัศนะของผู้เชี่ยวชาญว่ามีทัศนะอย่างไรกับประเด็นนั้นเพื่อให้ง่ายต่อการเปิดประเด็นการสัมภาษณ์ต่อไป

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ คือ ผู้เชี่ยวชาญมีทัศนะอย่างไรต่อ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอย่างไรในด้านต่างๆ ตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารมา พร้อมกันนี้ผู้วิจัยได้ทำการจัดบันทึกทัศนะ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการสรุปประเด็นในแต่ละด้าน

### 3. ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารเป็นกรอบ ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความคิดเห็นที่เหมือน และแตกต่าง แล้วทำการจัดกลุ่ม จัดประเด็น ที่ผู้เชี่ยวชาญกล่าวถึง

### 4. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์เนื้อหา สร้างเป็นข้อคำถาม มาตรการประเมินค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) ตั้งแต่ 1-5 คือ จากน้อยที่สุด ไปถึง มากที่สุด แทนค่า ด้วยตัวเลข 1, 2, 3, 4, และ 5 ตามลำดับ โดยมีกรอบข้อคำถามจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดย 4 ด้าน ดังนี้

4.1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์

4.2 การจัดการอาชีวศึกษา

4.3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

เมื่อสร้างแบบสอบถามในการทำ EDFR รอบที่ 2 เสร็จ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามโครงสร้าง และครอบคลุมเนื้อหา

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง เมื่อรวบรวมได้หมดแล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่ามัธยฐาน เพื่อหาความสอดคล้องทางความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

4.4 แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้น้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1 หมายถึง การจัดการศึกษาที่จะเป็นจริงน้อยที่สุด

2 หมายถึง การจัดการศึกษาที่จะเป็นจริงน้อย

3 หมายถึง การจัดการศึกษาที่จะเป็นจริงปานกลาง

4 หมายถึง การจัดการศึกษาที่จะเป็นจริงมาก

5 หมายถึง การจัดการศึกษาที่จะเป็นจริงมากที่สุด

4.5 ค่าร้อยละ 70 ขึ้นไป แสดงว่าสมรรถนะนั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน

(จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2546, น. 34-35)



4.6 ค่ามัธยฐาน (Median) ที่คำนวณได้จากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เกณฑ์ความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น พิจารณาในระดับมาก และมากที่สุด คือค่าคะแนนมัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50-4.49 โดยการแปลความหมายตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดให้ช่วงคะแนน ดังนี้

1.00-1.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการจัดการศึกษาด้านนั้นมีความเป็นไปได้  
น้อยที่สุด

1.50-2.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการจัดการศึกษาด้านนั้นมีความเป็นไปได้น้อย

2.50-3.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการจัดการศึกษาด้านนั้นมีความเป็นไปได้

ปานกลาง

3.50-4.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการจัดการศึกษาด้านนั้นมีความเป็นไปได้มาก

4.50-5.00 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการจัดการศึกษาด้านนั้นมีความเป็นไปได้

มากที่สุด

ถ้าการจัดการศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัด สถาบันการอาชีวศึกษา ด้านใดมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 ขึ้นไป แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการจัดการศึกษาสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สถาบันการอาชีวศึกษา ด้านนั้นมีความเหมาะสม เป็นไปได้มาก ถึงมากที่สุด หรือเป็นการจัดการศึกษาสถานศึกษา ในทศวรรษหน้า สถาบันการอาชีวศึกษา หน้าด้านที่มีแนวโน้มเป็นไปได้ (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2546, น. 36)

4.7 ค่าฐานนิยม (Mode) การคำนวณหาค่าฐานนิยม ทำได้โดยการหาค่าความถี่ของระดับคะแนนจาก 1 ถึง 5 ของแต่ละด้าน ระดับคะแนนใดที่มีความถี่สูงถือว่าเป็นฐานนิยมของด้านนั้น

4.8 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของสมรรถนะใด เมื่อคำนวณหาค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 กับควอไทล์ที่ 3 มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 เป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน แต่ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของด้านใดมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่สอดคล้องกัน หรือการจัดการศึกษาสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สถาบันการอาชีวศึกษา นั้นมีความเป็นไปได้น้อย

4.9 ถ้าการบริหารงานบุคคลด้านใดมีค่าผลต่างระหว่างฐานนิยมกับค่ามัธยฐานไม่เกิน 1 หรือ  $(Mo-Mdn < 1)$  แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการบริหารงานบุคคลด้านนั้นสอดคล้องกัน แต่ถ้าการบริหารงานบุคคลด้านใดมีผลต่างระหว่างฐานนิยมกับค่ามัธยฐานมากกว่า 1 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในทศวรรษหน้า สถาบันการอาชีวศึกษา ด้านนั้นไม่สอดคล้องกัน (จุมพล พูลภัทรชีวิน 2546, 36)

4.10 อนาคตภาพที่พึงประสงค์พิจารณาจากค่าคะแนนความถี่ของแต่ละด้านที่คิดเป็นร้อยละ 85 ขึ้นไป

4.11 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่

ค่าร้อยละใช้สูตร

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

หาค่าเฉลี่ยใช้สูตร  $\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$  (3-1)

เมื่อ  $\bar{X}$  แทน คะแนนเฉลี่ย

$N$  แทน จำนวนข้อมูล

$\sum X$  แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}} \quad (3-2)$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$  แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

$N$  แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

#### 4.12 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

4.12.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) (Content Validity) โดยหาค่าดัชนี

ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยจะพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป นำไปเป็นแบบสอบถาม

$$IOC = \frac{\sum R}{N} \quad (3-3)$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

R แทน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งให้คะแนน เป็น +1, 0 หรือ -1

ถ้าแน่ใจว่าสอดคล้องกันให้ค่า +1

ถ้าไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกันให้ค่า 0

ถ้าแน่ใจว่าไม่สอดคล้องกันให้ค่า -1



$\sum R$  แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

$N$  แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

4.12.2 หาค่าความเชื่อมั่น ของ ครอนบาค (Cronbach) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right] \quad (3-4)$$

เมื่อ  $\alpha$  แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

$n$  แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$  แทน ผลรวมคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

$S_t^2$  แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

4.13 สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมติฐาน

4.13.1 มัธยฐาน (Median) ใช้สูตรดังนี้

$$\text{Mdn} = L + i \frac{\frac{N}{2} - F}{f} \quad (3-5)$$

เมื่อ Mdn แทน มัธยฐาน (Median)

$L$  แทน ขีดจำกัดล่างที่แท้จริงของชั้นที่มีมัธยฐานอยู่

$i$  แทน อัตรภาคชั้น

$F$  แทน ความถี่สะสมชั้นที่มีอยู่ก่อนชั้นที่มีมัธยฐานไปหาคะแนนน้อย

$F$  แทน ความถี่ของคะแนนในชั้นที่มีมัธยฐาน

$\frac{N}{2}$  แทน ตำแหน่งของมัธยฐาน

4.13.2 พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Rang) ใช้สูตรดังนี้

$$\text{I.R} = Q_3 - Q_1 \quad (3-6)$$

เมื่อ I.R แทน พิสัยระหว่างควอไทล์

$Q_3$  แทน ควอไทล์ที่ 3

$Q_1$  แทน ควอไทล์ที่ 1

## 4.13.3 ฐานนิยม (Mode) ใช้สูตรดังนี้

$$Mo = L + i \frac{(\Delta 1)}{\Delta 1 + \Delta 2} \quad (3-7)$$

- เมื่อ Mdn แทน มัธยฐาน (Median)  
 L แทน ขีดจำกัดล่างที่แท้จริงของชั้นที่มีมัธยฐานอยู่  
 i แทน อัตรากว้างชั้น  
 $\Delta 1$  แทน ผลต่างของความถี่มากที่สุดกับความถี่ของชั้นก่อนหน้า  
 $\Delta 2$  แทน ผลต่างของความถี่มากที่สุดกับความถี่ของชั้นที่ถัดไปทางคะแนนมาก



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาสภาพปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาประกอบด้วย 2 ระยะ ดังนี้

**ระยะที่ 1** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามครู ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 6 สถานศึกษา จำนวน 316 คน

#### 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา

##### 4.1.1 ผลการศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 4.1 สรุป ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการดำเนินงานของ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ทั้ง 6 สถานศึกษา ภายใน (อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์)

ข้อที่	การดำเนินงานตอบแบบสอบถามของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 316 คน	ระดับการดำเนินการ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์	3.12	0.94	ปานกลาง
2	วิทยาลัยสารพัดช่างกาฬสินธุ์	3.06	0.59	ปานกลาง
3	วิทยาลัยการอาชีพคำม่วง	3.20	0.94	ปานกลาง
4	วิทยาลัยการอาชีพห้วยผึ้ง	3.09	0.96	ปานกลาง
5	วิทยาลัยการอาชีพหนองกุงศรี	3.08	0.89	ปานกลาง
6	วิทยาลัยเทคนิคเขาวง	3.01	0.94	ปานกลาง
	รวม	3.09	0.87	ปานกลาง

ตารางที่ 4.2 สรุป ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการดำเนินงานของ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ภายใน (อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์) โดยรวม ทั้ง 6 สถานศึกษา 5 หัวข้อใหญ่

ตารางที่ 4.2 สรุป การดำเนินงานตอบแบบสอบถาม ของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อที่	สรุป การดำเนินงานตอบแบบสอบถาม ของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 316 คน	ระดับการดำเนินการ						รวม	แปลผล	
		วท. กาฬสินธุ์	วช. กาฬสินธุ์	วก. คำม่วง	วก. คุ้มฝาง	วก. หนองกรุงศรี	วท. เขาวง			
1	คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	3.36	3.41	3.46	3.44	3.42	3.38	3.41	ปานกลาง
		S.D	0.66	0.65	0.69	0.66	0.64	0.63	0.65	
2	การจัดการอาชีวศึกษา	$\bar{X}$	3.16	3.10	3.23	3.12	3.11	3.05	3.12	ปานกลาง
		S.D	0.86	0.87	0.88	0.90	0.82	0.85	0.86	
3	การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	2.96	2.86	3.04	2.93	2.88	2.81	2.91	ปานกลาง
		S.D	1.15	1.15	1.12	1.14	1.06	1.14	1.12	

ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์การยื่นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญข้อมูลสภาพปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ และ สถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ3 จำนวน 18 ท่าน

#### 4.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา

4.1.2.1 ผลการศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์  
ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการดำเนินงานของ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม (การยืนยันของผู้เชี่ยวชาญ)

	การดำเนินงานของวิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ จำนวน 108 คน	ระดับการดำเนินการ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์			
1.1	ความรู้	1.06	0.23	
1.2	ทักษะและการประยุกต์ใช้	1.06	0.23	
1.3	คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	1.05	0.23	
	รวม	1.05	0.24	

(ต่อ)



ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

	การดำเนินงานของวิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ จำนวน 108 คน	ระดับการดำเนินการ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
2.	ด้านที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา			
2.1	ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา	1.38	0.50	
2.2	การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา	1.05	0.23	
2.3	การบริหารจัดการ	1.16	0.38	
2.4	การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ	1.05	0.23	
	รวม	1.13	0.31	
3.	ด้านที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้			
3.1	ความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	1.05	0.23	
3.2	นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย	1.05	0.23	
	รวม	1.05	0.23	
	รวม ทั้ง 5 ด้าน	1.06	0.24	

ตารางที่ 4.4 แบบสัมภาษณ์เพื่อยืนยันของผู้ทรงคุณวุฒิ 18 คน ของ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม (การยืนยันของผู้เชี่ยวชาญ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น		เหตุผล
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
		100.00	00.00	
1.	ด้านที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์			
1.1	ความรู้	94.40	5.60	
1.2	ทักษะและการประยุกต์ใช้	94.40	5.60	
1.3	คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	94.40	5.60	
	รวม	93.78	6.21	
2.	ด้านที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา			
2.1	ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา	61.10	38.90	
2.2	การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา	94.40	5.60	
2.3	การบริหารจัดการ	83.30	16.70	

(ต่อ)

## ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น		เหตุผล
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
		100.00	00.00	
2.4	การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ	94.40	5.60	
	รวม	85.52	14.48	
3.	ด้านที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้			
3.1	ความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	94.40	5.60	
3.2	นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย	94.40	5.60	
	รวม	94.40	5.60	
	รวม ทั้ง 5 ด้าน	92.50	7.49	





## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาสรุปผล อภิปรายการศึกษาศภาพปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ และผล การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนสรุปผล อภิปรายผลข้อมูลวิจัยออกเป็น 2 ระยะ โดยผู้วิจัยคัดเลือกแนวโน้มที่เป็นไปได้ในระดับมากขึ้นไป กล่าวคือ แนวโน้มที่มีระดับคะแนนความพึงประสงค์ที่มีค่าร้อยละ 85 ขึ้นไป มาเขียน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัย ตามลำดับ คือ สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

#### 5.1 สรุป

ระยะที่ 1 การศึกษาศภาพปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ พบว่าการดำเนินงานของ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ( $\bar{X} = 3.41$ ) ซึ่งมีความสอดคล้องอยู่ในระดับ ปานกลาง
2. ด้านการจัดการอาชีวศึกษา พบว่าการดำเนินงานของ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ( $\bar{X} = 3.12$ ) ซึ่งมีความสอดคล้องอยู่ในระดับ ปานกลาง
3. ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ พบว่าการดำเนินงานของ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ( $\bar{X} = 2.91$ ) ซึ่งมีความสอดคล้องอยู่ในระดับ ปานกลาง

ระยะที่ 2 การศึกษา การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ด้าน ซึ่ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้นจำนวน 18 ท่าน ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สอบถามถึงแนวโน้มหลักทั้ง 3 ด้านว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร ผลคือผู้เชี่ยวชาญ 18 ท่านเห็นว่า 3 ด้านครอบคลุมทุกด้านของ ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ พบว่าการการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 18 ท่าน มีผู้เห็นด้วย 17 ท่าน = 93.78% และ มีผู้ไม่เห็นด้วย 1 ท่าน = 6.22%

2. ด้านการจัดการอาชีวศึกษา พบว่าการการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 18 ท่าน มีผู้เห็นด้วย 16 ท่าน = 85.52% และ มีผู้ไม่เห็นด้วย 2 ท่าน = 14.48%

3. ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ พบว่าการการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 18 ท่าน มีผู้เห็นด้วย 17 ท่าน = 94.40% และ มีผู้ไม่เห็นด้วย 1 ท่าน = 5.60%

สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 18 ท่าน 3 หัวข้อใหญ่ มีผู้เห็นด้วย 17 ท่าน = 92.50% และ มีผู้ไม่เห็นด้วย 1 ท่าน = 7.50% นั่นก็หมายความว่าถ้ามีผู้เห็นด้วยค่าร้อยละ เกิน 70% ขึ้นไป แสดงว่าสมรรถนะนั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2546, น. 34-35) 80% ถือว่าบรรลุวัตถุประสงค์การทำวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้

## 5.2 อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์แนวโน้มที่มีฉันทามติ ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

5.2.1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ หมายถึง การจัดการอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะและการประยุกต์ใช้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ การศึกษา และมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

5.2.2 การจัดการอาชีวศึกษา หมายถึง สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา และ จำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบริหารจัดการ ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของ หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา

5.2.3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย



### 5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ หมายถึง การจัดการอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะและการประยุกต์ใช้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ การศึกษา และมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

5.3.2 การจัดการอาชีวศึกษา หมายถึง สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา และ จำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบริหารจัดการ ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของ หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา

5.3.3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



## บรรณานุกรม

- กาญจนา คุณารักษ์. (2540). “หลักสูตร” หมายถึง โครงการหรือแผนข้อกำหนดอันประกอบด้วย  
หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง กิจกรรมและวัสดุต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน.  
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กุลยา ตันติผลลาชีวะและคณะ. (2529). การศึกษาเปรียบเทียบจรรยาบรรณของวิชาชีพครู.  
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา. (2557) บทวิเคราะห์การศึกษาไทยในโลก  
ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2548). พัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- จรรยา วงศ์สายัณห์. (2550). ความพยายามใดๆ จะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใดก็  
ตามที่เป็นไป เพื่อจะนำสิ่งใหม่ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิธีการเดิมที่ทำอยู่แล้ว. พิมพ์ครั้งที่  
2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2521). วิธีการปฏิบัติใหม่ๆ ที่แปลกไปจากเดิมโดยอาจจะได้มาจาก  
การคิดค้นพบวิธีการใหม่ๆ ขึ้นมาปรับปรุงของเก่าให้เหมาะสม. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น:  
คลังน่านาวิทยา.
- ดวงภา มกรานุรักษ์. (2554). เรื่องพฤติกรรมทำให้ผู้ปกครองและนักเรียนขาดความ  
มั่นใจว่านักเรียนจะมีความปลอดภัยและได้รับความรู้อย่างแท้จริง. วิทยานิพนธ์ ค.ด.  
มหาสารคาม :
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2524). จริยธรรม (Morality) หมายถึงลักษณะทางสังคมหลาย  
ลักษณะของ มนุษย์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. ขอนแก่น.
- บรรเลง ศรีนิล. และคณะ (2548). ศึกษาเส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและ  
เทคโนโลยี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช. (2542) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช  
2545 แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553. ปฏิรูปการศึกษาตาม  
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่12. (2560-  
2564) ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: โรง  
พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พระเทพวิสุทธิเมธี. ( 2529). คุณธรรมหมายถึงคุณสมบัติฝ่ายดี เป็นที่ตั้งหรือเป็นประโยชน์  
แก่สันติภาพหรือสันติสุข. ธรรมนุญชีวิต. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา. (2551). มาตรฐานการอาชีวศึกษา กรุงเทพฯ: วิรัตน์เอดดูเคชั่น.

- พระธรรมปิฎก. (2538). *หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรนั้น มีหลักฐานเก่าแก่ที่เรียกว่าคำสาบานของฮิปโปเครติสซึ่งเป็นหลักฐานที่เก่าแก่ที่สุดที่หลงเหลืออยู่. การพัฒนาที่ยั่งยืน.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.
- พระธรรมโกศาจารย์. (2539). *สัมมาทิฐิเป็นรุ่งอรุณแห่งทางพันทุกซ์ หรืออาจพูดว่า การเห็นชอบเป็นแสงสว่างส่องทางให้พันทุกซ์.* กรุงเทพฯ: ฐานการพิมพ์.
- ไพพรรณ เกียรติโชติชัย. (2536). *เพื่อควบคุมมาตรฐาน ประกันคุณภาพ และปริมาณที่ถูกต้องในการประกอบวิชาชีพ. ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.*
- ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนพิเศษ 228 *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ณ วันที่ 21 มิถุนายน 2561 พ.ศ. 2561 เรื่องมาตรฐานการอาชีวศึกษา 2561.* กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). *ปฏิบัติการศึกษาต่อประชาชน.* กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- รววิทย์ นิเทศศิลป์. (2551). *การนำเอาสิ่งใหม่ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำ รวมทั้ง สิ่งประดิษฐ์ก็ตาม เข้ามาใช้ในระบบการศึกษา.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วุฒิชัย กปิลกาญจน์. (2559). *การศึกษาเป็นหัวใจของชาติ เป็นการสร้างและพัฒนาเพื่ออนาคตของประเทศ. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- ศรีมงคล เทพเรณู. (2553). *ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนสำคัญที่สุด.* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาอาชีวศึกษา. (2557). *การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา* กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2534). *การต้อนรับและบริการที่เป็นเลิศ.* กรุงเทพฯ: วิทยูชน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *รายงานการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการจัดการศึกษาเอกชนในทศวรรษหน้า".* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุพจน์ จันทราช. (2541). *การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร.* กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สมศรี หวังดี. (2541). *ปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของครู.* กรุงเทพฯ : บุญศิริ การพิมพ์.
- สุรศักดิ์ สุทธิศรี. (2550). *การบริหารตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา.* กรุงเทพฯ: วิสิทธิ์พัฒนา.
- สวัสดี ปุชปาคม. (2517). *การทำให้ใหม่ขึ้นอีกครั้ง ซึ่งหมายถึง การปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ตลอดจนหน่วยงาน หรือองค์กรนั้นๆ. วิทยานิพนธ์ รพ.ด.* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.



- อนันท์ งามสะอาด. (2553) *รูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน*.  
วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม
- อำนาจ เดชชัยศรี. (2544). *สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนา  
ดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น. (พิมพ์ครั้งที่ 3).*  
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Beauchamp. (1981). *Empowerment and Coaching*. Englewood Cliffs. N. J.:  
Printice.
- Burton F.Porter. (1980). *The Characteristics, Behaviors, and Effective Work  
Environments of Servant Leaders: A Delphi Study*. Dissertation,  
Ph.D.(Educational Leadership and
- Cronbach. (1967). *A theory of leadership effectiveness*. New York: McGraw-Hill.
- Curtain. (2013) *Leadership : Research Findings, Practice, and Skill*. 5<sup>th</sup> ed. Boston:  
Houghton Mifflin Company.
- Feldman. (1978). *Full leadership development: Building the vital forces in  
organizations*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Hawley. (2014). *Development of the servant leadership assessment*. Dissertation  
Abstracts International (UMI No. 3133544).
- Kaplan, A. . (1964). *The four Is Transformational Leadership*. Journal Of European  
Industrial Training, 15 (2).
- Moor. (1995). *The Leadership Experience*. 2<sup>nd</sup> ed. Fort Worth, Tx: Harcourt,  
College. Policy Studies) . Virginia. Graduate School : Blacksburg.  
Photocopied.
- Schuster. (2012). *Educational administration glossary*. Westport, CT :  
Greenwood.
- Stumpf. (1977). Do we really want more leaders in business?. *Journal of  
Business Ethics*, 17(1), 1727- 1736. (Kluwer Academic Publishers)
- Taba. (1962). *Improving schools from within: Teacher, parents and principals  
can make the difference*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Tyler. (1949). *Handbook of organization studies : Leadership in organization*.  
Newbury Park. CA: Sage.



ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY





ภาคผนวก ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
เครื่องมือในการวิจัย  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

### แบบสอบถามการวิจัย (รอบที่ 1)

#### เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

แบบสอบถามชุดนี้สร้างขึ้นเพื่อสอบถามการศึกษาของค้ประกอบ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มเป้าหมาย ในบริบทการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ได้ องค์กรประกอบ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ แต่ละด้านมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
2. การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ 2) การจัดการอาชีวศึกษา 3) การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

**ตอนที่ 1** ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

**คำชี้แจง** กรุณาเติมข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่านในช่องว่าง

1. อายุ  น้อยกว่า 45 ปี  46-50 ปี  51-55 ปี  56-70 ปี
2. วุฒิการศึกษา  ปริญญาตรี สาขาวิชา.....  
 ปริญญาโท สาขาวิชา.....  
 ปริญญาเอก สาขาวิชา.....

**ตอนที่ 2** การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ 2) การจัดการอาชีวศึกษา 3) การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

**คำชี้แจง** 2.1 ขอให้ท่านประเมินความเป็นไปได้ของการจัดการศึกษา การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ แต่ละด้าน และทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตัวเลือกที่ตรงกับระดับการประเมินของท่าน โดยให้น้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 1 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับน้อย
- 3 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับมาก
- 5 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับมากที่สุด



2.2 โปรดให้คำตอบว่า สภาพการจัดการศึกษาในแต่ละด้าน สถานศึกษาสามารถปฏิบัติ  
ได้มากเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องใดช่องหนึ่ง

รายการประเมิน		ไม่มีการ ดำเนินการ	มีการดำเนินการในระดับ				
			5	4	3	2	1
	ด้านที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาที่พึงประสงค์						
1.1	ความรู้						
1.2	ทักษะและการประยุกต์ใช้						
1.3	คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึง ประสงค์						
	ด้านที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา						
2.1	ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา						
2.2	การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา						
2.3	การบริหารจัดการ						
2.4	การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ						
	ด้านที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้						
3.1	ความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้						
3.2	นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย						

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

.....

(.....)

ตำแหน่ง .....

..... / ..... / .....

**แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาคุณภาพ (IOC)**  
**ระดับการปฏิบัติการจัดการศึกษา การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัด**  
**กาฬสินธุ์**

**คำชี้แจง**

แบบสอบถามความคิดเห็นนี้ เป็นการพิจารณาถึงความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของระดับการปฏิบัติการจัดการศึกษา การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ กับข้อคำถาม (เป็นการหาสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของแบบสอบถาม Index of Item-objective Congruence : IOC )

โปรดแสดงความคิดเห็นของท่าน ในแบบสอบถาม โดยพิจารณาว่าวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับข้อคำถามหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความสอดคล้อง” ตามความคิดเห็นของท่านดังนี้

- ถ้าข้อคำถามใด ท่านคิดว่าสอดคล้อง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคะแนน +1  
 ถ้าข้อคำถามใด ท่านคิดว่าไม่แน่ใจ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคะแนน 0  
 ถ้าข้อคำถามใด ท่านคิดว่าไม่สอดคล้อง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคะแนน -1

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
1	ด้านที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์				
1.1	ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่ดี				
1.2	ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย				
1.3	เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น				
2	ด้านที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา				
2.1	ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา				
2.2	การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา				
2.3	การบริหารจัดการ				
2.4	การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ				
3	ด้านที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้				
3.1	ความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้				
3.2	นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย				

.....  
 (.....)

ตำแหน่ง .....

..... / ..... / .....



ตารางที่ ก.1 ค่าความสอดคล้องของข้อความกับระดับปฏิบัติการจัดการศึกษาของการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

ด้าน	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ผลการพิจารณา
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1) คุณลักษณะของ1ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์	1.1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	1.2	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	1.3	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) การจัดการอาชีวศึกษา	2.1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	2.2	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	2.3	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	2.4	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	3.1	1	1	1	-1	1	0.60	ใช้ได้
	3.2	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้



แบบสัมภาษณ์เพื่อยืนยันของผู้ทรงคุณวุฒิ 18 คน ชุดที่ ..... (รอบที่ 2)

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

แบบสอบถามชุดนี้สร้างขึ้นเพื่อสัมภาษณ์การศึกษาองค์ประกอบ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มเป้าหมาย ในบริบท ของ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ได้ องค์ประกอบ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ แต่ละด้านมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

2. การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ 2) การจัดการอาชีวศึกษา 3) การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

**ตอนที่ 1** ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

**คำชี้แจง** กรุณาเติมข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่านในช่องว่าง

1. อายุ  น้อยกว่า 45 ปี  46-50 ปี  51-55 ปี  56-70 ปี

2. วุฒิการศึกษา  ปริญญาตรี สาขาวิชา.....

ปริญญาโท สาขาวิชา.....

ปริญญาเอก สาขาวิชา.....

**ตอนที่ 2** การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ 2) การจัดการอาชีวศึกษา 3) การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

**คำชี้แจง** 2.1 ขอให้ท่านยืนยันความเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยของการจัดการศึกษาของการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ของ อาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ แต่ละด้าน และทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตัวเลือกที่ตรงกับระดับการยืนยันของท่าน โดยให้น้ำหนักคะแนนเป็น 2 ระดับ ซึ่งอาจจะแสดงผลประกอบด้วยก็ได้ ดังนี้

100.00 หมายถึง เห็นด้วย

00.00 หมายถึง ไม่เห็นด้วย



2.2 โปรดให้คำตอบว่า สภาพการจัดการศึกษาในแต่ละด้าน สถานศึกษาสามารถปฏิบัติ  
ได้ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องใดช่องหนึ่งซึ่งอาจจะแสดงผลประกอบด้วยก็ได้

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น		เหตุผล
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
		100.00	00.00	
1	ด้านที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์			
1.1	ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจ นิสัยที่ดี			
1.2	ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย			
1.3	เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิ์ของผู้อื่น			
2	ด้านที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา			
2.1	ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา			
2.2	การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา			
2.3	การบริหารจัดการ			
2.4	การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ			
3	ด้านที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้			
3.1	ความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้			
3.2	นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย			

.....  
( ลงชื่อ ..... ผู้ทรงคุณวุฒิ )  
ตำแหน่ง .....

..... / ..... / .....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม



ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



## รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ ให้สัมภาษณ์ 18 ท่าน จาก

### อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ และ สถาบันการอาชีวศึกษา ภาค

#### ตะวันออกเฉียงเหนือ 3

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็น นักวิชาการ ด้านการจัดการจัดการศึกษา ระดับอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ 6 ท่าน

1.1 นายลำปาง พันธุ์เพชร ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2 นายสุรีย ศรีชะตา ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยสารพัดช่างกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.3 นายบรรดล ชันธุแสง ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการอาชีพคำม่วง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.4 ว่าที่ร้อยตรี ณรงค์ ยอดวงษ์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการอาชีพห้วยผึ้ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.5 นางสาวมุกดา ดลเจือ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการอาชีพหนองสูงศรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.6 นายสุวินันท์ สีลาโคตร ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยเทคนิคเขาวง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็น ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการจัดการศึกษา ระดับสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (3) 6 ท่าน

2.1 นายสมใจ เขาว์พานิชย์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสภาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

2.2 ว่าที่พันตรีวาทิต พิมพะนิตย์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

2.3 นายสุคนธ์ นาเมืองรักษ์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

2.4 นายดำรงเดช สุรียา ตำแหน่ง รักษาการแทน ผู้ช่วยผู้อำนวยการสภาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

2.5 นายสุพัฒน์ หรดี ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญการจัดการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

2.6 นายวิบูลย์ พันธุ์สะอาด ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนายุทธศาสตร์และความร่วมมืออาชีวศึกษาและผู้อำนวยการสำนักพัฒนากิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็น ผู้อำนวยการสถานศึกษา ระดับอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์  
6 ท่าน

3.1 นายวิศวาชาติ สุวรรณราช ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.2 นายวาทีข ผ่านสำแดง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยสารพัดช่างกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.3 นายณัฐวรวัจน์ สุวรรณศรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยการอาชีพคำม่วง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.4 นายจักรกฤษณ์ พุนดี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยการอาชีพห้วยผึ้ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.5 นายบัณฑิต สมจิตร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยการอาชีพหนองงูเหลือม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.6 นายบุญช่วย กั้วศรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคเขาวง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา





ภาคผนวก ค

รูปภาพสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญที่เป็น นักวิชาการ ด้านการจัดการจัดการศึกษา

ระดับ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 6 ท่าน



ภาพที่ ค.1 สัมภาษณ์นายลำปาง พันธุ์เพชร ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ  
วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์





ภาพที่ ค.2 สัมภาษณ์นายสุรีย ศรีชตะตา ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ  
วิทยาลัยสารพัดช่างกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



ภาพที่ ค.3 สัมภาษณ์นายบรรดล ชันธุแสง ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ  
วิทยาลัยการอาชีพคำม่วง





ภาพที่ ค.4 สัมภาษณ์ว่าที่ร้อยตรี ธรรมรงค์ ยอดวงษ์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ  
วิทยาลัยการอาชีพห้วยผึ้ง



ภาพที่ ค.5 สัมภาษณ์นางสาวมุกดา ดลเจือ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ  
วิทยาลัยการอาชีพหนองกรังศรี





ภาพที่ ค.6 สัมภาษณ์นายสุวินันท์ สีลาโคตร ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ  
วิทยาลัยเทคนิคเขาวง

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญที่เป็น ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการจัดการจัดการศึกษา  
ระดับ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 จำนวน 6 ท่าน



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY  
ภาพที่ ค.7 สัมภาษณ์นายสมใจ เชาวพานิชย์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษา  
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3





ภาพที่ ค.8 สัมภาษณ์ว่าที่พันตรีวาทิต พิมพะนิตย์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถาบัน  
การอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

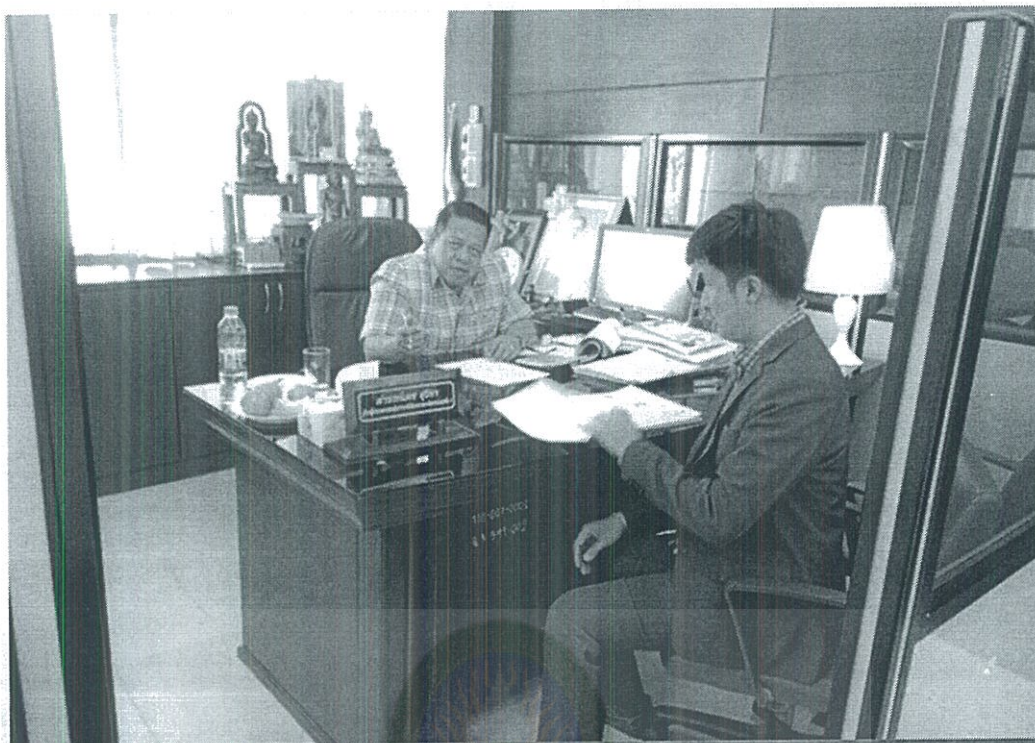
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



ภาพที่ ค.9 สัมภาษณ์นายสุคนธ์ นาเมืองรักษ์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY





ภาพที่ ค.10 สัมภาษณ์ นายดำรงค์เดช สุริยา ตำแหน่ง รักษาการแทน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ  
สภาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



ภาพที่ ค.11 สัมภาษณ์ นายสุวัฒน์ ทรดี ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญการจัดการอาชีวศึกษา สถาบันการ  
อาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY





ภาพที่ ค.12 สัมภาษณ์ นายวิบูลย์ พันธุ์สะอาด ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนายุทธศาสตร์และ  
ความร่วมมืออาชีวศึกษาและผู้อำนวยการสำนักพัฒนากิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ  
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

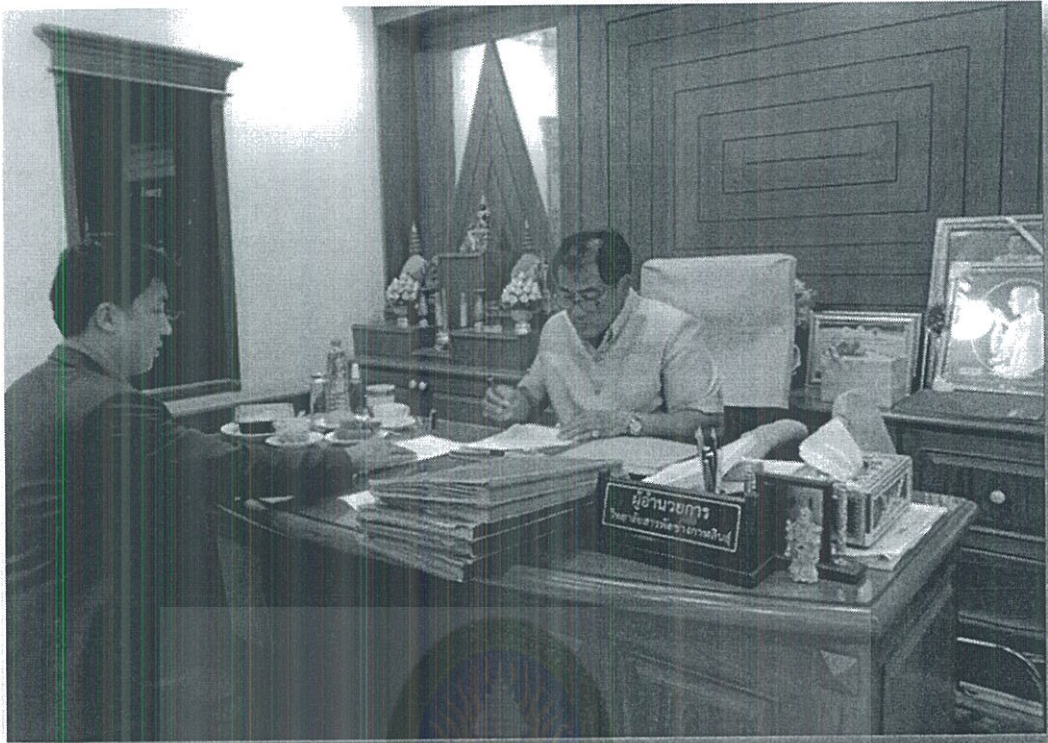
กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญที่เป็น ผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้านการจัดการจัดการศึกษา

ระดับ อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 6 ท่าน



ภาพที่ ค.13 สัมภาษณ์ นายวิชาชาติ สุวรรณราช ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์





ภาพที่ ค.14 สัมภาษณ์ นายวาทีช ผ่านสำแดง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยสารพัดช่างกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



ภาพที่ ค.15 สัมภาษณ์ นายณัฐวรรณ์ สุวรรณศรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพคำม่วง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY





ภาพที่ ค.16 สัมภาษณ์นายจักรกฤษณ์ พุนดี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพห้วยผึ้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



ภาพที่ ค.17 สัมภาษณ์นายบัณฑิต สมจิตร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยการอาชีพหนองกรุงศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY





ภาพที่ ค.18 สัมภาษณ์นายบุญช่วย กวีศรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคเขาวง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



5



## บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ บคบ.095/2562

วันที่ 22 พฤศจิกายน 2562

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์อาทิตย์ อัจฉาหาญ

ด้วยว่าที่ นายจักรกฤษ ภิรมย์ นิสิตระดับปริญญาโท รหัส 608210200506 สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "อนาคตสภาพการจัดการศึกษา ในทศวรรษหน้า สถาบันการอาชีวศึกษา" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเชิญเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ
- ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
  - ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
  - ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
  - อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน ด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ว่าที่ร้อยโท

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์จันทวรรณ จันทร์หอม)  
 คณบดีคณะครุศาสตร์  
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



2

ที่ ขว0619.02/8962

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
อ.เมือง จ.มหาสารคาม44000

18 ธันวาคม 2562

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายไพโรจน์ โพธิ์ไสย

ด้วยว่าที่ นายจักรกฤษ ภิรมย์ นิสิตระดับปริญญาโท รหัส 608210200506 สาขาวิชา  
การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง  
"อนาคตภาพการจัดการศึกษา ในทศวรรษหน้า สถาบันการอาชีวศึกษา" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์  
ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็น  
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ  ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา  
 ตรวจสอบด้านกรวดและประเมินผล  
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย  
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน

ด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (อาจารย์ปวีศ สยามะโน)  
รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี





สงฆ์ อังปอง (๔)

ที่ อว0619.02/ว8380

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000

22 พฤศจิกายน 2562

เรื่อง ขอลิขิตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายลำปาง พันธุ์เพชร

ด้วยว่าที่ นายจักรกฤษ ภิรมย์ นิสิตระดับปริญญาโท รหัส 608210200506 สาขาวิชา  
การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง  
"อนาคตภาพการจัดการศึกษา ในทศวรรษหน้า ต่อบ้านการอาชีวศึกษา" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์  
ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอลิขิตเรียนเชิญท่านเป็น  
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ  ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา  
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล  
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย  
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน  
ด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นักวิจัย จันทชุม)  
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน  
อธิการบดี UNIVERSITY



ที่ อว0619.02/ว 8380

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
อ.เมือง จ.มหาสารคาม44000

22 พฤศจิกายน 2562

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายสุระเด่น คุ้ม

ด้วยว่าที่ นายจักรกฤษ ภิรมย์ นิสิตระดับปริญญาโท รหัส 608210200506 สาขาวิชา  
การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง  
"อนาคตภาพการจัดการศึกษา ในทศวรรษหน้า สถาบันการอาชีวศึกษา" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์  
ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น  
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ  ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา  
 ตรวจสอบด้านกาวิคและประเมินผล  
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย  
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน  
ด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

วาที่ร้อยโท

Name

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิติภูมิ จันทร์นุ)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ภาควิชาการแทน

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY





ที่ อว0619.02/ว 8380

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000

22 พฤศจิกายน 2562

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายวิศิษฐ์ ดวงหัสดี

ด้วยว่าที่ นายจักรกฤษ ภิรมย์ นิสิตระดับปริญญาโท รหัส 808210200506 สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "อนาคตภาพการจัดการศึกษา ในทศวรรษหน้า สถาบันการอาชีวศึกษา" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเชิญคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ  ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา  
 ตรวจสอบด้านทฤษฎีและประเมินผล  
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย  
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน

ด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา จันทร์หอม)  
 คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน  
 อธิการบดี  
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายจักรกฤษ ภิรมย์

วัน เดือน ปีเกิด 19 กันยายน 2531

ที่อยู่ปัจจุบัน 13 หมู่ที่ 5 บ้านท่าเจริญ ต.ลาดพัฒนา อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000

สถานที่ทำงาน วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2555 ปริญญาตรี ครุศาสตรอุตสาหกรรมบัณฑิต  
(ค.อ.บ.) วิศวกรรมอุตสาหกรรม – ออกแบบ การผลิต  
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขต ขอนแก่น

พ.ศ. 2563 ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.)  
สาขาการบริหารจัดการการศึกษา  
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม